

310096 ప్రతిదినము ప్రకటింపఁబడును.

Vol. 8.

జెన్నవట్టణము 1921 వ సం॥ సెప్టెంబరు నెల 10 తేది శనివారము

No. 33.

సంపుటము: ౮

చుక్కతి నా మనం వత్సర భాద్రపద మాస శుద్ధ నవమి.

నంచిక. ౧౩౩

ఇండియా ప్రభుత్వమువారి అనుమతికొందిన మైసూరు ప్రభుత్వపు 1921 సం॥ రము ఋణముల పాన్సెట్టునును వయచేసి చదివిచూడుడు

పై ఋణపత్రములకు 1921 సం॥ రం అక్టోబరు నెల 31 వ తేది వరకు డబ్బు చెల్లించవచ్చును.

బాండ్లకు దరఖాస్తుచేసి ఈ క్రింద వివరింపబడిన ప్రైజరీలలో గాని, బ్యాంకులలో గాని వానిని విక్రయమునకు తీసుకొనవచ్చును:—

- (1) మైసూరు సంస్థానమునందు అన్ని ప్రైజరీలు.
- (2) మైసూరు బాంకు, దాని బ్రాంచీలు.
- (3) ది ఇంపీరియల్ బాంకు ఆఫ్ ఇండియా, కలకత్తా, బాంబాయి, మద్రాసు, బ్రాంచీలు.
- (4) ది నేషనల్ బాంకు ఆఫ్ ఇండియా, బాంబాయి, మద్రాసు.
- (5) ది ఈస్టర్న్ బాంకు, బాంబాయి, కలకత్తా.
- (6) ది అలైయన్స్ బాంకు ఆఫ్ సిల్హా, బాంబాయి, కలకత్తా, లక్నో, సిల్హా.
- (7) ది సెంట్రల్ బాంకు ఆఫ్ ఇండియా, బాంబాయి.

- (8) ది మర్కెంటైలు బాంకి, ఆఫ్ ఇండియా, బాంబాయి, మద్రాసు.
- (9) ది తాతా ఇండస్ట్రీయల్ బాంకు, హైదరాబాదు, బాంబాయి, మద్రాసు.
- (10) ది బాంకు ఆఫ్ ఇండియా, బాంబాయి.
- (11) ది ఇండియన్ బాంకు మద్రాసు.
- (12) ది చార్టర్డ్ బాంకు ఆఫ్ ఇండియా, ఆస్ట్రేలియా, చీనా, మద్రాసు.
- (13) ది కలకత్తా ఇండస్ట్రీయల్ బాంకు, కలకత్తా.
- (14) ది పి. ఓ. బాంకింగ్ కార్పొరేషన్ కలకత్తా, బాంబాయి, కరాచి, మద్రాసు.
- (15) ది అలహాబాదు బాంకు, అలహాబాదు, బాంబాయి, కలకత్తా.

కొద్ది వాయిదాల బడుల్లకును, హెచ్చు వాయిదాల బడుల్లకును కూడ వరతులు చాల అనుకూలముగ నున్నవి.

చాల హెచ్చువడ్డీ:— నెం 1 రు ఋణమునకు వడ్డీ నూటికి సం॥ రము 1 కి రు 7. ఆదాయపు పన్ను లేదు. నెం 2 రు ఋణమునకు వడ్డీ నూటికి సం॥ రము 1 కి రు 6 2/3 ఆదాయపు పన్ను లేకపోవుటయేగాక అసలు తీర్పునప్పుడు నూటికి రు 2 1/2 లు చొప్పున బోనసుకూడ యివ్వబడును.

బడులు తీర్మానపు పూచీ:— ఈ రెండు బడుల్లను తీర్చుటకును, అసలు వృద్ధులను తీర్చుటకు బోటుభక్తి నిమిత్తము నిధులు (సింకింగుఫండు) ఏర్పరుపబడును. రు. 7 ల వడ్డీగల 10 సం॥ రముల వాయిదాగల ఋణపత్రములకు 1931 లోను, 6 1/2 వడ్డీగల 20 సం॥ రముల వాయిదాగల ఋణపత్రములకు 1941 సం॥ రములోను 6 1/2 వడ్డీగల 30 సం॥ రముల వాయిదాగల ఋణపత్రములకు 1951 సం॥ రములోను సొంతా చెల్లించబడును.

ఆదాయపు పన్ను లేదు:— పైన తెలుపబడిన రెండు ఋణపత్రముల వడ్డీ మీద మైసూరు ప్రభుత్వములోను ఇండియా ప్రభుత్వములోను ఆదాయపు పన్ను ఇవ్వ నవసరములేదు.

వడ్డీ యివ్వబడు స్థలములు:— మైసూరు సంస్థానమునందును అన్ని ప్రైజరీలలోను, ఇండియా ప్రభుత్వపు ప్రైజరీలన్నిటిలోను, లేక బాంబాయి, మద్రాసునందును ఇంపీరియల్ బాంకు ఆఫ్ ఇండియాలోను వడ్డీ యివ్వబడును.

సొమ్ముకు నమ్మకమైన హామీ:— మైసూరు దొరతనమువారి ఆదాయమును, ఆస్తులును ఈ బడుల్లకు పూచీగా నుండును.

బడులీయ గోరువారు సొమ్మిచ్చువిధము:— పై ఋణపత్రములకు ఇండియా ప్రభుత్వపు 5%, 6 వడ్డీ బాండ్లు సరికిసరిగా, నగదుకు బదులుగా పుచ్చుకొనబడును. ఇతర వివరములు తెలియగోరువారు 1921 సం॥ రము ఆగస్టు మొదటితేది నెం 585 ప్రకటనను చూడవలెను. పదరు కాపీలుపైన తెలుపబడిన అన్ని ప్రైజరీలలోను, బాంకులలోను దొరకును, నెం 585 ప్రకటనను చూడవలెను. పదరు కాపీలుపైన తెలుపబడిన అన్ని ప్రైజరీలలోను, బాంకులలోను దొరకును,

ఓంటిసాళముతోటా తుపాకీ కు (సరిగ్గును కం పెనివారిచే

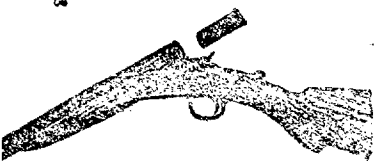
వానావిధములగు రివాల్వర్లు, అతలేక వియతోటాలు యె

నబుడ్డది.

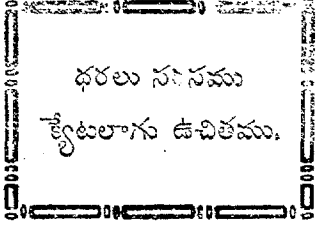
(8028)

క్కునని.

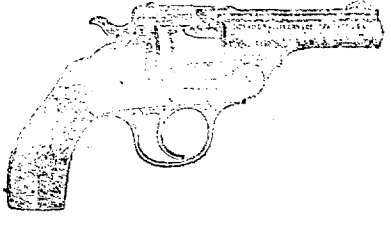
[స్థాపితము ౧౮౬౩ సం.

౧౨ నెంబరు.

ధరలు సునము
శ్రేయలాగు ఉచితము.

నాళము- 3౨, ౩౪, ౩౬ అంగుళములలో దొరకును.

చిన్నవి. తేలులో పెట్టుకోగలిగినవి కూడ దొరకును.

యక. వి. రామానుజం శెట్టి అందు కంపెని, నెం. ౧౨, బ్రాడ్వే, మద్రాసు.

ఓటో మోటో

28౦౩

మీరు ఇంటికిపోయి ఉన్నప్పుడు ఈ క్రింది వివరములను గమనించుట మంచిది. ప్రభుత్వము ఈ క్రింది వివరములను ప్రకటించుటకు ఈ రెండు ప్రతి ప్రకటనములలో ఆదేశము. ఎల్లవార్లకు విక్రయించబడును.

రోబినియా లైలుము

ఈ రోబినియా లైలుమును సత్విత శక్తిగలవలె నుండుటకు సాంకేతికముగా యత్నము. అనేక శ్రమలు ఈ రోబినియా లైలుమును ప్రకటించుటకు ఆదేశము. ఎల్లవార్లకు విక్రయించబడును.

ఓటో మోటో ధర బుడ్డి 1.5 రూ 2, 1, 0-12-0, 0-౩-0

రోబినియా లైలుము ధర బుడ్డి 1.5 రూ 1.0-0

Shyam & Co, 9, Bander st, Madras. పియాం కంపెని, 6 బండరువిధి, మద్రాసు.

ఆరోగ్యములకు గాను

మీరు—

219

తక్షణమే

ప్రాసిత తపాలా ఖర్చులు కూడను అనేమీయక ఇప్పుడే మీకు ఒక ప్రతి “కామేశాస్త్రము” కంపెదము.

త్వరపడుడు!

వైద్యశాస్త్రి మణిశంకర్ గోవిందజీ,

అతంకనిగ్రహ యావధాలయము, 28, బ్రాడ్వే, మద్రాసు.

మొట్టమొదట గమనింపు.

దేశాగ్యతాకుత్రములు.

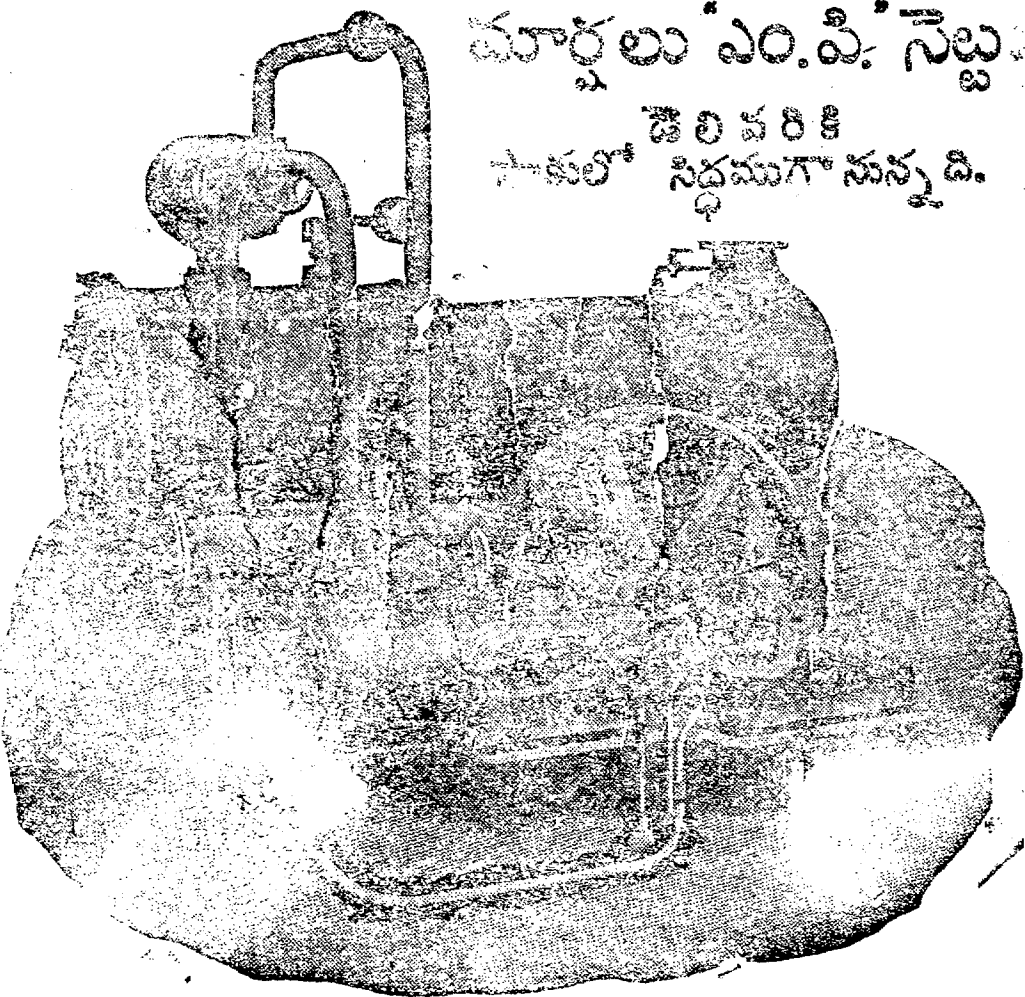
2942

(8) కాశీలోనందు, దగ్ధా శుద్ధిలో హామీలకు అహం మాత్రముతో వాడ అక్కర్లేకనే నుండును. ఇప్పుడు వా కావ్యాధి లేదు. ఇందులై వాకి శేత నా శుభాశా భూగర్భమునకు నుండునని ఇచ్చాడు.

కె. బాన్ సన్.

బాంబాయి, 28-8-10

Post

మార్వలు 'ఎం.పి.' నెట్టు
జేలి వరికి
సాకులో సిద్ధముగా నున్నది.

బాయిలర్లు, ఎంజిను, సూపర్ హీటరు, స్టీం, వాటర్ వైవింగు
మొదలగువాటిలో పయిన ఉండునది మార్వలు 'ఎం. పి.' మార్టి నెట్టు
యొక్క వివరణము ధరలకు ఇతర వివరములకు ఈ దిగువ చిరునా
మాకు దరఖాస్తు లంపుకొనవలెను.

మార్వలు సన్ను టి కో (ఇండియా) లిమిటెడ్

కాన్టాక్: బెజవాడ, కంభాపూడి. నెం. 9, సెకండు ట్రైను బీచ్, మదరాసు.

అమృతాంజనము

తలనొప్పులకు ప్రసిద్ధి కెక్కినది.
ఇతర ఏవిధమైన నొప్పులను కూడ
మా అమృతాంజనమును వాడి
నంత మాత్రమున నయముగను.
సులభ వెల 0-10-0 అణాలు

మోహిని తైలము

సీసా 1-కి 0-12-0

తామర తైలము

కబ్బి 1-కి 0-6-0

వండ్ల పొడి

కబ్బి 1-కి 0-2-0

అమృతాంజనం డిపో,

బాంబాయి - మదరాసు.

మిక్కిలి పుష్ట చేయును యిండియా శేకమునందు మెదడునకు చలువ గలుగుటకు
మనచూడ్యము వదలుటకును జ్ఞాపకశక్తి హెచ్చుటకును తలవెండుకుల పుష్కల
మగ నిగనిగలాడుచుండుటకును ప్రతిస్త్రీయూను ప్రతిపురుషుడును ముఖ్యముగా

కామినియా ఆయిలు (రిజర్వ్)

తలవెండుకులకు నూతన సౌందర్యమును కలిగించి దానిని బాగుగా పెంచుటకు
తగిన శక్తి తలనూనెయందు కలవు. చుండును పోగొట్టును. శోభములకు పట్టు
వంటి మెత్తదనము నిచ్చును. మెదడునకు చాలచల్లదనమును కలిగించును. పని మెండు
గుటలకు కండకు కలుగు మాలిన్యమును పోగొట్టి నూతన కాంతిని కలిగించును

కామినియా ఆయిలు తలనూనె అన్నిటిలోను శ్రేష్ఠమైనది. స్త్రీలకును పురుషు
లకును, పెద్దవారికి మహావకారము మొనరించినది.

నేడు మీ నువ్వయోగించుచుండు.

వెల ఒకబుడ్డి 1-0-0 ని. పి. చార్జి 0-6-0 అణాలు.

మాడుబుడ్డు 2-10-0 ని. పి. చార్జి 0-12-0 అణాలు

సోల్ ఏ శెంట్లు.

ని. పి. మణియార్దరు కమిషను రూ. 0-2-0 ప్రత్యేకము.

అంగ్లోయిండియను డ్రగ్ అండు కెమికలు కంపెనీ.

D 126 W 100.

155 జామ్నామనీడు, బాంబాయి.

వనోపధిసరస్వరిల్లా

కర్తవీసరస కర్తవీయోక్త అంకిత శ్రీకృష్ణ శాస్త్రి

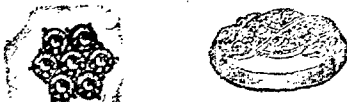
అంకిత శ్రీకృష్ణ శాస్త్రి. ధర 1-12-0

ఇండియా పీల్డ్ బుక్ లు ఎచ్చటి కైదును అభిలాషియు
ప్రతిభాగా కంకణము. (2978)

విలాసము పి. డి. సావంత్.

నెం 144 ఫ్లో నిక్ బాంబాయి.

ఇదే మంచినమయము

సీమకమలాల పుష్పరాగముల కెంపుల బం
గారునగలున్న వెల సరసముగాను పని శుద్ధ
ముగాను దొరుకును. ఒకసారి కొనిచూడండి.

కోటా మునిరత్నం శెట్టి అండు సన్యు,
8078 217, చైసాబాదు - మదరాసు.

హనుమాన్
బోరక్కు నబ్బు

దీనియందు శుభము
అమృతమును కలుపుటకు
చేయబడినది. ఇది శుభ
బంధులకు భోజనము, దు
రద, గడ్డి, పొడి అ.
మొదలగు, చర్మ వ్యా
ధులకు అత్యంతవర్ధకముగా కాగలుగును. చర్మమునకు నయ్యును
మను, నువ్వును, నానెనును ఇచ్చును,
అన్ని పోట్లను క్రయమునకు దొరకును. (కలి రిక్లైన్
మోహనమూర్తి గుర్తు కాగిత గమనింపుము.
ఎస్. రంగనాథం శెట్టి లిండు బ్రదర్స్, మదరాస్

"అమృత భవిష్యత్ ఫలదర్శిని"

ఇది మంచి ఆశ్చర్యకరమైన పుస్తకము. ఈ పుస్తకము
ప్రతి మనుజునకును ప్రతిదినమున మిక్కిలి పుష్కలముగా
ఇది చూచుకొనుటకు చాలకము, పుట్టినతేదీ, నక్షత్రము,
మొదలగునవి అవునరములేదు. సులభమైన తెలుగులో వ్రాయ
బడినది. గొప్ప సర్వవిశేషములను పొందినది. వెల 1 రూ
ప్రస్తుతం ఏలూరు సబ్ జడ్జిగారు అతీ శారాయణరావు
పంతులు. బి. ఏ. వి. ఎల్. గార్లు వ్రాసిరి. "రాగల దానిని
తెలిసికొన గోరువారికి యీ భవిష్యత్ ఫలదర్శిని సంతోషము
కలిగించునని నా నిశ్చయము." పుస్తకములు వలయువారు యీ
దిగువ చిరునామాకు వ్రాయవలయును.

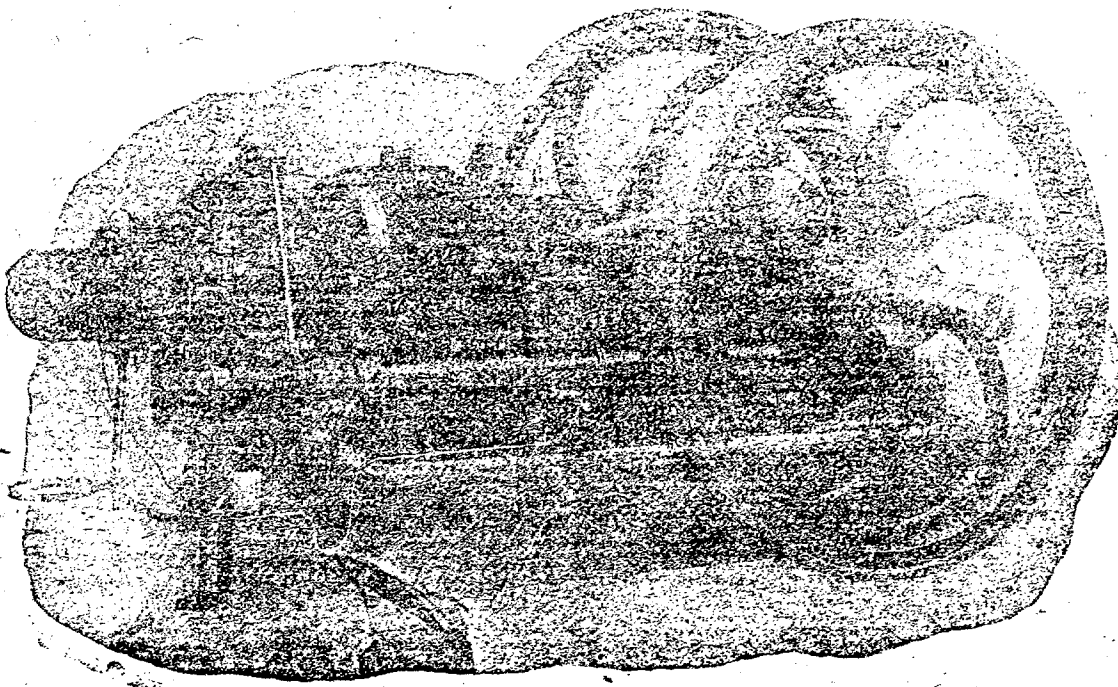
తాతా బోక్స్ లిమిటెడ్ వలయును.

గోదవరం, విశాఖపట్నం, బెల్లా

2868

నేషనల్ క్రాడు ఆయిల్ ఎంజినులు
అన్ని పరిశ్రమములకు

ఈ క్రింద తెలుపబడిన చిత్ర పటము
ప్రకారము 2 వైచక్రములు గలది.

డెలీవరీ ఎన్జిన్ - స్పాకు

టైపు	మాక్సిమమ్ బి.హెచ్.పి.	డెల్టా ఫర్స్
ఎస్.ఓ.	7	18 X 6 అంగుళములు
పి. ఓ.	13	24 X 10 "
ఆర్. ఓ.	17	30 X 12 "
ఎస్. ఓ.	27½	36 X 12 "
టి. ఓ.	37	40 X 12 "
స. ఓ.	53	42 X 14 "
డబ్ల్యూ. ఓ.	40	54 X 14 "
ఎక్స్. ఓ.	47	54 X 16 "

ఎక్స్‌నస్ట్రా టైపు అనగా అదిని బయటికి కంపె
గొట్టము, చదురు పొనేది, గాలిగొట్టము, నీటి
గొట్టము, ఆవిరి, గాలిపోకుండ బిగించుగొట్టములు
పునాది బొట్టులు మాత్రమే ఈ మెషిన్ లో
యివ్వబడును.

మిగతా శ్రేష్టమైనది, సమృద్ధిముగలది, సులభముగా ఉపయోగించవచ్చునది, తక్కువ ధర గలది.
మామూలుగా పోటీకి వంతుబడు వాటి అన్నిటితోను దీనిని పోలిచి చూచినప్పుడు ఇది చాల శ్రేష్టమైన దని తెలిసినది.
జేవవేలు నేషనల్ ఎంజినులు ప్రపంచమునందు అన్ని స్థలములందును వాడుకలో నున్నది.
ఇతర వివరములు ఈ దిశవ కంపెనీకి వ్రాసినను, లేక కుద్దన పోయినను తెలుపబడును.

డాగ్ లాన్ ఆండు గ్రాన్టు లిమిటెడ్

(స్కాట్‌లాండులో ఇంజనీర్లు చేయబడినది.)

బియ్యముమిల్లు, జనరల్ ఎంజినింగ్ - తంబుకెట్టిపీఠ్, మదరాసు.

మద్రాసుకు మేనేజింగ్ ఏజెంట్లు:— మెస్సర్స్ షావాల్సన్ ఆండు కో.,
తంజివిలాసము "డెన్ట్రాన్"

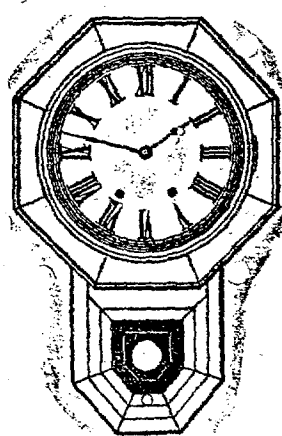
అలిపోను నెం. 177.

హాస్టల్ నెం. 14.

అన్ని కార్యములకును నమ్మకమైన గడియారములు

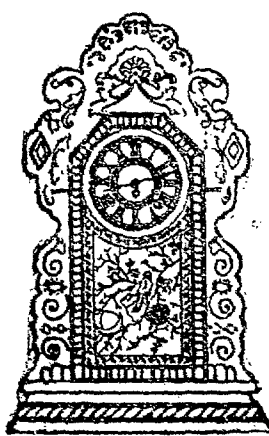
మీరు ఒక గడియారమును కొనుటకు మునుపు, అడిసన్ వారు 1883 నుండి రమునుండి వాటిని విక్రయించుచున్నారనుట జ్ఞప్తియందుంచుకొనవలెను. వారి అనుభవమే మీకు ఎక్కువ లాభకారిగా నుండును. మతీయు వారు సలహా ఉచితముగా నిచ్చెదరు. అడిసన్ వారిలో వ్యాపారము చేయుటకులన గొప్పలాభము గలదు.

సెల్ టావన్ డ్రాఫ్ ఆర్ట్ గడియారము.

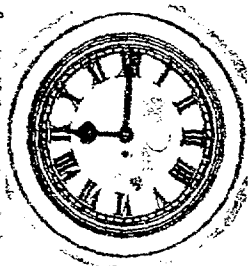
నెం. 1112. సెల్ టావన్
8 దినముల కొకసారి బీగము
యివ్వవలెను. గంటలు కొట్టును.
12 అంగుళములు దేయలు చుహ
గనికేసు గలది.
1-కి ధర రూ. 55-0-0.
నెం. 1113. 10 అంగుళ
ములు దేయలు గలది.
1-కి ధర రూ. 50.

ది "కె" గడియారము, వాటర్ బి.

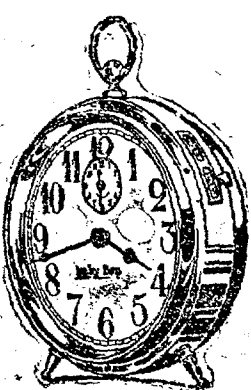
"కె" గడియారము
వాటర్ బి కంపెనీవారిచే
ఒక్కకట్టలో తయారుచేయ
బడినది. 8 దినముల కొక
సారి బీగ మివ్వవలెను.
గంటలు కొట్టును. 6 అంగు
ళములు దేయలు, 22 అంగు
ళముల యెత్తు గలది. వైశా
ల్యము 14½ అంగుళములు.
1-కి ధర రూ. 27-8-0.

ది "గ్రామర్"

వాస్తవముగా
ఇది సరియైన కాల
మును చూపునట్టి
గడియారము. గ్రా
మర్ అనేసాని
యా కంపెనీవారి
ది. 8 దినముల కొక
సారి బీగ మివ్వవలెను. 12 అంగుళముల దేయ
లు, పెంచులము గలది. గంటలు, అంగుళం
లను కొట్టును.
1-కి ధర రూ. 40-0-0.

"బిగ్ బెన్"

అన్ని విషయములందును
"బిగ్ బెన్" కు
సమానమైనదియే.
8 అంగుళములు ఎత్తుగలది.
1-కి ధర రూ. 15.

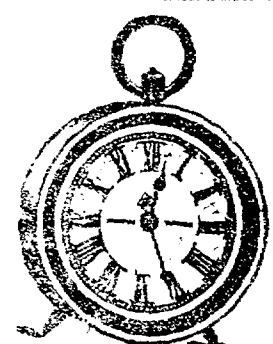
ఇన్ బర్ స్టాల్ "సెవల్"

రేడియో క్లక్ అలారము గడియారము.

ఈ గడియారము పూర్తిగా నిక్కలు లోహముల
తయారుచేసి. చూపునకు "బిగ్ బెన్" కు సమానమైనదిగా
నుండును. దినమున కొకసారి బీగ మివ్వవలెను. గంట
భాగమునందు గలదు. రేడియో దేయలు గలది. దేయలు వైశా
ల్యము 4½ అంగుళములు. 1-కి ధర రూ. 18-8-0.

ది "ట్రాక్" అలారము మైముఫీసు. 2½ అంగుళము
దేయలు గలది. వెనుకభాగమునందు గంటగలదు. నికితో
చేయబడినది. సరియైన కాలమును చూపును.
1-కి ధర రూ. 12-8-0.

"బి"

నిష్కలంకమైన
"బి"
అన్ సోనియాకంపెనీవారిచే తయారుచేయ
బడినది. ది "బి" టైమ్స్ కును ప్రతినిము బీగ
మివ్వవలెను. నికితోకేసు గలది. ధర 9-8-0.

ADDISON & Co, Ltd., Mount Road, MADRAS

అక్షరము.

230

ఈ అపూర్వ గ్రంథములో జర్మనీ గారడీ, యోగద్యుష్టి
వాస్తవానుసరము, ఇంగ్లీషు ఇంద్రకాలము, మద్రాస్ ప్రాంతము,
భూత తైద్యము, యంత్రములు, అమెరికావారి చీట్ల పేజీ
సూలు విచిత్ర వినోదవిద్యలు గలవు. ఇంతే కాక మన ఘోషి
మాయముచేయుట, మామిడి చెట్టును పుట్టించుట, తనమతో
సమాధియగుట, కరీరములేని తలకాయచేరి మాటలాడించుట,
భూమిపైన గజములెత్తున గాలిలో మనఘోషిని నిధారముగా
నిల్పుట మొదలగు విచిత్రములు అనేకము లున్నవి. ఈ గ్రంథ
మును చదివిన అత్యద్భుతముగా పేజీలో కేయలుగని గ్యారంటీ
యిచ్చుచున్నాము. దీనితల దూ 4-0-0 ను. (2118-688)
పి. ఆర్. జనార్దనం నాయుడు, ఇంగ్లీషు. గుంటూరు జిల్లా

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

హోమామూర్తులను సాధించుట

హోమార్చి నిన్నటిదియు గోక్షేమందిరమున 20 గంటలకు గోవిందరావువయ్యగారి యధ్యక్షతన జరిగింది. దేవాలయముగా రుపకర్మమందు ఇట్లునుండిరి:—రిషారంజిత్తు, సంస్కరణచట్టము మొదలు ప్రకటింపబడినపుడు మేము కొన్ని ఆక్షేపణలను జేసితిమి. పార్లమెంటు సంఘమువారు మరలొన్ని సౌకర్యములను కలుగజేయుటకు 10 ఏండ్లు వ్యవధినిచ్చిరి. ఆ కాలనిష్ఠయును చాల అలస్యము. పార్లమెంటుపేరే మనకెందులకు? భారతీయులు తమదేశమును పాలించుకొన నర్హులైనట్లు అనుభవమును నిర్ణయించుటకు పార్లమెంటువా చెబు! వారికేమి అర్హతగలదు? అట్లుజరుగుట భారతదేశమునకు అగౌరవమే అయ్యే పించినారము. రిషారం బిల్లుప్రకారము మనము రిజర్వేషన్లను—స్వాతంత్ర్యాభివృద్ధియనుల—ప్రభుత్వమున జేయుట కెట్టి యభ్యంతరములేదని మాంటాగూ గారు నుడిచిరి. పార్లమెంటువారికి కొత్త దరఖాస్తు వెల్లువొనకనే పార్లమెంటు సహాయము లేకనే స్వాతంత్ర్య భావివయముల నన్నిటిని ప్రభుత్వముగ జేసికొనుటయే సంపూర్ణ రాష్ట్రీయ స్వాతంత్ర్యమును సంపాదించుకొన్న వారమగుదుము. దీనికి సభ్యులును, మంత్రులమును ఏకీభవించి ప్రయత్నింపవలయును. రాష్ట్రీయస్వాతంత్ర్యము విషయమున మాత్రము స్వాతంత్ర్య మిట్టిదని ఏకాత్మము నిర్ణయించియుండలేదు. కేకేఎఫ్.ను ప్రకారము ఆచారముగ రావలయును. పదేపదే అనుభవము బట్టిని అదే చట్టమగును. చట్టముప్రకారము అధికార మంతయు సభ్యుల హక్కుమన గలదు.

ఇంగ్లాండు స్వపరిపాలనాయంతముగు అధినివేశములకు గల అధిక స్వాతంత్ర్యమే ఇండియాకు గూడ నుండవలయునని జాయింటు కమిటీవారు చెప్పియుండిరి. మనకు స్వాతంత్ర్యము చట్టములు ఈయజాలపు మనమే సంపాదించుకొనవలయును. సంపూర్ణభాద్యతాయంత పాలనమును బడయుటకు సాధనముగ మనకు దృఢదృష్టవ్యవస్థ మియబడినది మాంటాగూ చెప్పియున్నాడు. మనకు అధిక స్వాతంత్ర్యము వచ్చినది. (పిన్కెట్ అటనావి. అందువలననే మాంచెట్టరు ప్రకటనవై నూటికి 11 వాగల పన్నును విధించగలిగితిమి మాంచెట్టరుసంఘమువారు ఇండియాకువచ్చి మనలను పూర్వోదాహృతంబైనపన్నును దీనివేయడని గోచెదరు. మియమాత్రము మిలాభములను జారవిడువగూడదు. లంకామైదు సరకులు ఇండియాకు వచ్చుటకై ఇండియామిట్టలైన, సరకుల మిద ఎక్కడలేని పన్నులను విధించి ఇండియాలో రకమును—నూలుపరిశ్రమను అణగద్రోక్కిన సంకతి మరచిపోవడు. మంగ రాష్ట్రమున కాననసభ్యులు విజయమును గాంచిరి. నూటిమాటికి ప్రభుత్వము కాననసభతో తగవుబెట్టుకొన్న ఆ ప్రభుత్వము జరుగదు. కార్యమంతయు కాననసభలమిద ఆధారపడియున్నది. ప్రజాప్రతినిధులగు వీరందరను ఏకగ్రీవముగ మిమ్ముల నెన్నుకొన్న ప్రజల వాంఛితములు జరుగవలయునని గట్టిపట్టు పట్టుకలయును. ప్రభుత్వమువారు నిరాకరించినను మీ పట్టును విడువరాదు. అట్లు సదా మీరు పోరిన ప్రభుత్వమువారు తమ ఆట సాగదని గ్రహించి మీకోర్కెలను కొనసాగించెదరు.

కేంద్రప్రభుత్వమున మొదట సంపూర్ణభాద్యత యుండవలయును. పదవ రాష్ట్రీయస్వాతంత్ర్యము పూర్తిగ నుంచవలెను. ఇదంతయు కేకేఎఫ్.ను ప్రకారము జరుగవలయును. ఈ కేకేఎఫ్.నే కాననముగ చెల్లు అధికారము గల్గియుండవలయును. ఏజాలియు ఒకట దాక్షిణ్యమును ఆధారము జేసికొని స్వాతంత్ర్యమును గడించవలెను. స్వాతంత్ర్యము ఒకట మనకిచ్చుననిగాను. మనము పట్టుదలతో తెనవతో పనిజేసిన స్వాతంత్ర్యమును బడయగల్గుదుము. ఒకట నేడిచ్చిన మరల మరనాను ఆ స్వాతంత్ర్యమును తీసికేసెదరుకాన మీ కృతనిష్ఠయైతేనే ప్రపంచములో ఎంతటి బలాధ్యులైనను పురోవృద్ధిని అరెక్టుజాలరు మిప్రతినిధులబాధ్యతనుసాంచి తమ ప్రశ్నలుజేడిపోయినపుడు ప్రభుత్వమువారు మిప్రతినిధులతిర్మామలును నిరాకరించినపుడు అందరును తమపదవులను త్యజించిన ఆత్మజ్ఞము ప్రభుత్వమువారు మీరు చెప్పినది చేసెదరు. సంస్కరణకాననములన నైస్యములయందు భారతీయులకుగూడ పాశ్చాత్యులలోపాలు సమాన ప్రతిపత్తి గల్గినది. ఎవరుకమిటీ నివేదికమును ముట్టుకొనుటకు కాననసభ్యుల కధికారము లేదు. కాని సంస్కరణకాననము ప్రకారము సాంతముగ మిమర్పించిరి. కార్యక్రమము. మీ ప్రతినిధులకోర్కెలను ప్రభుత్వమువారు త్రోసివేసినట్లయినపుడు కలిసి తీవ్రముగ అల్లరి రక్తపాతము లేక ఆందోళనము జరిపిన కార్యక్రమము. నేను సూచించు హోమూరాలు ఫలానా తేడిక వచ్చునని చెప్పెను. అనుమతిమిద కేంద్రప్రభుత్వమున బాధ్యతను, రాష్ట్రమున స్వాతంత్ర్యమును బడయ బ్రతుక్కింపుడు.

తరుణము పీఠముకొడు క్రిమినల్ ప్రాసీజరు కోడును మార్చి నేరముల విషయమును గూర్చి భాకతీయులకును, పాశ్చాత్యులకును ఒకే మోస్తరు విచారణమీ యంచునటుల జేయవలయును. తెల్లవారు నల్లవారు విభేదముండరాదు. ఇది త్వరలోనే జరుగును. మొన్న యిచ్చిన రాజప్రతినిధిగారి యాపన్యాయము ఈ సంకతిని బలపరచగలదు.

124 ఏ 153 సెక్షనులు పీఠము కొడునుండి ఎత్తివేయవలయును. పుత్తికా కాననము త్వరలో రద్దుజేయబడును. హిందూదేశరక్షణకాననము చాలకు కాననములు రద్దుజేయబడును.

స్వాతంత్ర్యమునకై రాజులను, చక్రవర్తులను మీరు ప్రార్థించరాదు. అదంతయు మిషన్లనే ఆధారపడియున్నది. (పిన్కెట్ అట) వేల్పు మీకు హోమూరాలుగాని, స్వాతంత్ర్యముగాని ఇచ్చునని ఆశించకుడు. అట్టి వరములను మీరు యేపేషించుట ఇండియాకు అగౌరవము, కళంకము. భారతదేశము ఉచ్చదేశయందున్నది. ఇట్టి వరముల నడుగుట మర్యాదకు లోపము. మీ స్వాతంత్ర్యము మీ హృదయమున పేదన్నునందును గలదు. కాన పట్టుదలతో క్రైస్తవ్యముతో ఆందోళనము జేసి—బాధ్యతను నహించిక్కిక్కిపెనులును.

అధ్యక్షులు బెనెంటుమ్యూగారి యభిప్రాయములలో ఏకీభవించిరి.

అధ్యక్షులకు ఉపన్యాసకరులైనకు నందనములలో సభముగి నెను.

ఉపన్యాసాంతమున కొన్ని ప్రశ్నలు వేయబడెను. బెనెంటుమ్యూగారు ప్రత్యుత్తర మియలేదు. సభ్యులు తమ యసంతృప్తిని తెలియచ్చిరి. బెనెంటుమ్యూ గోవిందరావువయ్యగారి క్లియర్ ప్రాయములతో (సంస్కరణ లాభకరములు) ఏకీభవించలేదు.

మావలాల విప్లవము

9 వ తేదీ చెన్నపురి ప్రభుత్వ పకటనము
8 వ తేదీ క్రొత్తగా ఏమియును క్రితాయదగినది లేదు. నేనలు సంచారము జేయుచున్నది. పాన్సానిలో కొంతమందిని పట్టుకొనుచున్నాను. అది 8 వ తేదీతో పూర్తి కావెను. వై నాడులో నెమ్మదిగా నున్న దని నేనాని 8 వ తేదీని తంబి వార్త నంపెను.

9 వ తేదీ పాలనాట రంతి వార్త
9 వ తేదీన వుదయము 10 గంటలకొక నేన పండికాడు నుండి మన్నారములుకు వచ్చెను. యూనియనుపట్టణము జన కూసముగా నున్నది. భిలాఫతు కార్యదర్శి చయకరాం అనామదు నైసికలకు లోబడెనుగాని ధానికేరు అహమదు మున్నగు ప్రధాన నిష్పనకారులు అడవులకు పారిపోయిరి. మన్నార పూటు నాయరు తుటుంబమునకు చేరిన చెరియకృష్ణప్రన్నును నాయరును, విద్యాధికు డగు యువకుని 9 వ తేదీ యుదయమున కుట్టి శంకరప్పని కారుగారు పట్టుకొని బాయంటుమేజిస్ట్రేటు బెట్టిగారి యొద్దకు తీసికొనెల్లగా నతడాయువకుని సముజయి లలో నుంచుట కాజ్ఞాపించెను. నేనలు తరునుగా మాపలాలు మన్నారపూటునుండి పాలనాటకు పారిపోవుచున్నారేమో అనితలచి బెట్టిగారును మరలొందరును 9 వ తేదీ మధ్యాహ్నము మోటారు బండ్ల లో చవరి లుకు పోయిరి గాని వారికి మాపలా దెవ్వరును కనబడలేదు. వారు మరల ఆ నాడు రాత్రి 8 గంటలకు తిరిగి వచ్చిరి. తానూరు తిరుంగడులలో యొద్దరు ముసలీరులను యొక పకానును పట్టుకొనిరి.

పోలీసు యిన్స్పెక్టరు వచ్చెనుగాను.
ఇతడు మలబారు పోలీసు సూపర్వైంటుగా నుండి చాలమంది మాపలాలును పట్టుకొనెను. ఇపు డెద్దని కూనూరుకు యిన్స్పెక్టరుగా పంపిరి. ఇద్దరు భిలాఫతు ప్రచారకులు వచ్చి యావస్థపింప ననుమతిగోప్రచారము జరుప పిలువెదని వచ్చెను గారు నిష్కర్షగా చెప్పెను. కొందరు వొమ్మరీవాల్లో కొయ వాల్లో (బిప్పిలు) కూనూరు రాగా వారి ననటు నిలువనియతుండ నతడు పారవోలెను. కూనూరులోని మహమ్మదీయుల సభ చేసి వా రెల్లు నడచుకొనవలెనో అతడు స్పష్టపరచెను.

తెనాలితాలూకాలో నందివెలుగు, మోగంపూడి, అనంతవరం, కుచ్చళ్ళపాడు గ్రామములలో పంచాయతీస్వామిస్థానము లేరటలుచేయబడినవి.

పాలకొల్లులో ఉక్రమేఅతీసా కమిషను అసహాయోద్యమమును గురించి గతనెల 31, ఈనెల 1 తేదీలయందు దుపన్యాసము లాసంగిరి.

ముత్తుకూరులో 2 తేదీన జరిగిన కల్లపాటలలో నెవ్వరు పాడలేదని ఒకరు వ్రాయుచున్నారు.

చేతిమగ్గుములు కైకలూరుతాలూకా
అయ్యవారి కడవరము గ్రామములలో 10. 8. 1921 తేదీన శ్రీ గాంధీ నేతపరిశ్రమకాలోయను పేరిట శాకచేతిమగ్గుముల సంఘము ముద్రాముజనులచేరు 1000 వెయ్యిరూపాయల మూలధనముతో నేర్పాటుచేయబడినది. ఈ మొత్తమును హారుషేర్లుగా విభజింపబడి ప్రస్తుతము 80 షేర్లు మొత్తము రు 600 అరునం దల రూపాయలు వసూలైనది. ఇప్పటికి రు 400 రెండువందల రూపాయల వడుకునూలును కొంటిమి. ఇంకను గొనుచున్నాము. కాని మంచి నేతగాల్గు దొరకమిషన్ నేత యింకను ప్రారంభింపలేదు. మంచి నేతగాల్గు ఎవరైనను ప్రస్తుతము ఆయిదుగురు లభించేయెడల వంటనే పని ప్రారంభింపబడును. కాబట్టి దేశాభిమానుల ఎవరైనను మాప్రయత్నములను కొనసాగింప జేయుటకై ఎక్కడనుండియైనను నేతగాల్గును పంపించే యెడల చాలాసంతోషింతుము. ఈ క్రింద సంతకముచేసినవారికి న దరువియమును గూర్చిన అన్ని సంగతులు తెలుపవచ్చును. ఎక్కడనుండి ఉత్తరమువ్రాసిన అక్కడకు మేము వచ్చెదము. సంకతిసందర్భములను మాట్లాడెదము. ఈ కార్యము వెంటనే నేతి వేర్పరచియున్నది. కాబట్టి త్వరలో తెలుపగోరుచున్నాము. గుడిపాటి నుండ రామయ్య శ్రీ గాంధీ నేతపరిశ్రమకాల కార్యదర్శి అయ్యవారి కడవరము, కైకలూరు తాలూకా.

చెన్నపురి స్థానికాజు కోర్టులో

నూటు నెం 8176/1921
వాది: సాదానూక్ సావుకారు, వ్యయముగ నియమించిన ఏజంటు జోగ రాజు.
ప్రతివాదులు: జి.ఎన్.ఆర్. కృష్ణయ్య, మరియొకరు.
మొదటి ప్రతివాది జి. ఎన్. ఆర్. కృష్ణయ్య వాదికి వ్రాసి యిచ్చిన ప్రామిసినోటు బాబట్టు రూప 190-1-0 లకు గాను మద్రాసు స్థానికాజు రెండవ జడ్జికోర్టులో దావాచేయబడియున్నదని తెలియబరచడ మైనది. నెప్టుబరు నెల 20-వ తేదీ రోజున విచారణ జరుగును. ప్రతివాది ఆదినము ఉయదము 10-30 గంటలకు హాజరుకాని యెడల కేసులో ఎక్కుపార్టీ డిక్రీ యియ్యబడును. పాన్ను స్వామి అయ్యగారు, నారాయణస్వామి అయ్యగారు, వాది స్నేహితులు.

నెలము అమ్మకము

యాదాళ్ల వెంకటసుబ్బయ్యగారి సుబ్బయ్య శెట్టి గారి యొక్కయు, సారా వెంకటస్వామి నాయుడు గారియొక్కయు ఇన్ సాల్ వేన్సి (వెటిషన్ నెం 82/1921) సందర్భమున మెన్సర్సు డౌడన్ కంపెనీవారు కడపజిల్లా కోడూరులో నుండు గృహములు, భూములు, తోటలు మొదలగు ఆస్తులను ఆయా భవనములు, స్థలములవద్ద 1921-వ సంవత్సరము నెప్టుబరు నెల 20-వ తేదీ మంగళవారమునాడు నుభ్యాహ్నము 2 గంటలకు, అదే ప్రకారముగా తరువాతి దినములందును

బహిరంగ నిలము వేసి

విక్రయించెదరు.
క్యాటలాగు నలయువారు మద్రాసు సుంక్సు రామ శెట్టి వీధిలో 21-వ నెంబరు భవనమున నుండు ఆక్ష నర్లుకు వ్రాసిన బడయగలరు. 3129

832 మహాత్మా గాంధీ 3084
WRITING LETTER PAPER.
100 కాగితములు చేర్చి అట్టుబెండు చేసిన ప్యాకు 1-కి 10 అ. ప్యాకు 12-కి రూప 6. వి. పి. చార్జి వేరు.
తిలక్, గాంధీ, లజపతిరాయ, చాప్, ఆలీనాదగల పటములు 2 1/2 అణా స్టాంపులకు పంపింపును.
The PICTORIAL & Co. Print Post, Madras. E.

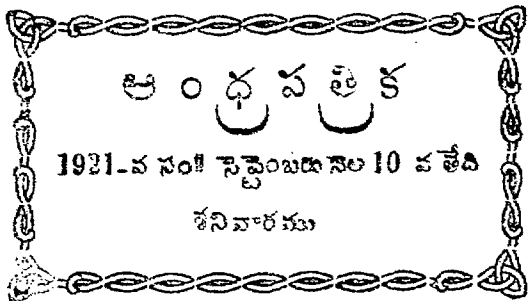
శుద్ధస్వదేశ వస్తునిలయము.

చాలముంది మా ప్రకటనలుజూచి సామానులను వి. పి. గా బంపియున్నాడు. వందలకొలది రూకలముల సామానులు చేరినవి. చేరినవానియందును పయోగమైన వస్తువులను గలవు. ఇకముందు ఆర్థికబాంధవము వి. పి. గ వస్తువులను వంపిన తీసికొనబడవు. భరలను సమూహాలను వంపిన కావలసివచ్చిన ప్రాసి తెప్పించుకొనబడును.

కె. నాగేశ్వరరావు.

శుద్ధస్వదేశ వస్తునిలయము.

6, లంబు కెట్టివీధి, మద్రాసు.

“హోంరూలు” సంపాదనము:

ఆచార పరంపర

శ్రీనివాసులై బిసెంటుగారు విశేషములను

తెలుపునది దలచినవారికి, ఆమె నిన్నటి దిన నిచ్చిన యువన్యాసము అశాశ్వతము కలిగింపకమానదు. వదివత్సరముల పిమ్మట జరిగెడి వరిక్షణో విమలము లేదని, కాంగ్రెసువర్తమానంబులతో జూచు, ఆమెయు కనగొనెను. స్వపరిపాలనాసామర్థ్యమును వేరొకజాతి వరిక్షించుటగాని, స్వపరిపాలనమును ఒకజాతి వేరొకజాతి కిచ్చుటగాని, గౌరవార్థము గాదని, బిసెంటుగారు నుడివిడి భారతీయులు తమ బలమునిదాన ఆధార పడియుండవలయునని హెచ్చరించిరి. భారతీయులు స్వతంత్ర నాథారము జేసికొనుట యావశ్యక మను సంగతి ఎల్లరును గుర్తింపవలసినవిషయమే. కాని, ప్రజాశక్తి కొనసాగుట కవకాశ మీయని శాసన సభలద్వారా, సంపూర్ణ స్వపరిపాలనము నెట్లు సంపాదించుటకు వీలుగలదో, బిసెంటుగారు సువ్యక్త పరుచుచున్నారే. శాసనసభలో యోగముగ ఆమె చుట్టంబుల కొనియాడెనుగాని, దానినిగూర్చి సభిజనులలో సమ్యక్ముఖిగింపజాలకపోయెను ఆచారము నుకదానివత్సరవితరద్వారా స్వపరిపాలనమును సంపాదించవలెనని, బిసెంటుగారు ప్రతిపాదించుచున్నారు. ఆంగ్ల దేశచారమును, ఆమె ఇందులకు దాహరణముగ నైకొనుచున్నది. ఆమె గైకొనిన సామర్థ్యము నిలువనరదు. ఆంగ్ల దేశములో నైతము సంస్కారము చట్టముల వదిలెనుయ్యెను. ప్రభుత్వాధికారమును వశించి చాలకజాతియు, పాలితజాతియు ఒక్కటే యగునపుడు, ఆచారము లేర్పడుట లాభకరముగ నుండవచ్చును. ఒకజాతి మరియొక జాతి నేనుచు, వారి స్వాతంత్ర్యమును తొలగించినపుడు, స్వతంత్రాచారము లేర్పడజాలవు. పాలకుల కనుకూలములగు ఆచారములే ఏర్పడును. వారి వలననే నిరంకుశము, కొనసామ్యము ప్రబలించుచును. అందుచే ఆంగ్ల దేశములో బలవంతముగ ఆచారపరంపరలు, సరాధీనముగ హిందూ దేశమున యుక్తరకురావు. చట్టబద్ధముగ కట్టుబట్టును లేర్పడుటయే లాభకరముగ నుండును. ఏమాత్రము ప్రభువలనన, పాలకు లా యవకాశము గైకొని ప్రజలపై స్వార్థకేముట, యనుభవ సిద్ధము. పులియకొల్పు అల్లరులకు సంబంధించిన తీర్మానమును చర్చించుట కయినను వీలులేదని, మదరాసు గవర్నరుగా రిటీవలనే ఉత్తరు విచ్చి యుండిరి. పత్రికాశాసనము వద్దు కావడ నున్నను, ఏదియోనాక రీతివ పత్రికలపై దాడి కొనసాగుచునేయున్నది. దేశభక్తను పత్రికా నిర్వాహకులపై నిర్బంధముల గూర్చి ప్రాసిన వ్యాసమునకు పీనలుకొట్టు క్రింద చర్చదీసికొనుట జూడ, అభిప్రాయ ప్రకటనమున కింకను దండింబ యునుచున్నటుల, విడితము గాగలదు. సర్ శివ స్వామి అయ్యరుగారి మిలిటరీ తీర్మానమును అంగీకరించినందులకు, బిసెంటుగారు సంకసము కను బలము, శాసనసభల కక్షిని కొనియాడుచున్నది. మిలిటరీవ్యయములగూర్చి, హైదరాబాద్ శాసనసభలో చర్చ జరుగుటకు వీలులేదని, ఉత్తరు విచ్చినసంగతిని ఈ సందర్భమున మునుపజనదు. సర్ శివ స్వామి అయ్యరుగారి తీర్మానము, ఎవరు సంఘ సూచనల నాధారముజేసికొని యున్నది. ఎటులయినను ప్రభుత్వమువారు ఆ సూచనలను విచారించవలసి యుండెను. శివ స్వామి అయ్యరుగారి సూచనలనందుచే వరికింపకుండుటకు వీలులేక జూయెను. ఆ సూచనలను కొంతవరకు అనుసరించుటలో వింత ఎద్దియులేదు. వాణిజ్య స్వాతంత్ర్యము సంగతి చట్టములో పొందుబడునకుండుటచేతనే, లాంకుపైరు వర్తకు లార్జులము జేయుటకును, వారి యాందోళనమునకు ప్రభుత్వములవారు చలనము జూపుటయు ఏర్పడుచున్నది. నైతిక శాసనమును వంజాబులో విధించుటచే గలిగిన అశాంతి ఇప్పటికిని ఎటుల రాజుచున్నదో తెప్ప సక్రార లేదు. అది ఇంకను మఱపునకు రాకనుండే, మలబాదులో నైతిక శాసనము ప్రయోగింపబడెను. మాంటాగుగారు వాగ్దానము జేసిన నైతిక శాసన నిబంధన లింకను వెలువడి యుండలేదు. మలబాదు నిబంధితి గూర్చియు, దాని కారణముల గూర్చియు, భేదవృత్తాంతములు వెలువడుచున్నవి. ప్రభుత్వ ప్రకటనములును, అప్రాసినయేటను ప్రస్తుత వార్తలును పత్రికలలో ప్రకటితము లగుచునే యున్నవి. కాని, మద్రాసు రాష్ట్రీయ సమాజేతము పక్షమున వెడలిన టంగుటూరు ప్రకాశం పంతులుగారు, టి.వి. వెంకట్రామయ్యగారును వంపిన ప్రవేదికనుబట్టి, అల్లరులు మొదలయిటకు, ప్రభుత్వ ప్రకటనలు జిల్లా మేజిస్ట్రేటుగారిని కను పించుచున్నది. బామ్మా మసీదులో, ఆయనమును గలవని దానిలో వెదకగ నేవియు దొరక లేదని యు, ఏను గంటలవరకు మసీదును నైతికులు చుట్టి యుండుటచే, ప్రజలలో వాదేతము పెరిగెననియు, పోలీసువారును నైతికులును ముందుగ ప్రకటింపకుండగనే తుపాకుల బ్రేల్లిగనియు, అంతట మహోద్రేకపూరితు లైన మామిళాలు అల్లరులకు గడంగి రనియు, ఈ యల్లరులకు కిలాఫాత్ ప్రచారకులు గాని నిరాకరణోద్యమ ప్రచారకులుగాని బాధ్యులు గారనియు, నిరాకరణోద్యమ ప్రచారము బాగుగ జరిగిన ప్రదేశములు శాంతిపూరితములుగ నున్నవనియు, అల్లరులు జరుగుచున్నపుడు అందుకు పాల్పడినవారిని శాంతింపజేయుటకు కిలాఫాత్ ప్రచారకులు మిగుల శ్రమదీసికొనిరనియు, భానుజు గారు చాలకాలమునుండియు అవలంబించుచున్న దండనపద్ధతుల మూలమున ప్రతికూలవాతావరణ మేర్పడె ననియు, నివేదికయు వివరించుచున్నది. సరియగు కారణము తెల్పియో, ప్రభుత్వమువారింకను వివరముగ ప్రయంించి యుండలేదు. సలుపురు కలువిధములుగ జెప్పుకొనుచున్నారు. ఇట్టి స్థితిలో, పలువిధములగు వృత్తాంతముల జూచుట, లాభకరముగ నుండును. అందుకు మారు గ మద్రాసు మెయిలు పత్రిక, ప్రకాశముగారి నివే

దికను నిరసించుటయేగాక, దానిని వెలువడ నిచ్చి సందులకు ప్రభుత్వమువారి నిలువ దూకుచున్నది.

“గాంధీ ఆలీసాదరులు, మొదలగువా రింకను స్వేచ్ఛగ తిరుగుచున్నారు. వైనజెప్పిన విషయాలి తములగు నివేదికలు వెలువడకుండ ప్రభుత్వము వారెట్టి చర్యలను తీసికొనుటలేదు. ఇట్టిస్థితిలో మరల అల్లరులు చెలరేగుటకు వీలుగలదు. ప్రభుత్వమువారు జోక్యము దీసికొనకుండుట, అనర్థదాయక మని, యుజవయినది. ప్రభుత్వమువారు బహుశా, ఇట్టి పద్ధతినే నికముందుగూడ అవలంబించెదరు గాబోలు.”

పరిశీతు లీతీయ నున్నది. శాసనసభలును, నిర్బంధవిధానము నామోదించుచున్నవి. ప్రజల స్వాతంత్ర్యమును కాపాడుటకు సమర్థత జూపజాలకున్నవి. వెనుకటిసభలకును, ఇప్పటి సభలకును, ప్రజలకు గలిగెడి లాభముబట్టి చూచిన, తారతమ్య మంతగ గనుపించదు. ఇట్టిస్థితిలో, శాసనసభలం దేర్పడెడి ఆచారములు పరాధీనతను పోషించుటచే తోడ్పడుచుగాని, స్వపరిపాలనమునకు గొం పోవజాలవు. పరాధీనదేశములు, ఆచారముల మూలమున గమ్యస్థానము జేరుటకు వందలకొలది వత్సరములు వట్టవచ్చును. ఆంగ్ల దేశమున సయితము, ఆచారము లేర్పడుట కొంతకాలమో పట్టెను. ప్రస్తుతి సందర్భములందు హిందూ దేశము సత్వరస్వపరిపాలనాసాధి నాశించుచున్నది. స్వపరిపాలనము స్వరలో ఫలింపకజోయినచో, హిందూ దేశము నావరించిన దుఃఖము తొలగిపోవడను విశ్వాసము, ప్రజలలో నేర్పడియున్నది. తాత్కాలికోపశమనములవలన లాభము లేదని, శాసనసభ్యులకు సయితము చెలిసినప్పినది. వారును స్వపరిపాలనమును త్వరితముగ స్థాపించవలయునని కోరబోవుచున్నారు. శాసనసభలలో ఆచారము లేర్పడుటకే ముందుగ విశేషకాలము వట్టును. వాటిలోని నాచారములను సరియట్లుకు, ప్రభుత్వమువారును కొంతకాలమును తీసికొనెదరు. అట్టి యాచారములకు చట్టముతో సమాన మగు బలము కలుగునప్పటికి, ఇంకను కొంతకాలము గడచును. ఈరీతివ కాలయాచన జరిగినకొలదియు, ప్రజ లాచారదాసులై స్వరాజ్యలక్ష్యమును నుజుచుట తిట్టించును. బిసెంటుగారి సూచనలు, సర్వోపరితమమనములొనక వనుట తథ్యము. హిందూ దేశమునందని, ఆచరణయోగ్యము లని తెలుపుట కవశ్యము గనుపించుట లేదు. క్రొత్త యుగవింత యునుబయినను, అవి యుక్తరకు రాలేదు. బిసెంటుగా రీ విషయము ననేకమారులు చెలిపియేయుండెను. స్వరాజ్య దీక్షాతోపురు లైన ప్రజలను, వారి దృఢ సంకల్పము నుండి బిసెంటుగారి సిద్ధాంతములు మరల్చజాలవు. స్వరాజ్యసాధి త్వరలో గలుగుట పాలకులకును పాలితులకు గూడ జేయదాయకము. వీలగుసంతకరక, ఉద్దములును సౌమ్య విధినే సంచరించిన, అనుకూలస్థితియు చేకూరగలదు. నాగరిక ప్రపంచము హిందూ దేశ సమస్యను, ఐర్లండు దేశ సమస్యను, బ్రిటిషువారెట్లు పరిష్కరించెదరో యని, ఆమెముఖో నిరీక్షించుచున్నది. ఐర్లండు సమస్య తుపాకు తృప్తికరముగ పరిష్కారమయ్యెడి సూచనలు గనుపించుచున్నవి. హిందూ దేశ సమస్య ఐర్లండు సమస్యకన్న నెక్కుమ ప్రాముఖ్య మయిన దుటకును దాదాము లేదు. దానిని తృప్తికరముగ విగర్హించినగాని, ఆంగ్ల దేశము తన ప్రతిష్ఠను బాగుప్రకాశజాలను. నానారాష్ట్రసంఘ కార్యక్రమము తిన్నగ సెరవేరజాలదు. నాయకుల సందరను నిర్బంధమున నుంచినంతమాత్రమున, ప్రజలలో చెరిగిన అశాంతి

దగ్గునని తలచుకొనవలయును. ఈసంగతినిచూచి, గాంధీ యండు ఇండియా కట్రికలో వ్రాయుచు, ఆలీనాదరుల నిర్బంధమునకు పిమ్మట శాంతిసంరక్షణమింకను ఎక్కువ దుర్బల మగునని తెలిపెను. మహాత్మాదీయలను శాంతిపరుచుటకు, ఆలీనాదరులెంతయో పాటుబడిరని గాంధీ చెలుపుచున్నాడు. నాయకుల నిర్బంధము కొనసాగకుండ ఆంగ్ల దేశ ప్రభుత్వమువారు అడ్డుపడుచున్నట్లు, స్టేట్సుమెను కట్రిక కేతెంచిన లెంటిఫార్మ్ చెలుపుచున్నది. హిందూదేశము విషయమై ఆంగ్ల దేశ మయినను తన బాధ్యతను గుర్తించునని, కొంతవడి మేలు గలుగును. దార్జిల్ పూర్వము నవలంబించిన ఐర్లెండువట్ల గూడ సామ్యముగ మేలగుచున్న ఆంగ్ల దేశ ప్రభుత్వము, అహింసావ్రత దీక్ష న వ లంబించిన భారతీయమయెడల ఇంకను సామ్యముగ ప్రవర్తించుట ధర్మము. హిందూదేశ మనోరథ మాను త్వంలో నెరవేర్చుటకు, ఆంగ్ల దేశ ప్రభుత్వమువారి తరుణమున కృషిపలుపుచో, శాశ్వత కీర్తిని పడయగలుగుదురు. గాంధీ మహాత్ముడు తేటకరచినుటలు, ఎట్టికష్టములు పాటిల్లినను దార్జిల్ పూర్వమున కేమాత్రము పాల్పడక, ప్రజలు స్వధర్మనిర్వహణమునం జీవప్రజాత్వై సంపదించుచో హిందూలును సంపాదించుట సులభసాధ్యమగును. స్వధర్మమును వదిలి, ఆచారదాను లగుటకు ప్రయత్నించుచో, ఎండమావుల వెంట దిరుగుట తలపించును. శాస్త్రమునకును, ఆచారమునకును గల సంబంధము హిందువులకు బాగుగ దెలిసియున్నది. శిష్టాచార మేర్పడుట కెంతకాలము వట్టునో, దానిని గుర్తించుట ఎట్టికష్టమో, వారు గ్రహించగలరు. చట్టమా, ఆచారమా, ఏది మంచిదని విచింతించుటలో నీతరుణమున గాలము గడువ నవసరములేదు. ప్రజలకు దృఢనిశ్చయముగలదేని, వాకెటులనిర్ణయించినవది స్వయంనిర్ణయమగును. స్వయంనిర్ణయకీర్తిని సంపాదించుటయే ప్రజల క్రస్తుతకర్తవ్యము.

కీర్తి కేసులగు దేవగుప్తం కేమాచలపతిరావుగారు

కడచిన బుధవారమునాడు, దేశాభిమాని కట్రికాధిపతు లగు దేవగుప్తం కేమాచలపతిరావు కంతులుగారు వేటపాలెమునందు చనిపోయి రని తెలిసికొనుట కెంతయు చింతించెదము. వీరు కొంతకాలమునుండియు వ్యాధిగ్రస్తులై బోషధ సేవ నిమిత్తము వేటపాలెమునకు బోయియుండిరి. కాని, మృత్యువు దిబ్బవయ్యెను. కేమాచలపతి రావుగారి, దేశాభిమానికట్రికను అనేకవత్సరముల నుండియు సమర్థతతో నిర్వహించుచుండిరి. కొంత కాల మా కట్రికను వైద్యకట్రికగ, నిర్వహించిరి. డిల్లీదర్బారుదినమునుండియు, దేశాభిమానికీ ఇంగ్లీషునప్పి మెంటు చేర్చబడెను. కొంతకాలము జరిగిన పిమ్మట "అంధ్ర" యను ప్రత్యేకాంగ్లవార్తకట్రిక ఇంగ్లీషు సప్లి మెంటు స్థానము నాక్రమించెను. దాదాపు రెండువత్సరములవరకు, ఆంగ్లోద్యమ వ్యాపకము నిమిత్తము కేమాచలపతిరావుగారి కీ కట్రికను వ్యయభారమును లెక్కింపక, ప్రచురించి ముద్ద వడసిరి. ప్రజాహితకార్యములలో, వారు మిగుల పట్టుదలతో బనిచేయుచుండిరి. వయస్సు ముదిరినప్పిమ్మట గూడ, వారు యువకులవలె బని చేసియుండిరి. గుంటూరునగరమున, సహాయనిరాకరణోద్యమ కార్యక్రమము సఫల మగుటకు వీరు చేసిన సహాయము అమూల్యము. సంఘ సంస్కరణమునందు వీరికిగల యభిమానము కార్యరూపము దాల్చెను. సర్పారావుపేటలో జరిగిన గుంటూరుమండల సంఘసంస్కరణసభకు వీరు అధ్యక్షతవహించి, చక్కని యుపన్యాస మొసగిరి

వీరు యువకుల స్వభావులు. స్నేహపాత్రులు. ధర్మశాస్త్రములందు వీరికి విశ్వాసము మెండు. ఆంధ్ర దేశ ప్రబోధము నిమిత్తము వీరు సలిపిన కృషికి, ఆంగ్లం లెపుడును కృతజ్ఞులుగ నుండక మానరు. వీరి యాత్మశాంతికి సర్వేశ్వరుని బ్రార్థించెదము.

నావిక విద్య

నావికవిద్యను నేర్పుటకు, కాకినాడ, నాగపట్నము, కల్లికోటలలో రెండుమాసములవరకు పాఠశాలలను స్థాపించుటకు ప్రభుత్వమువారు రంగీకరించిరి. కాని, తగిన ఉపాధ్యాయులు లభింప నందున, నాగపట్నములో మాత్రమే ఆరుమాసములవరకు ఒక పాఠశాలను స్థాపింపవచ్చునని, ప్రెసిడెంట్ పోర్టుఆఫీసరుగారు ప్రభుత్వమువారికి దెలిపిరి. ఇంతలో బందరు పాస్టరులగు రా.సా. ప్రసంగి వెంకటరంగయ్యగారు కాకినాడ పోర్టుఆఫీసరుగారిని సమీక్షించి, బందరులో పాఠశాల కొక భవనమును కట్టించెదమనియు, శిక్షణ కుపయోగ పడుట కొక యోడ నిచ్చెదమనియు వాగ్దానము చేసిరి. కాపైను గిబ్సనుగారీపాఠశాలలో శిక్షణ గలుపుటకు సమ్మతించెను అందువైని, ప్రెసిడెంట్ పోర్టుఆఫీసరుగారు ఆరుమాసములవరకు ఒక పాఠశాలను బందరులో స్థాపించుటకును, అది తిన్నగ కొనసాగుచో మరియొక ఆరుమాసములవరకు దానిని కొనసాగింపవచ్చుననియు, నూదించిరి. ఈ సూచనకు ప్రభుత్వమువారు రంగీకరించుచు, త్వరలో నీ పాఠశాలను బందరులో స్థాపించుట కేర్పాటులను జేయవలయునని పోర్టుఆఫీసరుగారిని కోరుచు న్నారు.

టోలుపన్ను

ప్రభుత్వమునీపలు చట్టముక్రింద, భర్తీబండి నాలుకాటాను, ఖాళీబండికి 2 అణాలును గరిష్టపు రేటు గ నుం డెను. క్రొత్త చట్టము ననుసరించి అన్ని బండ్లకును 3 అణాలు విధింపబడినవి. అందుచే మున్యసిపాళు రాబడికి తమకు వచ్చును గాన, మూడుఅణాలు బదులు నాలుకాలరేటు ఉండవలె నని, పి. శివరావుగారి రొక సవరణచట్టమును ప్రవేశపెట్టుచున్నాడు. లోకబహుద్ధుచట్టములో నిదినర కీర్తి మార్పు గావించబడెను.

ఉత్పల, ఆంధ్రరాష్ట్రములు

ఉత్పల, ఆంధ్రరాష్ట్రములకు సరిహద్దుల నేర్పరచి, అందుకు సంబంధించిన తగాదాను పరిష్కరించుటకు, కాంగ్రెసుసంఘమువారు రొక పంచాయతీ న్యాయస్థానము నేర్పరచిరి. దానికి, డాక్టరు మూర్తిగారధ్యక్షులుగ నియమింపబడి రని తెలియుచున్నది. 23 తేదిన, బరంపురమునందు వీరు విచారణను ప్రారంభించెదరు.

ఆంగ్లేయ-హైందవులను అవమానపరచుట

అల్లసాదా, పెద్దెంబరు వి— ఒకపియను సంఘసామాన్యకార్యదర్శి మేజరుయఫ్. హోవరు టయాసుగారు సైనికావసరముల విచారణసంఘమువారి ఎదుట ఇట్లు సాక్ష్యమిచ్చెను. సైనికసహాయసంఘమువలన ఏలాటిప్రయోజనము లేదు. ఉండవలసినంతమంది అచ్చటలేరు. ముఖ్యముగా పట్టణములందన్నిటి యందు ఈ సైనిక సహాయ సంఘములో జేరినవారిలో పెక్కుమంది ఆంగ్లేయ-హైందవులు. వీరు గురివిద తగులునట్లు తుపాకులను కాల్పుటయందమృతమైన ప్రజల మహానభావుతగాని వీరిమాదికి గురితెలుపండి గుండ్లుదచ్చి పడితే వీరేమి దైర్యము చూపరు.

ఇట్టి విపరీతమైన అన్యాయపు మాటలను బలికినందులకు ఆంగ్లేయ-హైందవ సంఘమువారును భారతదేశములో స్థిరనివాస మేర్పరచుకొన్న విరోపియను సంఘమువారును తమ ఆసక్తిని చెలుపుటకు భారతదేశమందంతట 17 వ తేదిన సభలు జేయుదురు.

విదేశ వార్తలు

జర్మనీలో అల్లరులు

కేంద్రప్రభుత్వమునకును బహిరంగ ప్రభుత్వమునకు స్పష్టతెక్కువగుచుండెను. హెర్ ఎడ్లబర్గరుగారిని పంపిన సంబంధమున హెర్ ఎబర్న్సుగారి అబ్జలలు ఖండించుచు హెర్ ఎబర్న్సుగారు దొంగతనముగాను రాజద్రోహకరముగాను బహిరంగలోనికి ప్రవేశించిరనియు బహిరంగ ప్రభుత్వము తనప్రతిష్ఠను నిలువపెట్టుకొనవలె ననియు మునివ్లోని యొక వార్తాపత్రికా వ్రాసెను.

సామాన్యప్రభుత్వమర్రిగారు ఆఫ్రికను కొంతకాలము వరకు అపివేయవలసిన దనియు, బహిరంగ ప్రభుత్వము వారేమి నిశ్చయించినదియు తెలుపవలె నని బహిరంగ ప్రభుత్వమువారి నడిగెను.

రాష్ట్రీయాధికారులయెడల అట్లు వాగ్దోరణి నవలంబించరాదని బహిరంగప్రభుత్వోద్యోగులు తెలుపుచున్నారు. బహిరంగ జర్మనుసామన్యముయొక్క శాంతిని భగ్గుపరచు నని యనుకొనుచున్నారు. డాక్టరువర్మగారు, మానివ్లోని ఆండోకనకారులు బహిరంగమును గారనియు, రాజపాక్షికు లనియు, తెలిపిరి.

బహిరంగ విడిపోవునా?

బహిరంగ కేంద్రప్రభుత్వమునకు లొంగు సూచనలు గనించుటలేదు. ఇదివరకుకంటె బహిరంగము కేంద్రప్రభుత్వమునకును గల సంబంధము చాల విషమస్థితిలోనికి వచ్చినదని తెలియుచున్నది.

మానివ్లోని సాంఘికేతరపక్షపు పత్రికలు బహిరంగ అంతర్గతయములలో జోక్యముగలిగించుకొనినందుకు బర్లినుప్రభుత్వమును నిందించుచున్నది.

విరిమిసమస్య

కాలిఫోర్నియా సమావేశము

అండెను, పెద్దెంబరు 21-విరిమి సంధిని గురించి చర్చించుటకు కాలిఫోర్నియా ఇన్వెన్షన్ ఫురర్లవనమున సమావేశమయెను. లార్డు బ్రావోస్టు, ప్రధానమంత్రిగారికి ఇతరుల మంత్రిలకును స్వ్యాగరి మిచ్చెను. మెంటులో రాగాగారిలో మాట్లాడుచుండుటవలన ప్రధానమంత్రిగారు ఒక అరగంట ఆలస్యముగా వచ్చెను.

డివెలరాగారికిచ్చిన సమాధానమునందును అంగీకరించిరి. అంతట ఆ సమాధానమును కమాండెంటుకార్యముగారిచేతికిచ్చిరి. ఆయన దానిని తీసికొని సాయంత్రము 4 గంటలకు డల్లినకుకు బయలుదేరివెళ్లిరి.

డివెలరాగారి సమాధానము వచ్చువరకును అజవాబు నందలి విశేషములు తెలియవు. అగాలు రేపు ప్రకటించవచ్చును.

డివెలరాగారి ప్రత్యుత్తరము రాగానే ఆవిషయమును విచారించుటకు మంత్రిులలో గూడిన ఒక సంఘమునకు సర్వాధికారము నియబడెను.

నిన్ ఫీసులు సమావేశము

కాలిఫోర్నియాను ఆంగ్లండు సిక్స్ థిస్ వాయువులను సంధివిషయ మాలోచించుటకు ఇన్వెన్షన్ హాస్టెంబిరి.

వార్తాపత్రికాధిపతులకు సైనికవివరములను చెలుపుట కరాచీ, పెద్దెంబరు 21-ఇకమిరట పక్షమున కొకసారి సాక్షులకు సైనిక వివరములను చెలుపుట గాన వార్తాపత్రికాధిపతులను అభ్యంతరించుచున్నామని కరాచీవారు జరుగదల వేయవచ్చును. మొదటి సభ విచ్ఛేదమై, సైనికులు ముందుకు. ఇచ్చటి ఇంగ్ల, దేశభాషాపత్రిక లక్షేషములు తమప్రతినిధులను సభకు బంపుచున్నవి. ఇచ్చటిదేశవాని ప్రక్షిలకన్నిటికీ ప్రత్యుత్తరములిచ్చి, భారతదేశమందలి సైనికవివరముల నన్నిటిని చెలుపును.

బెజవాడలో బంగారు పతకములు

(ప్రచురణసంఘమువారి ప్రకటన)

పుష్కరసమయమున బెజవాడలో నియమింపిన రెండు బంగారుపతకములలో నొకటి కలికట్టులోని కేరళశాస్త్ర ఇన్స్టిట్యూటుకు ఈయబడెను. రెండవది, మద్రాసు పరిశ్రామికశాఖలోని నేతయందు ప్రవీణుడగు అమలసాముగారికి ఈయబడెను. సిరాలను ప్రదర్శించిన తూనూరువారికి ఒక వెండిపతక మియబడెను.

పానాని: కొంద రీప్రదేశమును కొల్లఁజెట్టుటకు బయలు
పడెనుండ, కాలగెనునంపు కార్యదర్శి కలప్పనాయకును, ఒక
కొనుటకు ప్రవారకుడను మూకను సమీపించి, ప్రాణములైన
నీడ్డుదునునియ్య దొప్పును అల్లరిమూత్రము పనికిరావనియ్య చెప్పి
గొనుటకు నిలబడబెరి. వెంటనే మూక ఎక్కడకక్కడ వుదరి

దుర్గతినామ సంకారం భాద్రపద శుక్ల, శనివారము

ఇంద్రచాపము

- అ. రామలింగస్వామి గారు
హాయి! శక్తచాప మాహా! హాయియో నీనామము
గాయకవిపాళి పాలి + కల్పపాలమా!
కాబోయెడు వర్షరూప + కమునకు మునుముందు వచ్చి
ప్రస్తావన జేయు నటి + పాత్ర వీవోకో?
అమరసామ్రాజ్యములో + రమణీయంలై వెలసెడు
సాతీయపతాక మీవో + శక్తచాపమా?
ఆగజిత కల్పాణ మాత్రి + భగవంతుని సౌందర్యము
జీవితకమునకు జాటు + ఇన్ని మీ వో?
వనదవరణ పరిణయోత్స + ప సమయమున గట్టికట్టి
మణిమయచూ చిన్ని పసిడి + బాసికంబువో?
అనందాలయ మగు నా + కాయతనము జేరు బుణ్య
ప్రజలు నడుచు మడుగులిడిన + రాచబాటవో?
నందనవనసిమ నా + నందకందమై తనతెడు
విభవవర్ష కుసుమలతా + విప్లవహమునో?
స్వర్గసౌధ ప్రాంగణమున + సకలర్షు ఖచితం బగు
సింహద్వార మయి నీవు + చెలగుచుందువో?
జాననాజలరహముల + నేలెడు చదలేటిదరిని
చిన్నివన్నెలలరు బులిన + సీమ వీ వో?
గగన ప్రకల్లోలినీ + కంకణముల జలకము
స్వర్గబాల లూప్యకట్టి + పలుము లీవో?
తనకు సుందరాస్రంబును + గమగోని సవరించుకొనగ
నిను దుంచిన యద్ద మీవో? ఇంద్రచాపమా!

వక్రతి వర్ణనలు

కవికొండల వేంకటరావుగారు

- కుట్టపాండ్లు పలుగులెత్త + ఎట్టసేత బొత్తమాలు
ఇంపుగొలుపు సంద్రమా! నీదుతీరమందునన్
పల్లెవాడు కలను బన్న + మేలుచేప మెఱసికన్న
సాంపుజాపు సంద్రమా! నీదు తీరమందునన్
పచ్చకొండ ప్రక్కనిలవ + నులుగుటలల కానిలయ
ఓ వికాఖ సంద్రమా + నీదుతీరమందునన్
ఎన్ని సార్లు చూతునో + ఎంతసేపు నిలుతునో
ఓ అపారసంద్రమా + నీదు తీరమందునన్

గ్రంథపరిచయము.

ఈక్రింద పేర్కొనబడిన గ్రంథములను విమర్శనార్థమై మార్కాలయమునకు పంపిన గ్రంథకర్తలయెడలను ప్రకాశకుల యెడలను కృతజ్ఞతను జూపుచు మా పాఠకులకు తెల్పరిచయమును కలుగజేయుచున్నాము.

పశుబలియా! లేక పురబలియా:-గ్రంథప్రకాశకులు జీవ హృదయప్రచారిణీ నిలయుచువారు. వెల 0-0-6. హైదరాబాదు. ఇయ్యది వైవస్వత సమాజసభ్యులు వైజాము ప్రాంతములందు అహింసాద్యమ ప్రచారమునకై వ్రాసి ప్రకటించిన యొకచిన్న కథ. ముకుందరాయుడను వాగ్గేయ అంభికర్షకు లావై గ్రామజేత కొలుపుల సందర్భమున పశుబలి నిర్వహింపబడుచు, దానిజూచి తీర్పుత్రుడగు దుర్గాప్రసాదను బాలుడు తీవ్రజ్వలసిడితుడై పృథివీందుటయు మున్నగు అహింసా ద్యుహాపమును బోధించు సందర్భ మీపుస్తకమునందు మిగుల బాల్మిక వ్రాయబడియున్నయది. గ్రంథము అన్ని విధముల స్వీక

రింపదగియున్నది. జీవరక్షాజ్ఞాప్రచారిణీ నిలయుచువారి పరిశ్రమ మూలమున నహింసనర్వతోముఖముగ శమించుగాక.

భారతోద్బోధము:-గ్రంథకర్త: పంకనామముల రామ చంద్రరావుగారు. గాంధీపేట గుంటూరు. వెల 0-4-0 ఈపుస్తకమునందు అంగవిద్యాభ్యాసమునకై కలిగిన సర్వస్వమును భారతోద్బోధకత్వార్థము కాలేక అంతతోచదువుసాలించి స్వల్పజీతము గల యాద్యోగమునందు జేరి కుటుంబభరణము చేయబాలక దాదాపుత్రాడులతో సహా ఆత్మహత్యకు పాల్పడిన యొక యాద్యధ్యయనకుని కథ. (కల్పితము.) మిగుల జాలిగొల్పుకై లిని వర్ణింపబడియున్నయది. కవిత్వశైలియును భారాశుద్ధియును మన శునకంపు జనింపజేయునవిగా నున్నవి. కల్పనము మిగుల సరసముగా నున్నయది.

సంస్కారణీ గ్రంథమాలికవారి ప్రచురణము:-వైజాము ప్రాంతమునందు గల యాద్యధ్యయన సాంఘిక వాఙ్మయాదులలో గల లోపములను సంస్కరించుటకై మబ్బువిను వెంకట నరసింహారావుగారి సంపాదకత్వమున నల్లగొండనుండి ఈప్రచురణములు వెలువడుచున్నయవి. ప్రస్తుతము మార్కాలయమునకు 1. మొదలు 7 వఱకు గల ప్రచురణములు వచ్చినవి. మొదటి ప్రచురణము బాలికా విలాప మనునది. ఇందు ఆనాథులగు బాలికల దురవస్థలు కథారూపమున వ్రాయబడినవి. రెండవది పంచకూళ కహయము, దీనిని ఒద్దిరాజు రాఘవ రంగరావుగారు వ్రాసిరి. విద్యాప్రాభవము లేని వనితల ప్రవర్తన మిందు కథాముఖమున చక్కని ధోరణిని కూర్చబడియున్నయది. మూడవది ఛాయా కర్ణణము. దీనిని వ్రాసినవారు బి. సీతారామచంద్ర రావుగారు. ఇందు ఘోటగ్రావులను తీయుపదధులను చక్కని శైలితో గ్రంథకర్తగారు విరివిగా నిరూపించినారు. నాల్గవ ప్రచురణము రాజ్యలక్ష్మియును చిన్న సాంఘిక గాథను బోధించు నవల. ఆలేడు ప్రచురణము అర్ధానుస్వారమును బోధించునట్టి అనుస్వార వర్ణణమున గ్రంథము. ఈ గ్రంథములన్నియును సులభశైలిని లిఖితములై చదువరులకు అనేక విషయములకు సంబంధించిన విజ్ఞానమును నెలకొల్పినవైయున్నవి. కావున వెల్లడును ఈగ్రంథ మాలిక వారికి తోడ్పడ గోరెదము.

ఆగ్నేయగుగములు:-గ్రంథకర్త శ్రీకూచి నరసింహ పంతులుగారు. ఎండియో పత్రికలలో 11-వ మే, 6-వ జూలై 1921 లో ప్రచురింపబడిన పాల్చివర్షుగారి ఇంగ్లీషు వాక్యరత్నములకు శ్రీపంతులుగారు మంజరీ ద్వీపదలో నాంధ్రీకరణము నొనర్చి యున్నారు. శ్రీనరసింహము పంతులుగారి ఆంధ్రీకరణము చాల ఇంపై సర్వదా సర్వలక్షకు మననము చేయదగిన శైలిలో నలరారు చున్నది. స్వాతంత్ర్యనివాదము దిక్కులు విక్రమింపబడు విషయకు నీదినములలో జనసామూహ్యమున కిట్టి యాంధ్రీకరణములు చాల తోడ్పడగల వని మా నమ్మకము. వెల 0-2-0 గ్రంథములు గ్రంథకర్తయెద్ద లభించును.

గాంధీ భజన కీర్తనలు:- మహానీ పాపారావుగారు గ్రంథకర్తలు. కంకవరము. వెల 0-1-0. వీనియందు ప్రస్తుతము బయలుపడవిన యనహాయోద్యమమును గుఱించియును గంధీ మహాత్ముని గుఱించియును కొన్ని కీర్తనలు భజనకూటమున కనుకూలమగురీతిని వ్రాయబడినవి. కీర్తనలు- సరసములైన మట్టులును భక్తి పురికొల్పురీతులును గల్గి ఇవిసర్వలకు నాదరణీయములై యొప్పుచున్నయవి.

ఆంధ్రభాషానిలాసి:- ఇయ్యది చిత్రాడనుండి వెలువడు నొకమాసకపత్రిక. పత్రికాధిపతులు శ్రీవెలికాని లచ్చారావుగారు. చిత్రాడలో పితాపురంబోట్టు. చందాసంకల్పరమునకు రు. 10. తిరుపతకవుల ప్రభావతీ ప్రద్యుమ్న నాటకము మున్నగు కొన్ని ప్రాచీనాధునాతకవికృత ప్రబంధములు ప్రకృత సంవిధాయందు ప్రకటనమున కారంభింపబడియున్నవి. ఆంధ్ర భాషానిలాసిని సద్వృత్తయను చిరజీవియునై ఆంధ్రవిజ్ఞాన భానూచయమునకు తోడ్పడును గాక.

అభిజ్ఞాన దుష్కాంక్షదీపము:-గ్రంథకర్త కవిశానంద సరస్వతి గారి మెల్ల వేంకటనరసింహరామిరారు. నేనుకల్లు బల్లారిజిల్లా. వెల 1-0-0. ఇయ్యది రుక్మాంగదమునా రాజాశ్రయ ప్రధానమగు ఇతివృత్తమునగా వ్రాసిరి. ఆరంభములగు స్వక బాలకల్పనలనునేర్చి వెంచి వ్రాసిన గద్యవ్యాప్తికమగు నాటకము. కథాసంవిధానమును వర్ణనసందర్భములును పాత్రగుం బోషణప్రమమును ఒకవిధముగా వ్రేక్షకులను ప్రదర్శకులను రంజింపజేయగల వనియే నమ్మెదము. ప్రస్తుతము నాటకములు తీర్చుదర్శకులు పొందుచున్న అనవకు శ్రీగ్రంథమునందు నూత్ర భారముఖమున గ్రంథకర్తలు కొలదిగ చచ్చుచేసియున్నారు.

లోకమాన్యనిజీవితము:- గ్రంథకర్తలు మహానీ అన్న భూర్గయ్యగారు. ఆంధ్రయువజనసభా కార్యదర్శి రాజమండ్రి. వెల. ఆ 2 లు (2) స్వరాజ్యము - సహాయనిరాకరణము:- గ్రంథకర్త కాండ్రేగుల రామచంద్రరావుగారు. వెల 0 0-9. ఈరెండుగ్రంథములును ఆంధ్ర యువజనసభ వారు ప్రచురించెడి 4-5 ప్రచురణలు. ఇందులో మొదటివానియందు లోకమాన్య బాలగంగాధర తిలకుగారి జీవితచరిత్రము చక్కనిశైలిలో రమ్యమగు భణిణి పిల్లలకును పెద్దలకును రుచించు సులక్షణ మగుభాషతో వ్రాయబడినది. లోకమాన్యని జీవితమునందు గల మహావాక్యములన్నియును సంగ్రహముగ వదిలి జ్ఞప్తికి తెచ్చుకొని ప్రతివారును మార్గదర్శకములుగ నుంచుకొనగలుగు నట్లు వ్రాశబడినది. రెండవవానిలో స్వరాజ్యమునుగుఱించి యాను సహాయనిరాకరణమును గుఱించియును చక్కగ యుక్తియు క్రియుగ చర్చింపబడినది. ఈగ్రంథములు వారు వీరనక ఎల్లవారికిని గౌరవింపదగియున్న వని మాభావము.

అనుమానము వెనుభూతము

(వెదురుమూడి శేషగిరిరావుగారు)

మహారాజు మానసియుడు. నుగుణాని. మహారాజు అను దూష సౌందర్య లావణ్య సుగుణములే విభాసిత. దంపతుల పరస్పరానురాగ మత్యధికము. ఇద్దరును సౌందర్యమున సౌఖ్యమున విషయవివేకాదులందు, సత్యనిరతి, అహింస, భూతదయ సౌల్యములందొకరికొకరు తీసిపోయిరి. వారిందొరుల క్షుణ్ణికమైన నెడదాసి యుండజాలరు. దానధారయెడగు భూకాంతుని వచాన్యత మహారాజు సహకారమున జగద్విఖ్యాత మయ్యెను. సౌందర్యముండిన నద్వైతమునడ యుండదు. దాతృత్వముండిన కాంతియుండదు. భవసంపద యుండిన విషయ మార్కాశమును మగును. భర్త యుత్తముడైన భార్య ప్రతికూల యాను. పడతి పతిమాట కడుగుదాటని డైన భర్త వేయిండ్ల భూభారి యగును. ఇది సాధారణముగ లోకమున దాంపత్యము తీరు. ఎడమొకములు నెడమొకములు. విడిలేనిసాహచర్యము. పొలిచి విద్యావిహీన, కురూపి, చమత్కారముల నెరుంగదు. వలచి వలపింపజాలు నెరజాణ గాదు. ముగియూపాణము. వెల్లము గొట్టిన రాయి. సంగీతము పాడలేదు. కంఠస్వరము గార్భభక్ష్మరము. తిండిపోతు. తనకెందునను నరియైన భార్యగాను గాన చంపారము నుకతుజ్యముగానున్నదని మొరవెట్టుప్రభులు నూటికి తొంబదితొమ్మిదిమంది. మావారికి రారు. వంటభూతింటికి వచ్చివట్టు వచ్చి నిలుచుంటి యో నాలుగుమెరుకులు నోట వేసికొని వేడ తింటి పోవుచును. మాటయు పలుకు అనలే లేదు. నామొగముచూచివే నారీకున నను. నేను తొలినిమున బంగరుపూలపూజ చేయలేదు. పల్లెనకాయ లపూజ చేసితిని. శోమాలమున పాపము పాడు ఇంటికిగూడ దూరమైపోవుచున్నాను. ఎప్పుడుమూచినను కనులు చింతింపకుల వలెనేయుండును. దగ్గరకుపోయి వర్షితయన్న భరింపరాని దుర్వాసన. దుస్సహవాసమునలన నేయ్యం మెరుమాళ్ళ నేవ సంపాద్యమైనది. ఇట్లు గుల్ల యగుచున్న నొక నెంతో

కాలముండదు. కొద్దికాలములోనే పెద్దప్పు
 కొలువు చేసారన్నది. పుత్తె కట్టించుకొన్నందులకు పొందు
 వసూళ్ళు మిడియే. నవ్వులా పువ్వులా? ముద్దులా సుద్దులా?
 పువ్వులా బుద్దులా? అయ్యో వ్రాత - అని అలమటించు అబ
 బాబులు సంఖ్య అపరిమితము. ఇట్టిలోకపుత్తెమనందు సర్వవిధ
 ముఖ్యమైన దాంపత్య ముదరిన బంధులు సాక్షాత్తు
 కృతిపదమేకమని అని లోతు లానందింతు అబ్బురము? అందు
 సాంద్ర్య సౌశీల్య విద్యావిద్యుత్తములను సర్వసమత్వమును
 భూతదయయును దైవదీప్తమును గూడ ననుజూపించు
 పుడు విభాత వేదంబుల పొగడబడకుండునా? ఆ పువ్వుదంప
 నుల సత్కారమును పడయనివా రెవరు. ఇట్లు జరుగుచుండ
 శోక పూర్ణమౌ నున్న కాలము తిరుటచే నలవడెంద్ర ప్రా
 యమునానే పోవడమిచ్చెను. అతని అధ్యాని యగు సతీమతి
 ముప్పదియేండ్ల ముద్రలను సాహసముతో నహగమము చేయ
 గొనిపోయెను. రాజదంపతులు సోభాపరభాగమున రాజ
 సిద్ధికి చేరునగ నదయాడుచుండ రి సతీమతి భర్తకముతో
 గూడ పనువును కుంభమును ను అధరణములను
 నడమును నెడబట్టుదు కృతానున కేగుచుండెను. అహ!
 ఏమి యాపత్రికా కలమని సాహసము! అమె సందర్శన
 నూత్రముననే సకలపాపములను నివారణ మగును. చూచితే
 అని మహారాజు తన ఎలనాగ నుద్దేశించి పలికెను. అమెంద
 యానామ నేనూటయను నెడలలేదు గాని యిది యే మంత
 విశేష మనుకట్టు నిరవభావముతో నామె వెనవించి మొగ
 మెంచెనట్ల ప్రవృత్తిగొనెట్లు రాజుగారి కనునూనము కలిగినది.
 అనుమాన మనలే అయిలనే జరిగినదిగాని ఆ సతీమతి
 కల పెయ్యదియో? నిరవకముగ నిట్లు ప్రాణముల గోల్పోవ నేల
 యా కలచెనో, ఏటిమగ చేటి భార్య సర్వభక్తికొం బ్రహ్మ అను
 వేదాంతద్వైత నే తెలిసిచెనో, రాజుని మగడు బ్రతికి నచ్చునా
 జీవించియున్న భగవద్గోపమును ప్రపంచనేకను చేయ
 నవశోక మున్నదే చచ్చిన నేమన్నదని తెలిచెనో, భర్తప్రాణము
 పోయిపెట్టుట నింతసేపటికకు జీవించి యున్న దిదియేటిసతీ
 మతియని నిరసించెనో అమెకే తెలియలేగాని యితరులు
 ప్రాంతం సాధ్యముగాను. గాని అమె చురచ్చమున మహా
 రాజు మూలము కురచి ప్రాయము నకు పాలుపడెను.
 ఎంతయో యోగ్యతగలదానికల మెలంగుచు నీ పాలి
 గుణిత్యము నింత నిరసించెనే. సాత్వికత్వమునం దీతరుణి
 కించటి యుదాసీనతయో? ఇది నిజముగా కుట్రయెందును?
 దురాచారిణిమగు నీపాలి కృత్యమర్హమై మహానుజీవిత
 నటించుచు నను నింతకాలమును మోసగించుచున్నది. నేటికి దీని
 నిజస్థితి విడతమైనది. ఇంతటిలో నుజేక్షింపరాదు దీని నిజము
 నింకను బాగుగా పరీక్షింపవలెనని రాజు నిశ్చయించుకొనెను.
 ఆ నిమిషమే వారి దాంపత్యముఖమునకు చరమదశ. రాజు
 న్నాదము అనుమానాన్ని చేత హింస బడు
 చుండెను. దాని నాతడు కప్పిపెట్టి నైకపుటివలెన నటించు
 చుండుటచే నాతని మనోవ్యభ మంత ప్రబలుముగా నుండెను.
 పాప ముదరాలి కాయదంత మామంతయేని తెలియదు. సహజ
 ముగనే ఆసతీమతి మెలంగినను అమె చెయిదముల కన్నిటికిని
 మహారాజు విపరీతాధికృతము చేయబడెను. నేయే అను
 మాన గను మెనుభూత మతిని కలుబాటును చేసి యాడించుచు
 డెను. దీనినే తెయ్యదియో ఎవరును తెలుపజాలరు గ్రహబలమని
 కొందరు, పురాకృతపాప ఫలమని కొందరు, దైవసంకల్పమని కొం
 దరు పలికిరి. అది ఏదియో తెలియలేదుగాను. సరిగ తెలిసికొని
 నవారు లేరు. తెలిసికొన సాధనములు లేవు. అట్టి చిత్రభటున కలి
 గినది. దాని నెవ్వరును తప్పించుకొనజాలరు. మహాయోగులు తప్పించు
 కొననలంతులు దానినే విష్ణుమాయయందురు. దాని నాయా
 క్యురదే తప్పింప పలంకిగాని యొరు లేవరునుకారు. పోనిండు.
 కట్టినపటికి చేయలేనను గాధసంకల్పము మహారాజునకు కలిగి
 నది. ఎన్నడును సతీమతి నిత్యజీవమైన నెడబాసి యుండనిభూ
 కాంతుడు కాంతానివారమునకు గడంగి పడంతుక తెలిగించెను.
 తన్నెడబాసి నాగుడగు మువ్వార్త ఆపాలికి కర్ణకశోర
 మయ్యెడగాని అది ఆమెప్రాధన మంతయును నటనను
 నియో రాజు నిశ్చయించెను. పరీతిగా తన సతీమతిని పరీక్షింప
 వలెనో అతడు నిర్ధారణ చేసికొనెను. ఎటులైననీమి ఆమెను
 తనతో తీసికొని పోకుండ నాతడు పయనమున కాయత్రమ
 యొగ్గును. ఈ త్రమాశ్చయ నింపదాగ్రము చేరువ నిలిచినది. మహా
 రాజు వనసాలంకారముల ధరించి పేదడిగెను. మహారాణిదా
 బాపై నిలవబడి అగ్నిగోహణ మొనరించిన రాజేంద్రు నీక్షిం
 చుచుండెను. అత్యుభయభూతి నేత్రగోచరమగు సంతకర కటుల
 తిలకించి పిమ్మట నా పత్రివ్రతా కలమని దుఃఖాంతయమున

నేల నొరకెను. అంతటి పేయముండునా? ఇది నిజమా? మగడిం
 చుక తడవేదేని పనివై పోయినంతమాత్రమున లోకము మునిగిట్లు
 మానిని దుఃఖాంతి మునుంగదగునా? ఇది కాలనికమా? సత్యమా
 అని యిప్పటివారు ప్రశ్నించుటసహజము. సత్యమేమని పుష్టి
 రహస్యములం దన్నియును సత్యములే. చిత్రాతిచిత్రములగు ప్ర
 కృతులు కలవా రెందరో యున్నారు. ప్రేమాస్వరూపమును
 కృష్ణమునైన దర్శింపనివారును గలరు. నిష్కలప్రేమాప్రభాల్ల
 లగు ప్రణయినులునుగలరు. రాజుగారు కాంతారమును
 చేరదగిన కాలముగడచినది. కాంతారము
 సారాంతముననే కలదు. ఒకభటుడు-అంతఃపురసంచారి-పరు
 గుమరున చెప్పటల దొప్పదాగి-కడురయును దేవినన్నిధాన
 మునకి - లోహము - దుర్దకంబుడై - తల్లి - తల్లి - మహారాజు
 పెద్దపులి-అను ననంబధవాక్యములను ఎగుపులందున పలికినదెనె
 ను. అతని అడుగుల వడికి లేచినదిచిన మహారాణి పెద్దపులియ
 నుమాట అతని నోట వెలువడినంతనే మొదలునకక అనటిమోక
 వోల నేలనొకెను. హాహా అను నాదధ్వనులు చెలగినవి. పరిచా
 రికాశంబులు శైలివచారములు గావించిరి. శైల్యులరావించిరి.
 ఆసందడిలో వారావహుడు మాయమయ్యెను. మరియెరు నిమిగు
 ములకు మహారాజే మందిరమునకే తెంచెను. కాంతామణి లేచిన
 దా? మాటలాడుచున్నదా? శిష్యు లున్నవా? అని ఆతడగుపడిన
 వారినందరిని నిమిగుమునకు! వేయప్రశ్నలకుగుచుండెను. ప్రత్యుత్త
 రములేదు. ఏమీ ఎవరుచెప్పగలరు. కాంతామణి కమలారవణి
 మహావరణమన్నిధానమున నున్నదని యెవ్వరు చెప్పగలరు. నిజము
 దాగునా? లేదు. మహారాణి మనలోకమును వాసిపోయినది.
 రాజువేటాడలేదు. పెద్దపులి యాతనివై బడలేదు. అధ్యాని సతీ
 ద్వియును పరీక్షింప నాతడొనరించిన ప్రయత్నము నకిట్టి
 ఘోరపరభావము చేకూరినది. ఇక నేటి రాజ్యము.
 ఎంతటి పాతకమున కొడిట్టితిని. మహాసాధ్యునకల్గిన చేతులార
 చంపుకొనిన నేను నరహంతకు. నాకు మరణమేకరణము. నేనక
 జీవించునాడదు. అని రాజు నిశ్చయించి సతీమతితోగూడ నహ
 గమన మొనరింప నిశ్చయించెను. ఇది అపూర్వవర్త - లోక
 విరధ్యము - అమరానికి వైధ్యమును గాని మగవానికేమి! మగవా
 డెప్పటికనిమహారాజే. అందులో విారు సాన్వభాములరు. మిట
 కనల కేమికోరుదురయో? వందలకొలది భార్యలను పెండ్లియాడిన
 రాజేంద్రుడెందరో గలరు. విారు మోగ్యులగుగాన శ్రీరామ
 చంద్రునివలె ఏకవర్త్యవ్రతమును బూనితిరి. అమె కనుభవించు
 యోగ్యతలేదు." అని లోకసామాన్యముగా చెప్పదగిన నీతులను
 చనువుగలవారు చెప్పి రాజుమతిని మరలంప జూచిరిగాని సాధ్య
 పడలేదు అతడు రాజ్యసంపదలనుమంత్రికులవశము చేసిన బాధ్యత
 మతోగూడ బయటపడెను. భూరిధనరాసులనుదానముచేసెను.
 సర్వసంగపరిత్యాగమొనరించెను. శృంగారవాటికకా తడులులపోవు
 లనుండ నానగరమున గలవా రాబాల గోపా
 మాతని ననుసరించిరి. సాక్షాత్తు వారాయులు లనదగిన రాజ
 దంపతుల కాహారాదగినదా యాభారంబవత్తు. అమహాసాధ్యు
 డ్లి బలవన్మృణము లేటగ్గించెను. మహారాజు సహగమనమును మా
 ననని పట్టుబట్టె నని పోరులందరును మహాదుఃఖసాగరమున
 మునిగి కంటికి కుంటికి ఏకధారగా నిలించుచు
 డెంటనంటి పోవుచుండిరి. కృతానవాటిక
 యం దొకవికలమగు పటవృక్ష ముండెను. ఈజనసంఘ మాపట
 వృక్షము క్రిందనుండియే పోవలసియుండెను. రాజు దానికింద
 కేగునని శోకమంటి కుంపటి మైచుండి అతని పాదముల కడబడి
 సహస్రశలము లయ్యెను. తోడనే యొక జటాధారి-యోగిపుంగ
 వుడు-భాగ్యమునుండి నేలకురికి "అయ్యోనాకుంపటి - నాము
 ద్దుకుంపటి - చిన్న నాటనుండి నను బాయబున్న కుంపటి - కున
 కలైపోయెను. నాకేపాడు బుద్ధి ఏలపుట్టలేదు. ఈకుంప
 టి పగులునా పగులదా యని పరీక్షింపమను దుర్బుద్ధి నాకేల
 పుట్టలేదు. చేతులార నేనుదాని నేలనేల బడవై చితిని. అయ్యో
 అయ్యో" యని గోలపెట్టి ఏడ్వసాగెను. "ఏమిది అశ్చర్యము. సర్వ
 సంగ పరిత్యాగి. గోవిందారామడు - మట్టికుంపటిశోర కింత
 ఏడ్వదలెనా? ఏకి రాగద్యేషములు కొంచెయైన పోలేదు. ఏడు
 మాయముండకొడు" కని కొందరు తిట్టసాగిరి. కొందరు నిచ్చెర
 జెందిరి. అకస్మికముగ నిదియిట్లు జరుగుటచే నాతడెప్పుడో
 దివ్య పురుషుడని మరకొందరు భావించిరి. మహారాజు
 నకుమాత్ర మాతని వాక్యములు చెందినంతనే అతని మనసు
 వందు మెరపు మెరసినట్లు విజ్ఞానము సుధించెను. "ఈ మహానీ
 యుడు దివ్యపురుషుడు. కావలెనని నేను సతీత్యపరీక్షకు గడంగి
 భార్యను గోల్పోయి వగలపాలైతి నని అతడు నను మోచుచుండు
 టకే యీ కుంపటి వృత్తాంతమును తెచ్చిపెట్టెను." అని మహా
 రాజు గ్రహించి ఆ మహానీయుని పాదపద్మములకు సాష్టాంగ

మొనరించి లేనకుండెను. మహానీయుడు నిజకరకమలంబుల నా
 తని శిరస్థలంబునంటి లేర దీసెను. ఆకర స్పర్శ యుండే మి
 మహిమగలదో ప్రభువంద్రునకు సామరత్వ మంతయును తొల
 గిపోయినది. సహగమన ప్రయత్నము నతడు వారించెను. విధిని
 హిత విధానముల మహారాణికి అగ్ని కా ర్థ్యముల
 నిర్వర్తిం చి యోగి యొ విరాగి యొ మహానీ
 యుడై విజనస్థలవాసియై మహానుభావు శయ్యెను. అనుమానము
 మెనుభూతమై ఏపాప మెరుంగని అధ్యానిమరణమునకు కారణ
 మయ్యెను. అన్నియును మనమేలునకే జరుగుననుటకు నిదర్శన
 ముగ మహాత్మ్యసందర్శనమును మమకారరా హిత్యమును యోగి
 సిద్ధియు లభించెను. భర్తమరణవార్త వినినంతనే ప్రాణము
 బాయకున్న నేటిసతీత్యమనియే మహారాణి పెనవివరణచేసి
 మహారా జప్పటికి గ్రహించెను. ఈ మహారాజే భర్తమని అని
 కొందరందరు. ఈతడు శృంగారభక్తి వైరాగ్యములనుగూర్చి
 వ్రాసిన శతకక్రమము జగద్విదితము. మహారాజు నుద్ధరించిన
 మహాయోగి మహాయోగుల మనసీకంబుల నవకరతము నసించు
 మహాలక్ష్మీ మహాబ్జ భాస్కరుడే-ఓం కాంతిభాంతి క్కాంతిః.

ధూ ర టి క వి.

వంగూరు సుబ్బారావుగారు

ఇతడు కాళహస్తీశ్వరశతకము నొందు రచియించెను.
 కాళహస్తీ మాహాత్మ్యమును గూడ వ్రాసియున్నాడు. ఇతని
 కాళహస్తీశ్వర శతకము భక్తిరసప్రధాన మైనది. శతకము మిక్కిలి
 మనోహరముగ నుండి భక్తిరసము వెల్లివిరియు చుండును. లో
 కానుభవముచే గవివ్రాసిన కొన్ని వాక్యములు విమద వైరాగ్య
 జనకములై లోకతత్త్వమును సంతృప్తియుగ బోధించు
 చుండును:- ఈతడు కృష్ణ దేవరాయునికి సుమకాలికుడని ఈ
 వాక్యములు సాక్ష్య మిచ్చుచున్నవి.
 చ. "మితమతియైన యాంధ్రకవి ధూర్జటిపల్లవుల కలెనో
 యతులిత మాధురీపహిమ" నామనుమానెడతాత చాలను
 మ్మతిగనె గృష్ణరాయల మనోజ్ఞసభ నిర్వహింపు నట్లును
 త్కృతబహుమానవైఖరులగ్రిరహించువు ధాత్రిలోపలన్.
 (కుమార ధూర్జటికృష్ణరాయ విజయము)
 ఈకుమార ధూర్జటి ధూర్జటి సంకమలోనివాడు. మతీయు
 నీతని పుత్రుడు లింగరాజకవి పెద్ద కాళహస్తీ మాహాత్మ్యమును
 రచియించెను. ఆతడు ధూర్జటి నీపథముగ స్తుతించియున్నాడు.
 సీ॥ శ్రీకాళహస్తీ గౌరీనాథ పదపద్మ
 సద్భక్తియుక్తి నిశ్చలతగాంచి
 సార సుధాసార సరసాక్షి గుంధన
 కాళహస్తీ మహాత్మ్య కథ నొనర్చి
 కృష్ణరాయకిరీటకిరీత మణిగదా
 ర్చిత పదాబ్జద్వయ శ్రీరహించి
 యాసేతు కాశీతటాననీ విఖ్యాత
 సత్కీర్తి విన్నూర్తి జాలవెలసి
 గీ॥ ధరణిఃశైలువోందె నే కవీశ్వరవతంస్స
 రత్న మమృతానీయు ధూర్జటిసుధీంధ్రుఁ
 దలంతు జలనిధివీచికా కలకలాను
 కారిభూరికవిత్వవాక్పటిమ గులుక.
 ఈలింగరాజుపుత్రుడు రత్నావళి పరిణయమును వ్రా
 సెను. ఆతడు ధూర్జటి నిట్లు స్తుతించినాడు.
 మ. పటు గంగాలహరి తరంగ సమ శుభక్రౌఢ్యతాంబరత్నశా
 ఘటనున్ బంధ విసమ కృష్ణపరరా డ్ధంభిరకాటిర వి
 సుస్థురత్నదుర్మతి పాటలికృత పదాంభోజాతు సర్వజ్ఞా ధూ
 ర్జటినిం గొల్పె దనస్మదీయకులకరన్ భక్తిరంజనగన్.
 ధూర్జటి దోహిత్రుఁడగు చెరుకుమాడి కృష్ణయామా
 తుగ్గుడు వామదేవచరిత్రాదుల వ్రాసెను. ఆతడు తన శృంగార
 రాఘవము నందు-
 "ప్రాకనాటార్యల వారలలో మేటి ధూర్జటిదోహి
 త్రు దుర్జితదూడ" నని చెప్పకొనినాడు. మతీయు గద్యలో
 "ఇది శ్రీదక్షిణామూర్తి కటాక్ష పీఠునిర్మిత ప్రబంధ గ్రథిత
 శృంగార జ్ఞానవైరాగ్యరచనాతోషిత సకలముకవికోటి ధూర్జటి
 దోహిత్ర వేదయాశ్వుపదత్త వేంకటాద్రి సుపుత్ర చెరుకుమాడి
 కుల పవిత్ర సరసపాండిత్య కృష్ణయామాత్య ప్రణీతంబైన శృంగా
 రరాఘవమును-మహాప్రబంధంబునందు-"

ఇందువలన ధూర్జటికొడుకులవంశమునకు గూర్తుండవంశ
 మునకు గూడగ వ్రపు లుదయించి యాతనికీర్తి వికాసమొందఁ
 జేసిరిని తెలియచున్నది. ఈతఁడు వర్ణనలవలన నీతడు ప్రాక

సాక్షి సంఘ ప్రభుత్వ వార్షిక కార్యక్రమము

సాక్షి సంఘము పునరుద్ధారణ మొనర్చి యీ నెల మొదటి తేదీకి సరిగా నొక సంవత్సరమైనది కావున నీ సంఘమునకు వార్షిక మహోత్సవము చేయవలయునని సంఘసభ్యుల మగు మేము మహాత్మా నామన నుంటిమి. ఈ తానామన లోకమున వచ్చినది కాని ధనము మైనది కావలసివచ్చెదామని. సాంఘికత్యాగచరిత్రవలన మహా జనాభా లేమైన నిష్పంపుడని గ్రామస్థులు గోరుచు గొన్ని కరవులముల గ్రందటినట్లుగానే పంచిపెట్టితిమి. ఒక్క తైలయైన నెవ్వరైన జండాపరిచియుండలేదు. అంతలో నిరాశ చెందక యింటింటికి ధనసంపాదనమిత్తమై కాలాచార్యుని వాటి దాసుని గూడ జంపితిమి. సాక్షి సంఘమున కిప్పుడు వార్షికోత్సవము చేయకపోయినయెడల నేమి మనఃగణనయూ ననాభిప్రేత సంస్కారమునలే భిక్షాధనసాహాయ్యమున నేల చేయవలయుననియు, వైదిక మైన బ్రాధ్యక్షము కాదుకదా చేయకపోయిన యెడల మతప్రత్యవాదుమేమియులేదు కావున మామూలినగూడ కాయనియు నెవరికోరిచినట్లు వారు యాయాచరిచినట్లులగు

నాటాల్లేని నియోగి యనియు భరద్వాజ గోత్రమువాడనియు అవస్తంబ నూత్రమువాడనియు దెలియుచున్నది. ఇతడు తన భర్తకు, అందుననే బహుశః యాతడు తనగ్రంథమును గృహ్యాయానికి గృతియాయక పోయి యుండవచ్చును. విష్ణుభక్తుడగు రాజానకుగారి, శివభక్తుడగు కడికిగారి కీర్తికరము కాదని వారు మానిరి కాబోలు! ఇతడు సంకల్పనముగారి యాదికవిత్తుగారి యొనరింపలేదు. గద్యమునందుమాత్ర విట్లు వ్రాయుచున్నాడు.

“ఇది శ్రీమత్కాళహస్తీశ్వర చరణకమల సేవాపరాయణ సింగమరమానారాయణ జక్రయనారాయణ తనాధప పరాజుభిమార్జితప్రణీతంబైన శ్రీకాళహస్తీ మాహాత్మ్యంబను మహాప్రబంధంబునందు—”

దీనినిజటి యాతడు జక్రయసింగమల పుత్రుడని మాత్రము తెలియుచున్నది. ఈతని వంశ వృక్షమును చూడుడు. వీరికెదురుగ నేసిన వత్సరములసంఖ్య 30,40 సంవత్సరముల భేదముగ సరిపోవును. దీనికి గారణము కుమారభూర్జితీకి సరిగఁ దాత యగునో కాదో తెలియలేదు. నిర్ణయమున కాధారములు లేవు. నేంకటగిరి సంస్థానమునందలి కాయూరు, భూర్జితీ అమృతాలెము అను గ్రామములలో భూర్జితీవా రిప్పటికి నున్నట్లును వారిడ నేదో కానము లున్నట్లును శ్రీ త్రవల్లి పద్మనాభశాస్త్రిగారు వ్రాసియుండిరి. భావిపరిశోధనములన తేలువలకు నిందుమించుగా నీకాలమునే నరిపెట్టుకొనవలెను.

ఇతడు కాళహస్తీనిలయుఁ డని యీతనిగ్రంథములన నూహింపదగియున్నది. మతీయుఁ గాళహస్తీ రాజుల చర్యలలో నిప్పటికి భూర్జితీ వారియాసనము శివిస్థానములో నేర్పడియున్నదట. ఈతని సంకల్పితుల కుడఁ గాళహస్తీరాజులన గౌరవము నందుచుచున్నది.

ఈతని ప్రబంధమునందుఁ గొన్నితొలు వ్యతిరేకము లగు ప్రయోగములు కాన్పించుచున్నవి. శతకమునం దితప్పు లధికముగ నున్నది. అందువలననో, శతకమునం దతని పేరు కాన్పింపకపోవుటనో శతకమితనిది కా దనుచున్నారు. శతకము ప్రబంధము కూడఁ జాలవోట్ల ముద్రాపకులనుపండితులునుదిద్దివేసిరి. ఇదియన్యాయము. కాళహస్తీశ్వరశతకము భూర్జితీనికాదనుట కీదోషములు తక్కు మరయేభాధయును గాన్పింపదు. భావము లతిమనోహరములు. భక్తి ప్రవాహ సేగము. శైలి మృదుమధురము. దీనిని జని చూడనివా రాంధ్రదేశమునఁ గొలఁదిమంది. భక్తచింతామణి మొదలగు పుష్పిదాసునికశతకాదుల కీశతకమే యాదర్శముగ నుండి పండితపామరజనరంజకముగ నున్నది. కొన్ని పద్యముల జూడుడు.

మ. శ్రుతులభ్యాసముచేసి కాత్రుగరిమల్ శోభించితత్వంబులన్
మతి నూహించి శరీర మస్థిరము బ్రహ్మాంధెన్న సత్వంబు గాంచితీయంచున్ సఖన్ వృధాపవనము ల్పెచ్చుంగనేకాని నిర్జితనిర్జేష్ఠసౌఖ్యముల్ తెలియరొ శ్రీకాళహస్తీశ్వరా.
య. కొడుకుల్ పుట్టరటంచు నేర్తు రవివేళల్ తనవ్రాతులై కొడుకుల్ పుట్టర కారనేండున కనేకుల్ వానిచే నేగతుల్ వడసెం బులులులేని యాడుకునకున్ బాటిల్లు నేడుగతుల్ చెడునే మోక్షపథం బపుతకునకున్ శ్రీకాళహస్తీశ్వరా.

కవిభామనీని, బ్రతివాదిమతేధకంతరపుని దల వాచునట్లు చివాట్లు పెట్టిరి. పోయినప్పటికి పోనీపోయినదికదా యొక మనకుఁ బోవున జేడి యని పొరుగులోఁగూడ మనవారు భవతిభిక్షాం జేసి యనుచుఁ దిరుప్పిళ్లు నేంపేసిరి. మామేనత్తకూతురు కాళిలోఁ గాకరకాయ విడిచినదని మిసాక్షి యధిపేసినపలేదా యని యొకఁడు—నేను ముఖ్యతైరమచేసికొంగునని మిసాక్షి, నన్ను నరానిమాటలాడలేదాయని యొకఁడు—పాచకమహాశనసభోపన్యాసమున మాసితండ్రిగారివలెనో చేరదీసివాదని మిసాక్షి, యెత్తి పొడువలేదా యని యొకఁడు— నేను దూరుపు నవారువట్టెదయే తలఁచఁజుట్టుకొందునో గరిగమ్మతగుడియే కరమునఁ దగిలించుకొందునో సాక్షికి నాబోలియేల యని యొకఁడు—న్యాయవారి వృత్తిని మిసాక్షి, తమగ నిఁజించుచున్నాడట భద్రముగానుండుమని చెప్పడని యొకఁడు—కోపించెములతో మావోర పరీక్షయ్యనని మిసాక్షి క్రిందుమారులెఱుంగక యధిపేసినపలేదా యని యొకఁడు—నై యెవ్వరయములలో నున్న నిష్కారణక్రొధములను వారివారి దోషములతో వెల్లడించిరి. మావితరా నాయకలారా! ఎట్లున్నదో— సాంఘికనైతిక దురాచారవిమర్శకుఁ డగు సాక్షి, కిట్టియపవాదము రాదగినదే. ఇదిభూజనము కాని దూషణము కాదు. ప్రకృతి ననుసరించినవాళ్లు కట్టియపనింద యన్ని దేశములం దన్ని జాతులం దన్ని కాలములందన్ని స్వభావములందు గూడ నున్నది. దురాచారములఁ గూర్చియే మేము సంభాషించుము. దురాచారములనే వెల్లడించుము వానివ్యభావములనే విశదపఱచుము. వానివలన సంఘమునకుఁ గలంగు హానిని స్పష్టపఱచుము. వానియందు జనులకసహ్యత కలుగునట్లు చేయుటకై ప్రయత్నించుము. వానినే మేము నిందించుముకాని వాని కధిమలయిన జనులను మేము నిందింపము. వారిని దలపెట్టనైనఁ దలపెట్టము—వారిలో లేకమును మాకుఁ బ్రసక్తియే లేదని మే మనేకపర్యాయములు భూముఖమున వెల్లడించి యుంటిమి. సత్యభక్తులై సమయమును సంరక్షించుకొనుచుంటిమి. అట్లున మృదువును నింక నన్నేటిట్టివాఁడు నన్నేటిట్టివాడని మీరనుట న్యాయమా? అది తిట్టెయగునెడల నాల్పిటునకు నివర్తించవలసంగతి నీకంటె బాగుగా నెవరికఁ దెలియును. నీవాసంగతి చెప్పకున్నయెడల మాకు నిదోషము తెలియనే తెలియజే. అట్టివోఁ గిక్కిరుచునకుండ నీ తప్పేదో దిద్దికొని బాగుపడి సాక్షిని సన్మానించుటకు బయలుగా నిందించుట తగునా? ఏమైన నీగొడవ యొక మన కెందులకు? ఇట్టి యడుకుఁబోతు టులికిపాటు ప్రకృతులఁ గూర్చి యెప్పుడైన ననిస్తాముగాఁ జెప్పెదను. ఇప్పు డన కాళములేదు. ఇట్లు లేనిపోని వివాదావస్థలు సాక్షిపై వైచితుడకవచ్చును. నొక్కగవ్వయైన మావార్షికోత్సవమున కీయలేదు. ఈయకపోయినందువలన మాకు నియత్యాసామాలేదు. ఎటులో యొకటు లివాల్లికోత్సవమును నిర్వహించుకొనఁదలచితిమి. ఈ సభ కధ్యక్షు నెవ్వరిని నిలవవలయునా యని కెందఁదీసియులు యాజించితిమి. వీరికిఁదెలియకుండ వారికి, వారికిఁ దెలియకుండ వీరికిఁ గొండఁకులైరములవ్రాసితిమి. కొండఁకువాల్లనంపితిమి. ఆదినమున మాయమ్మగారికాధ్యయగుటచే రాతీలులేదనెయొకఁడు, నాకు నేనా మనారోగ్యముగా నుండుటచే రాతేకపోయినందులకు విచారింపుచున్నాడ నని యొకఁడు నని వార్తయులగు కొన్ని తొందరపనులచే నాకట్టిభాగ్యము కలిగినదికాదని యొకఁడు నిటులేదో యొక్క వైఖరిని వారియొద్దనుండి ప్రత్యుత్తరములు వచ్చినవి. సభ కధ్యక్షుండే కుదురలేదే. ఋత్విజాడులేని యజ్ఞమా? పురోహితుడులేని పెండ్లియా? సంధానకర్తలేని సరసమా? మంత్రములేని తద్విసమా? పానగుండునాడులేని సంకయా? దూతలేనిరాజకార్యమా? గురుఁడులేని పల్లెపాటమియా? వైద్యుఁడులేని మరణమా? ఆయ్యా! అప్పుడుండలేని సభయా? లభింపనిదే యేమి చేయవచ్చును? ధనము లేకున్న నెటులో మాలో మేము గుడుగుగుంచుచు బాడుకొని వేడుకలీర్చుకొనఁగలము కాని ప్రధానండుగు నధ్యక్షుండే లేకుండినట్లుగొల్పఁడలేనిచుండయా? న్యాయమూర్తి లేనిన్యాయస్థానమా? నాయక లేనిమేజావానియా? న్యాయవాదిలేని స్థలభాండవిస్తనమా? కావున నగ్రాసనమున నెవ్వరో యొకరుండకతప్పదని యెంచి శ్రీకృష్ణభగవానుని విగ్రహ మగ్రస్థానమున నిలిపితిమి. గోపికావత్సరగ్రహితయుఁ బాండుస్సునా వత్సప్రదాతయు, బకత్వికావర్రాది రాక్షసనిగ్రహండును లీలామానుషవిగ్రహండును, గౌరవ సభాదూతయు—జగన్నేతయునగు శ్రీరక్తిజీవల్లభుండే మాసభ కగ్రాసనాధిపతి—మరుత్తైతరంగమున బాధునకు భగవద్గీతామృతమును బ్రసాదించినయా పనుడవందనుని కంటె సగ్రస్థానాధిస్థాత మతీ యెవ్వడో? కావునఁ గంపద్యేషికిజయా! కాలియగర్భభంజనునకు జయా! పద్మనిలాచనునకు జయా! పాపవిమోచనసునకుజయా! ఈశ్వరులైనకాళక్రమ మమృతేయించుటకు మాకు కక్తిలేని హేతువుచే నిదిగో వ్రాసియుండితిని. మొదటిది

దైవపార్థసము— రెండవది యన్యజ్ఞోపన్యాసము— మూడవది గానకాల దేవము—వార్షికి సంఘ వ్యవహార వివేచనము— అయిదవది నభాసముల యుపన్యాసములు— ఆఱవది యన్యజ్ఞుని యుపసంహారోపన్యాసము—ఏడవది మంగళము. (ఏనుమాత్రము వాగుగా నున్నది కాదని సభలో నేకలు) అదేమిమాట! ఏడు సమావేశములనుసంఖ్య మన కేర్పరు బుఱులు—ఏడుద్విగమము—ఏడుసమద్రములు—ఏడుస్వరములు—ఏడుతాళములు—ఇంద్రభ్రమర్యులో నేడు రంగులు—ఏడుసంవత్సరముల కొక్కసారి సవ్యజీవద్వ్యువులలోని పరమాణువులు పూర్తిగా మార్పుచెందను—చాళమున కేడుదిశములు—శ్రీరాముని యరణ్య నానగము 2x7 సంవత్సరములు—మనకు గురుడు తల్లి తండ్రి పురుషుఁడు విద్య దైవము వాతయు సప్తరతుకములు—ఏనికే యెనుగడ యనికేర. మనుజులను బాధించు వ్యవసము లేకు—మనుజుల మొఱుమూడున్న రంధ్రము లేకు—ఏదన సంవత్సరమున నుపనయవాధికారము చేదా భ్యయవాధికారము కలుగును—బంతుదేహములలో సప్తధాతువులు—సంతానము లేకు—శ్లేష్మము వాతము వైశ్యము శ్లేష్మ వాతము శ్లేష్మవైశ్యము వాతవైశ్యము త్రిదోషయుతము లని రోగములెల్ల నేడే—గుండె, కడుపు, రెండుకాళ్లు, రెండుచేతులు, తలయు నని శరీరమున కేడే స్థూలవిభాగములు—హృదయ కోశము క్యాసకోశములు కార్జ్వల్యస్థిము పాంక్రియాస్ జఠరకోశమని శరీరమున నేడే కోశములు—“గంగేవ యమునేతైన గోవావతి సరస్వతీ నర్మదా సింధుకావేరీ జలేస్థి స్సన్నిధిం కురు” అను కలతపూసారంభ స్తోత్రమున నేడునడులే నేక్కొనఁబడినవి—తల్లికడుపునుండి కుళుపు జీనముతో నెడతిబ్రదుకుట కేవల మానవే ప్రాచంభ్యుతి—రాంతల రాలి కేవలదీనము దాఁజినయెడల నిక బాధలేదు—అసాభ్య దుస్సాగ్యజ్వరములు తక్కువన్ని సామాన్యజ్వరములుకూడ నెంత తీవ్రమైనవైననచేయెదననాడు కాంతింపక తప్పదు. ఇట్లు చెప్పు నెవల మాణులకొలఁది యాదాహరణములు చెప్పవలసియుండును. సర్వవపంద బహిరంత వ్యవములు “ఏను” తోనిండియున్నది. సప్తరంభ్యా ప్రభావమును గనిపట్టుట మనయొక్కదేశమందే కాదు, ఒక్కజాతియందే కాదు ప్రపంచమునకున్న యన్ని దేశములవారుకూడ దానినిలువమగురైతేలియున్నారు. విజేతయుల యభిప్రాయములు కొన్ని చెప్పెదము.

అఱుదినములలో సృష్టిత్రాడికేసి యేదవనాడు భగవంతుఁడు విక్రాంతిచెందెను. ప్రతి సప్తమసంవత్సరముకూడ భూమిని మన్నుటంద బీనులకువలయును. చాకీత్వలేనివాని కేదన సంవత్సరముతో ఋణియుక్తి. కారాగృహియుక్తియుఁ గూడఁ గాకతప్పదు. జనుల కేదేసిసంవత్సరముల కొకపర్యాయము రాజరాసనములు చదివించి వినిపింపవలయును. జలప్రళయ మిక నేడు దినములకు వచ్చుననగా నోవా అనువానికి దానిని గూర్చి తెలిసెను. నెటుసాన్ నెట్టారను నాతడేడుసంవత్సరములు మృగప్రాయుడై యుండెను. సాహుసన్ అనునాతఁ డేడు సంవత్సరములలో భగవదాలయమును గట్టి చెను. ఆరాలయములలో నేడేసేపములు. వైలిలులో నేడు 5వక క్షములన్నవి. ఏనుక్రేస్తు వ్రాసుకొనిన నేడుసారులు మాటలాడెను. దానిమీద నాతఁ డేడుగుంటలుండెను. ఆతఁ డేడుసారులు కనఁబడెను. 7x7 దిశములలో హోల్మీగ్మరు బంపెను. ఇదికాక స్వర్గములేదు. బ్రహ్మయేతు, నత్తరేయలేదు, ధీమంతులేదు. నామాన్ అనునాతఁడు వార్షిక సభలో నేడుపర్యాయములు స్నానముచేసి కుష్మరోగియుక్తి నొందెను. ఏడుసంకలలో విశేషమహిమ యున్నదనియు నందువలన సమస్తరోగములు హరించుననియు నాయున్ను పృథ్వికుననియు హిపోక్రెట్టు అనుచుపోధి బాలిచెప్పియున్నాడు. మేక్కి పి యరు మనుజు జీవనము నేడుదళం గా విభజించియున్నాడు. చంద్రుఁ డేడు దినముల కొకపర్యాయము తనకాళశకు మార్పుచేయుచుకావున నేడనుసంఖ్యప్రపంచవస్తువులందు జరుగుచున్న యన్ని మార్పులకు మూలకారణమైయున్నది. పిల్లలకుందయు లేదవనెలలోపమృదు. ఏడవసంవత్సరములోనుండి తిరుగవచ్చును. ఏడుసంవత్సరములు వాటనివాఁ డెట్టి నేరమును చేసిననైన నశిక్షార్హుఁడుకాడు. 3x7 సంవత్సరములకు శ్రీకి యు కరవయస్సుగవచ్చును. 3x7 సంవత్సరములకు బురుషుఁడు యావన మారంభించును. 4x7 సంవత్సరములకు మనుజుఁడు పరిపూర్ణ బల్యానియుడై యుండును. 5x7 సంవత్సరములకు మనుజుఁడు ప్రపంచవ్యవహారములన్నిటిని నిర్వహించుకొనుటకుఁ దగిన దేహమనస్సవర్ధతలఁ గలిగియుండును. 6x7 సంవత్సరముల కతఁడు గ్రామ్యభోగాది సౌఖ్యవిరాగియై కొంతపరిభ్రాతయై యుండును. అప్పటికింప సంకరచూపుచుచినవానికిక నల్ల కాటికిఁబోవునటకంటే. 7x7 సంవత్సరములకతఁడు దిగ్గజాటుల కారంభించును. 8x7 సంవత్సరములకతఁడు దిగ్గజాటుల కారంభించును. 8x7 సంవత్సరములకతఁడు దిగ్గజాటుల కారంభించును. 8x7 సంవత్సరములకతఁడు దిగ్గజాటుల కారంభించును.

రమల కళిండు బుద్ధిలోఁజేరిన మహాకావ్యముల కన్న దైవముం
దను. 9 x 7 నందలముల కలఁడవాడయిన నందును. కొం
కులలోఁజేడవఁడు మహాబుద్ధిశాలి యగును. ఏదవభ్రువు
యేడవభ్రువును నవ వ్రహ్మధులను స్వర్ణమాలమునఁ గురువు
గల శక్తిగలిగియుండును. ఇట్లు పాశ్చాత్యులు వ్రాసియున్నాడు.

ఇదికాక యేద్యురభ్రువు ప్రాణముల హరించిన పదతి
ప్రపంచము నేకవృత్తముగఁ బరిపాలించునను నథము గల మోట
సామెత యొకటి యన్నట్లుబట్టియున్నది. మృతన కేనుకట్ల
నవారి యందఁజేరినదే. (ఏడునుగూర్చి యెంత నేనటినుండి నిం
బుకొనుచున్నాడో యని నభలోఁ గుసుగులు). నాయనలారా
ఏదియో స్పష్టముగ వివరమునని. ఏమనుభవించుచిరాదని
మీ రభిప్రేయించుటలేక, నింతచెప్పవలసినవిని. తుమింపుడు.

నరే. ఈగడప యెందులకు కార్యక్రమములో నేమిపట్ట
లున్నది. మొదటిదైవప్రార్థనము. నాయనలారా! కభాస్తా
లీదినమున మిగులఁ గొలఁదిగ వచ్చినారు. ఏమైనదని యడిగిపో
వుదునేమో యనుభయముచే మొగముచూచుచు చివట్లున్నది. దైవ
ప్రార్థనమొనర్చుటకే కాదు వాడుకయాచార్యముగనంగీకరించి
నారు. ఈయన పేరు- ఉ-ఉ-ఏదోమంచిపే- (చిట్టికాశ్రీ అని
నభలోఁ గేకలు) బేను చిట్టికాశ్రీలుగాను స్వగ్రామమున గొంత
కాలము పీఠిభాగవతయత్నమునూ రాత్రి కొక్కరూపాయ
నొప్పన సంభావనఁ బరిగ్రహించి కృష్ణచేపము వేసిన భాగవ
తోత్తములు. ఈయనపాఠాచార్యులు, ముఖవిలక్షణత, యభినయ
చాతుర్యము, నాట్యనైపుణ్యము, కంతమాభరణము, స్వభావ
ప్రకటనమును గాంచి, పీఠిభాగవతములోని వట్టి పనికిమాలిన
కృష్ణపాత్రమునకు - తాటియాకు చాచమీదఁ గూలఁబడి
కునికపాటులు పడుటకంటె నేమి పనిలేని కృష్ణపాత్రమునకు-
ఇంత ప్రజ్ఞావిశేషము లనావశ్యకము అని యా మేళనాయకుఁ
డైన కాశ్రీయం దాలోచించి యాతనిని టెంపరరీ యెట్లాబ్ధింప
మెంటులోనుండి తప్పించి విరూపక్షునిగా నియమించి పర్య
టెంటు ద్యూటిలోఁబడవైచి దేశోపకారమొనర్చినాడు. ఆయు
ద్యోగమున నీయన చిరకాలము జయప్రథముగాఁ బనిచేసి సర్వ
జ్ఞానభూషాశ్రులై నారు-మునఁబూగి రీతినికే తెండి చేయించి
నారు. కరణముగారు పాత్రసామగ్రి కొనికెట్టినారు - పెత్తన
దారుగారు సంవత్సరము న కొక్క పంచెల
చాపు బరాతముగా దయచేయించినారు.
ఈ దినమునకు నభకు దయచేసినవారిలో వీరే ప్రతిభలోఁ బాండి
త్యములోఁ బ్రభువులని నాకుందోచిన కారణమున నీయనను దైవ
ప్రార్థన మొనర్చుచుని గోరినాను. ఈయన దైవప్రార్థనమునకు
పక్షమింతురు. మీరులేచి కృష్ణాకృష్ణ యని స్మరింపవలయును.

చిట్టి కాశ్రీల యహోధ్యాతపార్యకదైవ ప్రార్థనకము
కీర్తన.

అమ్మలారా! అమ్మలారా! అందటికి సమృదేనా || అమ్మ.
కొమ్మలారా-కొయ్యలారా- గొప్పచేసినారు నన్ను-
కమ్మలారా-కాపులార-కాలుకుంటి చిట్టికాశ్రీ
బామ్మలారా-పోతులారా-మొమ్మ-వాడు మీకు నేడు||
ధాధాకిటకధాప దాధాకిటకధాప తధిగిణిలోమ్!

తధిగిణిలోమ్! తధిగిణిలోమ్ అమ్మ.

(అదేమి అదేమి? తెయితక్కలాడుచున్నాడే - అయ్య
య్యా! ఎడమచేయి యెడమచేయి నడచిపెట్టి యిలకొడినె
నఱచుచున్నాడే యని సభలోఁ గేకలు)

భోజనములోనికి పంపెట్టో-చదువులో నొన్నమక్కవాయ
యెట్టో-సంధ్యావందనములోనఁగేశవనామాలి యెట్టో-శ్రీప్రస
క్తిలో ముద్దెట్టో-సర్వప్రార్థనములలోను వినాయకప్రార్థన మట్లు
మొదలని-భాగవతోత్తములైన చిట్టిరామన్న పంతులుగారు సెల
విచ్చినట్లుగా - వినాయకప్రార్థన పుష్పకము మెట్లంటేని.

తుండము నేకదంతమును దోరపుబాజుయొనమునా న్రమున
మెండుగ్రహయగ్జలెను మెల్లనిచూపులు మందహాసమున
కొండోక గుజ్జునూపమునఁ గోరినకొక్కెలకెల్ల నొజ్జె
యందెడు ద్రోపదీతనయ యొరిగకాధిప నీకుమొక్కెదన్.

విసాయక వ్రవమైన తనవార యెట్లుగా కారదాప్రార్థన
మాచరింపవలెనంటేని.

కీర్తన.

అంబాపరాకు-దేవీపరాకు-అంబా చక్కనికారదాంబాప రాకు
అట్టిఅంబాపరాకు దేవీపరాకు మమ్మలిన కారదాంబాపరాకు.

(మేలుమేలు బాబోయని సభలోఁ గేకలు)

ఇక నాజనియయినది. ఏదే నాకీయనలిన రూపాయ
యాయుఁ బాఠశాలయ్యు.

నాయనలారా! ఇక్కడికి చిట్టికాశ్రీలుగాని దైవప్రార్థ
న మైనది. కాని యావిమనమున నొక్కరూపాలు జరిగినది.

ధనవాంఛాశూన్యమై దైవప్రార్థన మొనర్చుక పోవుదురా యని
యాయనను బిలిచితిని. ఏమైన నీమృని యడుగుదురని నాకప్పుడు
తెలిసినయెడల-(వెట్టికే దైవప్రార్థనచేయుచునుకొంటివంటియ్యో.
దేవునికేరేత్తినదాక నాకర్మ మేమి కాలినదయ్యో. ఎవని గతి
తిన్నగ లేకపోయినవాఁడుదేవుఁడాయని దేవులాడవలసినదిగాని.
నాకే చేతిదండంగ కీర్తన యెందులకయ్యో యని సభలోఁ జట్టి
కాశ్రీలు కేకలు) (లొందరపడకయ్యో ఈరూపాయలోదనే
నెద్దకాపురము చేయుదువంటియ్యో, ఇదిగో నేనిచ్చెదను. తీసికో
వయ్యో, యని సభలో నొక ధర్మాత్మునికేక)

నాయనలారా! కార్యక్రమమున దైవప్రార్థనానంతరమున
నభ్యర్థిపన్యాసమున్నది. అభ్యర్థుడు స్థానికులగుటచే నాతని
యంపన్యాసము జరిగినట్లుగానే భావింపవలయునని ప్రార్థించుచు
న్నాను. (మేము వినినట్లుగానే సంతోషించుచున్నామని మనవి
చేయుచున్నామని సభలోఁగేకలు) మూడవపేరకు గానకాల
తేపము. ఈవిషయమునుగూడ నొక యనివార్యమైన యంపనో
ధము సంభవించినదని చెప్పటకు విచారించుచున్నాను (అంత
విచారించుచు నీయాభిక్తాధ్యమాచరింపనేల యని కాబోలు
నభలోఁ గుసుగులు) నాయనలారా! ఏమనుచున్నారో తిన్నగ
వివరములులేదుగాన - కాలతేపముజరుగదగినదే. గాయకుడు
రాతేడు. వచ్చునను నాశయఁగూడలేదు (చచ్చినాఁడా యేమి
యని యొకనోటియెట్లుపువాడుకేకలు) నాయనలారా! చావ
లేదు. కాని మరణించుటయే యంతకంటె మంచిదని యనుకొను
చున్నాడని తెలియవచ్చినది. ఆతఁడు భవబంధరహితోపాయ
ముగ భద్రపతిచి తనయింటిలోఁ బెట్టుకొని యాదరించుచున్న
పట్టుపాలి దొకపల్లెవానిని దీసికొని పోయినదని కిందఁబ్రబలి
యున్నది. (కాలాచార్యులేకారే దానిని తనదేసికొనివచ్చి యుం
డునెడల నాగాయకుడు మీయెద్దనే పడియుండునని కాబో
లు సభలోగుసుగులు) నాయనలారా! మీరచాస్తాధిక్షేపణ
వాక్యములు నాకుఁబూర్తిగ వివరమునను మొకన్నగీటులకు
మీరలపంకింపులకు మీపెదవి విజువులకు మీగుజుజులకు నర్థ
ము తెలియనివాడనుగాను. ఈసంఘమునకు వార్తాకొత్తముచే
యవలదని సాక్షియ నేకపర్యాయములు చెప్పి యేగ్రామాంతరము
నకుఁబోయినాడు. అతఁడూరలేడుక దాతయత్నముమెట్లులేనఁ
చేసికొనవలయునని మేము యుత్సాహపడి తుద కిట్లాచరించితి
మి. ఆతనియిష్టమునకు స్వతిరేకముగఁ జేయుటచేతనే దీనికిన్ని
పాటులు వచ్చినవి. మీయధిక్షేపణములకు మేమింత లోనుగానల
సినవిచ్చినది. అయినను బోనిండుచేసినది తప్పుకాదుకదా. (కార్య
క్రమమునఁ దరువాతిపదేది యని సభలోఁగేక) నాల్గవది సంఘ
వ్యవహారనివేదనము దీనిని నాల్గుమాటలలోఁ గడలేర్తును. మొక
1912 సంవత్సరమున నీసంఘము స్థాపింపఁబడెను అప్పు డిది
యాతేడుమాఁగములు పనిచేసి యంతరించినది. తిరుగఁ గ్రందటి
సెట్టెంబరు మొదటిలేదని దీనిని స్థాపించితిమి. ఇప్పటికి 12 మా
ములనుండి పనిచేయుచున్నది. మాపనిలోని మంచిచెడ్డ లాంధ్ర
లోకమునకే యెటుక. నేను జెప్ప నక్కఱలేదు. ఇదివఱకు
దాదాపుగా నేలబడి యంపన్యాసము లిచ్చియుంటిమి. అది
యచ్చొల్పించిన యెడల మొకటి సాక్షిసంపుట మంతటి
రెండు సెద్దగ్రంథములగును. జరుగఁ దలంచిన యాసంవత్సరము
కూడ నిరుపద్రవప్రయత్నముతో నిశ్చలదీక్షతో మాపనిని
మేము మాంపుము. ర్తి యగు శ్రీనారాయణగవానుని కృపచే
నిర్వహింపఁగలమని దైర్ఘ్యముతో నున్నాము. దైవకటాక్ష ముం
దినయెడల మాకోరిక ఫలింపఁగలదు. నాయనలారా! ఈయంశ
మునుగూర్చి యంతయేచాలును. అయినవది సభాసదుల యంప
న్యాసముల పద్ధతులు ఎవ్వరు వచ్చువారు లేరా? (లేరులేరు
అని సభలో కేకలు) ఇదిగో వాణీదానుఁ డీకాగిదమును నామీ
దఁ బాఠశాలవినాడు. దీనిని జరుపుదును “సాక్షి చిత్రపట
మీసభలో నుండదగినది. అందుకొఱకుఁ గొంతధనము చేర్చుట
యావశ్యకము. ఆంధ్రలోకమందలి ప్రభువులఁ గ్రొందఱ దర్శించి
ధనము నేకరించి యాతని ప్రతిమను జిత్రంపఁజేసి యాభవనమున
నుంపవలయును “నాయనలారా! వింటిరా వాణీదానుని యంప
పాదనము. (నేను దానిని బలపఱచు చున్నానని కాలాచార్యులు
కేక) సరే సంతోషమే కాని యింపని జరుగఁ దగినది
కాదు జరుగుటకు సాధ్యమైనది యుం గాదు.
సాక్షి స్వరూపము నేనిదివఱకును బాగుగా నెఱుంగను. ఆతని
కొక్కస్వరూప మున్నట్లుకూడఁ జెప్పఁజాలను. నవనాగరకదా
సంపన్నుల కాలేదు కత్తిరింపుతలతో నోటిసిగ్గుట్టుతోఁ గానఁ
బడును. సంఘసంగ్రహ కలయ సర్వస్వజ్ఞనాత్రుడై కనఁ
బడును. సన్యాసులకు దండకమండలుసహితుడై యగవమును.
ఖాందసులకు. వైదికవిష్ణాగరిష్ఠుడై యున్నట్లు కానఁబడును.

విష్ణుభక్తులకు శంఖచక్ర చిహ్నితభుజుడై తులసిమాలావత్తు.
స్కందై కానఁబడును. శవకర్తులకు భస్మశ్రేణాసముజ్జ్వలుండై
యదాతుమాలాధారియై కానఁబడును. మహమ్మదీయులకు బోడి
తలతో పాడుగుగడ్డమతోఁ గనఁబడును. ఆతనియేస్వరూపమును
జిత్రంపవలయునో యెవ్వరి కెఱుక. బాహ్యా స్వరూపములోనే
యింత వైవిధ్య మున్నది. అంతరస్వరూపము మాట చెప్పనే
యక్కఱలేదు. ఇంతకు నాతని బాహ్యపటము మన కేల? ఆతఁడు
మనమనస్సులలో నున్నాడు. ఇకముందుండును. ఆతనికి గోనె
గుడ్డకూరుపుకాని, గోడచేరుపుకాని యావశ్యకముకాదు. అందుచే
నట్టిప్రయత్నమును బూర్తిగా వదలుకొనవలసినది. (సరే-సరే-
యను కేకలు) ఇక నాజనవి యభ్యర్థుని యంపసంహారోపన్యా
సము. ఉపక్రమణమునం దిక్ష్వాభగవానుఁ డెంతమాటలాడెనో
యిప్పుడు కూడ నంతయే మాటలాడును. కావున నదియును
వదలుకొనదగినదే. ఇక నేడవది మంగళము-

కీర్తన.

మానరసింహునకు- మంగళమ్ - జయమంగళమ్ -
(మానరసింహునకు మంగళమ్ - జయమంగళమ్

అని సభలోఁ బాటలు)

టెన్- కాంతి కృంతి కృంతి.

చాణక్యసూత్రములు

II

మహాశక్తి యగు పురుషో నాహసము నొనర్చురాను.
ఎప్పుడును చాణక్యము నల్లంఘింపరాదు. ఎంతటి తుదా రమై
నను సింహము గడ్డిమేయునా? ప్రాణముకంటె మిన్నగ ప్రత్య
యము రక్షింపదగినది. పినుమదేని శ్రోతను భార్యాపుత్రులు వైత
ము పరిత్యజింతురు. బాలుడు చెప్పినను కార్యబాలమును వినద
గును. నిజమైనను అశ్రద్ధయే మగునని చెప్పరాదు. అల్పదోషము
మూలమున నెక్కుగుణములు పరిత్యజింపబడవు. పండితులందు
వైతము దోషములు నులువుగ చెమకవచ్చును. చెక్కువదని
రత్న ముండఁబడుగదా. మర్యాదాతితు నెప్పటికిని విశ్వసింపగా
రాదు. [162-172]

ప్రియును ప్రేమియును చేసినను ద్వేష మే యగును. తులా
కోటి-అనన్తా విజయము-మంగినను బావికి ఉడకతయము నేచేయును
కదా. సజ్జనుల కభితమతమగు త్రోవ నత్తికమింపరాదు. గుణ
వదాశ్రయముచే తననిపుణుడైనను నుగుడి యగును. క్షీరము నాశ్ర
యించుటచేత నీరము క్షీరముగటలేదా? మంటిముద్దయేయైనను
గులాబి పాననను పొందుటలేదా? రజతము కనకముసాంగత్య
మున కనకమేయగును గదా! అబుధుడు ఉపకర్తృవిషయము
నందేయపకరింపజూచును. పాపకర్మలకు ఆశ్రోతభయముండునా?
ఉత్సాహవంతులకు శత్రువు లైనను వశపడియెదరు. రాజు
లనఁగా విక్రమధనులుకదా. అలసున వైహికము నాముష్మిక
ము నుండవు. నిరుత్సాహముమూలమున దైవబలము సన్నగిల్లును.
చేపలబట్టువాడు నీటిని బారవిడిచి చేపలగ్రహించినట్లు అర్థసాధ
కుడు అర్థమును గ్రహింపవలయును. [173-186]

ద్రోహులను విశ్వసింపరాదు. విష మెప్పటికిని విషమే
గదా! అర్థసమాదానమునందు శత్రులతో మైత్రిని చేయరాదు.
అర్థాధీనమైన సంబంధమే నియతసంబంధము. శత్రువు శ్రు
నైనను రక్షింపజనును. శత్రువుల ఛిద్రముల ను ఎఱుగుసంత
నఱకు వారిని నెత్తిని పెట్టుకొనియైనను మోయదగును. ఛిద్ర మెఱు
కపడనవిమ్మట త్యజింపదగును. ఆత్మ ఛిద్రమును వెల్లడింపరాదు.
ఏలయనఁగా శత్రువులు ఛిద్రములగునెట్టి ప్రహరంపఁ గాచియుం
దురు. శత్రువు తనచేజిక్కినను విశ్వాసముగూకాదు. స్వజనుల
దుర్వృత్తమును నివారింపవలయును. మనస్సులకు స్వజ
నులు చేసినను అపమానము దుఃఖము నే కల్గించును. అంగ
దోషము సంఖ్య కొక్కటియే యైనను పురుషుని అవసాదింపజే
యును-అనగా నశింపజేయు ననుట. [187-200]

సత్త్వవర్తనము శత్రువునివైతము జయింపగల్గును. నీచు
లెప్పుడును నికృతిప్రియులై యుండురు. ఇట్టివారిని విశ్వసింప
రాదు. దుర్జనుడు నుత్సాహితుడైనను పీడించుచు నేయుండును.
దావాగ్ని చల్లదనము నిచ్చుచున్నను చందనాదికాష్టములను ద
హించుటలేదా? పురుషు నెప్పటికిని అపమానింపరాదు. తుంతవృత్తి
డుగదా యని ఎవ్వరినైనను బాధింపరాదు. దుర్బుద్ధులగువారు
మాత్రమే తనయజమానుడు మిగుల రహస్య మని చెప్పిన
దానిని వెల్లడింప నుండురు. యజమానులకు తమవెగల యనురా
గమును ఫలమునుబట్టి గురింపదగును. ఆజ్ఞాఫల మైశ్వర్యమని యె
న్నబడును. ఇవ్వక తప్పనిదానినైనను-బాలికుడు- అతిప్రయాస
ముతో నిచ్చును. మహోత్సవ్యశాలియైనను అధిరుడు తప్పుక నశిం
చును. అధిగుల కైహికాముష్మికము లుండవు. [200-214]

పాఠము. అట్లుగాను వారు కిలాఫతు స్వచ్ఛంద సేవకుల సేవకులుగా వారివలన ఉపయోగము చేయగలగలుగుచున్నారని తెలుసుకొనిన వారు తమవారలతో సేవకులతో సంబంధము పెట్టిరి.

తెలియదు.

తెలియగాది కాలములకు పూర్వమును కొంచె మనంతరమునాక ఆవేశముతో ఉరిలోనికి వెళ్లి పోవుచున్నవారలకు వెళ్లి పాడుచేసి ముసవజోయి, సహజివులను ఆశీర్వాదించి కిలాఫతులను తగులబెట్టినను, మాజిగారు నొక కిలాఫతు ప్రచారకుడు మూకబారినందున దుండాడి బ్యాంకును ముగ్గురు యూహాపియనులను రక్షించెను.

ఇక మంజూరి గూర్చియు అచ్చట వేరే మాధవనాయకు స్వయముగ మరెవ్వరి సాయములేక సంత పనిచేసినదియు తెలుపవలసియున్నది. నిలాంబూరులో నిలాంబూరు సగము ధ్వంసము చేయబడనున్నదను వార్త తెలిసినతోడనే కల్లెగోట కిలాఫతు కార్యదర్శి మహమ్మదును మరెవ్వరూ మూకబారిన నాయకులగుచున్నట్లు తెలిసి, వారు నిలాంబూరుకు బయలుదేరి బారిలో నిమగ్నమై కలసికొని వారిని అహింసాద్రవ్యమును అవలంబింపవలసిన దని కడుదూరము చెప్పిరి. మహమ్మదు కల్లెగోటకును మాధవనాయకు మంజూరికి వెళ్లిరి. పొగ రాజు ముందెను. కనుక మంజూరిలో తనయు లుండినందున మాధవనాయకు విధిలేక అచ్చటనే యుండవలసివచ్చి తటస్థించెను. అతడు ఒంటరి వాడు. మాధవనాయకు సేవకులు నిరాకరణకలంబులు. అక్కడ గూడిన గ్రహములన్ని పోకిరి గ్రహములు అతడు దౌర్జన్యరాహిత్యమునుగూర్చి మాటలాడిన దంతయు విని యొకడు మాధవనాయకును తమవలాలము లోనికి రమ్మని యాహ్వానించెను. మరెవ్వరుగూ పు ఒకహిందువుల గృహమును కొల్లెట్టె సెంచినపుడు అతడు వారియెదుటకు వెళ్లి తన కేమియేని సంభవించుగాక వారి కార్యమును కొనసాగించుటకు వీలుపడదని వారికి అడ్డుదగిరి సర్వవిధముల వేడుకొనెను. ఆసమయమునకు గండము తప్పెను. కాని తరువాత అదృష్టవశము మరల మరల కొల్లెట్టబడినది. ఇంచుమించుగ హిందువుల గృహములన్నియు కొల్లెట్టబడినవి. కొన్ని రెండుమూడుమారులు గూడ కొల్లెట్టబడినవి. మంజూరి సహజివులు, సహజివుల స్త్రీలు యిండ్లకును, వారియాశీసులకును మిగిలిన యచ్చటి అశీసులకును ఉపద్రవము తప్పెను. దీనినిబట్టిచూడ, కిలాఫతుకును, సహాయనిరాకరణమునకును ప్రతికూలముగ నుండినవారివలననే యీ కార్యములు జరిగినవిని విచిత్రమగును. వోషిడులకు భయపడి మూడు నాలుగువందలమంది మాధవనాయకుగృహములను దాగుకొనిరి. ఆయన యింటియందుండిన కొంచెము ఇంతమందికిని ఒకపూట యాహ్వానమునకుగూడ సరిపోయినది గాదు. ఈస్థితిగతులలో, అతడు మహమ్మదీయమతము నవలంబించిన ప్రాణమును కాపాడుకొనవచ్చునని మూక మాధవనాయకును కరుణించెను. అతడు ప్రాణమునైన కొల్లెట్టవలసినయెడ మతముమాత్రము మార్చుకొన ననియు బదులుపలికెను. అతని దౌర్జన్యము పట్టుదలయే అతనిప్రాణమును కాపాడెను. కాని వారు ఇంటి యజమానునికి గాని, కరణుజొచ్చిన వారికిగాని అన్నసానానుల సంపాదించుటకుండిరి.

నిర్బంధముమీద మహమ్మదీయమతములో చేర్చుకొనబడినటులుంబయు మంజూరికి సమీపమున నివసించుచుండెను. ఈ నిర్బంధములు, కిలాఫతు నిరాకరణోద్యమములకు ప్రతికూలముగ నుండినయావేశముతో ఆడిన మూకచే కొనసాగించబడినవని విచిత్రమైనది. మాకు తెలిసినంతవలకు నిలాంటి మూడు నాలుగు కేసులు మాత్రమే యుండెను. కల్లెగోటలో మా కగవడిన మాపాలలో ననేకులు తమహిందూసోదరులకు గలిగినయథాకారమునకును వెట్టియావేశముబట్టి కొందరు హత్యలు మున్నగుపనులను గావించినందులకును వగని తమకండ్ల నీరు నింపిరి. తమ హిందూసోదరులసహాయమునకై వారిలో వాచే యొకనిని సేర్పాటు చేయుచున్నారు. హిందూగృహములను కొల్లెట్టె మహమ్మదీయమతమునకు కొందరిని నిర్బంధించి చేర్చుకొనుట కిలాఫతు నిరాకరణోద్యమములవలన జరిగినది గావు. జాతీయోద్యమము కొంచెముగనో లేక నూత్నముగనో ప్రవృత్తి యల్లరులకు ప్రేరేపణగ నుండియుండజాలదని గూడ స్పష్టపడుచున్నది.

మలబారు మండలాధికారుల వలంబించిన నిగోళమార్గములగుగూర్చియు మాపాల సంఘము సామాన్యముగ నవలంబించి యొర్రునిగనమును గూర్చి యొకంత చెప్పవలసియున్నది. నిరాకరణోద్యమమును రూపుమాపు సుదీర్ఘముతో రాష్ట్రీయాధికారుల యాలోచనతో నిర్బంధపర్యంత నవలంబించి వానిని కొనసాగించు సమకట్టెను. ప్రాసిక్యూటరులు, నిర్బంధములు ఈ

దేను. 107 సి. వి. సి. క్రింద భరణును నీయక నిరాకరణమునకు లకు హిందూమహమ్మదీయనాయకులు 6 మాసములు తారాగృహముల కంపబడిరి. అనేకస్థలములలో సభలు నిర్వహించబడినవి. కరవరములు నిర్వహించబడినవి. గత 28-వ ఏప్రిలునాడు మాపాలపురం రిజర్వుపోలీసువారు ఒట్టపాళెములో నిరపరాధులగు మాపాలలను కిలాఫతు ప్రచారకులను అనవదముగ సెర్వస్వముగ బాధపెట్టిరి. వైదికాధికారి మేస్వరదేవి మొదలు పోలీసువారిచర్య విక్రీలి దౌర్జన్యముగనుండెను. కరవరపోలీసులు, పోలీసుధింతుకొని వెళ్లిడినారు అనమానపరుపబడుచుండిరి. గౌరవస్థులు హిందూమహమ్మదీయ ప్రయోజనముల కల్లెగోట లైట్లెట్టాటుపారముపట్ట నుండగా పోలీసువారు ఈపయాదెకులకర్మకు బట్టలను తీసి విసిరివేసిరి. కేవలమీనను గారును అరణిమాదలు అను గడవిధల ప్రచేతమునకు వెళ్లిగూరిలో షేఖ్ మసలెనెన పద్ద మిలికెరి - పోలీసువారిని కలిసికొనినపుడు, పోలీసులను, పోలీసులను అనేకప్రచారకుల కర్మకు బోసెలను లాగుకొని కొన్నిటిని పా ర జై చి రి. కొన్నిటిని మా ద. ఆ మ్మి చేసి రి. మ రి కొన్నిటిని కాల్లె క్రిందవేసికొని త్రొక్కిరి. వైదిక శాసనము ప్రకటింపబడిన ప్రచేతమునకు మాతోగూడ వచ్చిన యద్దరు యావన్నే హిందూ ఇక్ష్వాసియును, కరవారు నీలకంఠనంబూదిపాడుగాను గూడ నించుమించుగ నీలాకుననే ఆగస్టు 28-వ తేదినాటి రాత్రి పోగనూరులో బాధపెట్టబడుచుండిరి. కాని కొంచెములో తప్పించుకొనిరి. ఈలాటి కార్యములు జరిగినను ముఖ్యప్రచేతములలోని మాపాలాలు ఎప్పుడును విగ్రహము ఏర్ప బూని శాంతము చేపొంది యుండిరి. ఎక్కడెక్కడ దౌర్జన్యరాహిత్యమును కిలాఫతు కాంగ్రెసుప్రచారకులు బోధించుటకు వీలుండెనో, అచ్చటవచ్చుట వెల్లె నీధిమగు ఫలిత ముండినది.

వాస్తవస్థితియు, వాస్తవకారణములను తెలియనివారు రూఢిగ జెప్పవారివలె ప్రవర్తించుట విక్రీలి కోరవలయు. “మదరాసు మెయిలు” కిలాఫతు నాయకుల, నిరాకరణకాలంబుకుల రంగీరమునుచుకూడ నాతురపడుచున్నది. అంగ్లో హైదరాబాద్ పత్రికలమీదను ఒకేపక్షము వహించియుండు అధికారుల గజేడికలను ఆధారము చేసికొని రాజుపతినిధి గతవారము దురదృష్టకరమగు నవనాగము నొసంగెను. ఎంత అవ్యక్తముగా దగునో, అంత అవ్యక్తముతో ను మదరాసువాస్తవ్యులగు డి. రంగారావులుగూడ కిలాఫతు ఉద్యమమునకు ప్రతికూలముగ తమ యభిప్రాయమును దృఢముగ వాదించెను. వైదిక శాసనము క్రింద నిరపరాధులకు ప్రతికూలములు ఈ సమయమున నీలాటి అవ్యక్త ప్రసంగములు ఉపకారముకన్న అపకారమునే యొక్కనగ కలిగించును.

వైదికయును లన్నిటిని సంగ్రహించిన, మే విక్రీలి నుదాహరింపబడిన రీతిగ నభిప్రాయపడితిమి.

- (1) మండలాధికారులు ముందు వెనుక నాలోచించక చేసిన కార్యము యల్లరుల ప్రేరేపించెను.
- (2) మాపాలలో చాలకొద్దినందునాత్రేనే వీరియందు పాల్గొనిరి.
- (3) గౌరవమైనవారు వీరిలో ప్రవేశించక మారముగ నుండిరి. వెట్టియావేశముగలవారు అత్యుపదే యుండిన రయులు, వృత్తిలేక యిండ్లకు బంపబడిన స్త్రీలును, గడవిధలతోనై వేచియుండినవారు, కూటికి లేచినారు, తుంటులు ఇచ్చు పాల్గొనిరి.
- (4) కాంగ్రెసు ఉద్యమము గాని కిలాఫతు ఉద్యమము గాని యాగడవిధలకు మూలముగ నుండలేదు. ప్రచేతము శాంతియుతముగ నుండలేదన్న, కాంతిని వెల్లెట్టలేదన్న పోలీసు వారవనరముగ కొవముగలిగించు కార్యములను మాపాలెను. వారిచే నని మాన్పించలేదు. వివక్షలేక కాంగ్రెసు కిలాఫతు ప్రచారకులను అణగారేయ విధానమును మానలేదు.

ఎప్పుడును, తనకు కావలసిన ధాన్యమును, అవోపచారములను మలబారు ఉత్పత్తిచేసికొన గలిగిన స్థితిలో నుండలేదు. ఏదైన నుండినను, రిజర్వుగ నుండినను, అనేకస్థలములలో పని కొల్లెట్టెపానుచేయుచుండెను. ఏర్పాడు నాలవనాడు నాలాకాలలో కొన్నికొన్నిట గమనాగమనసాధనములు (తెగిచేయబడెను. ఒకచోటకు మరెవ్వరూపోటికి సంబంధములేకుండ చేయబడెను. ధాన్యమును ఎగుమతి దిగుమతి చేయుటకు వీలులేకుండెను. జిల్లా ప్రజలతేమమున కించచే అడ్డులేకిరెను. ఈలావుంటే జిల్లాలో లోపలికొగములలో నుండేవారు కూడలేక యల్లారుచున్నారు. అనేకప్రచేతములలో నుండలకొని వారిపోయినవచ్చినవారు గునిగూడి యొక్కొక్కట నివసించుచున్నారు. గౌరవమైన కుటుంబములకు సంబంధించినవారు నివచ్చు

కొక్కసారి కూలివారినతె గంజినరు ద్రాగి కాలముగడుపుచున్నారు. కేవలయవసరపథార్థములగు ఉప్పుమున్నగునవి యుచి తముగ గాని క్రయమునకు గాని కొరకుటలేదు. అనేకకుటుంబములు తమ యావదాస్త్రీని గోల్పోయి ఆహారపథార్థములను ఒట్టలను గొనుటకు ద్రవ్యములేక కష్టపడుచున్నారు. మొదటిపంటి కోతకాలము గడచినది. రెండవకాయకు విత్తములు చల్లబడున్నాధ్యమైనది. కలవు సర్వవిధముల రానున్నది. తగినవి వారపోపాయముల ప్రారంభింపకున్న ఆహారములేకను జబ్బులువచ్చి అనేకులు మృతికొందురు.

మేము కల్లెగోట వదలమున్నపుడు కాంగ్రెసుకార్యదర్శులు సహాయనిధివై విజృంభించుచున్నవనియుచుండిరి. కిలాఫతు ప్రచారకు లింతకన్న వెక్కు డాస్త్రీతో రనుతోడి మతస్థులు వెట్టియావేశముతో కావించిన ప్రహార్యములకు ప్రతిక్రియగ నేమిచేయుదుమా యని యాలోచించు చుండిరి. సాహాయ్యము చేయుట ప్రతిభారతీయుని విధి. లేకున్న ప్రజలనేకు ఆహారము లేక మృతికొందవలసినచున్నను. అలోచనలకును, భేదాభిప్రాయములకును ఇదిగలయముగాదు. హిందువులు మహమ్మదీయులు ఉభయులు అల్లాదుచున్నారు. కావున ధర్మము వారిరువురికిని జేయవలసియున్నది.

భగవంతుడు, తన యోగదృష్టితో నిట్టి గడవిధము కల్పించినట్లు తోచుచున్నది. ఈ గడవిధలవలన మనము సేర్పకొనవలసిన పాతము గలను. ఎంతటి విపరీతసితి యుండినను మనము దౌర్జన్యమార్గమున నడుగిడ గూడదు. నిర్బంధ మార్గముల మన అను సంస్కరింప జేయును. నిర్బంధపర్యలు అధికారులకును నిరంతరకాధికారులకును ఇంచుక చలనము గలిగింపవు. కాని మన దేశీయులకు విక్రీలి యపకారమును అవ్యక్తమున కలిగించును. మన మేస్వరుచుకొనిన కార్యవిధానమునందు లక్ష్య ముంచుకొని, మన జయమునకు ధర్మమును వీడక బాగ్రత్తగ నడువవలసి యున్నది.

(సం) టి. వి. వెంకటరామ అయ్యరు.
(సం) టంగుటూరు ప్రకాశం.

విమాగ్నిలో హాథక్షణ ప్రదర్శనము

ఈ నెల 9 వ తేదీ సాయంత్రమున సీతారాంజీగారను వారు ఆంధ్రప్రదేశ్ క కార్యాలయమున సలిపిచిత్రమును విమాగ్నిలో హాథక్షణము గావించిరి. ఈరాంజీగారు మాచుటకు 40 ఏండ్లవానివలె నగవడెను. వాకు 62 ఏండ్లవయసుకలదు. 30 ఏండ్లనుండి ఇట్టి శ్రీధర్మములను చేయుచున్నాడు. ఉత్తర హిందూస్థానమున సాధువులనే వించి సామర్థ్యమును గడించిరి. 50 మంది బ్రాహ్మణులకు ఎవరైన సంతర్పణచేసినచో భోజనములు ప్రారంభమై ముగియవరకును అన్ని హోరలయధ్యమున బాసికబట్టు నేకుని కూర్చుండును, అని యాసీతారాంజీగారు చెప్పిరి. ఉత్తరహిందూస్థానమందు చాలమంది సంస్థానాధిపతులు సన్నిధి ప్రదర్శనముల జరిపి వారిని మెప్పించినవిగూడ చెప్పిరి. రాంజీగారికి తెలుగు వచ్చుచుగాని కొంతయోసవారిమాటలలో కనబడినది, వారాంధ్రలో ఆంధ్రతరులలో నిర్ధారణగా తెలియలేదు. హిందూస్థానలో మాటలాడగలరుట గాని అలసిపోతినని ఆయన యుగవ్యాస మి య్యలేదు. ఆ నాడు పాత్రా ఆయన్ను శ్రేష్ఠగారు, డాక్టరు సి. వి. రామారావుగారు, డాక్టరు లక్ష్మీపతిగారు, శ్రీమతి రుక్మిణమ్మగారు డాక్టరు సుబ్బారాయసుదంపతులు ముత్ర వేంకట గుబ్బారావుగారు, కాశీనాథుని వాగ్గేయరావు పంతులుగారు, రామచంద్రరావుగారు, మున్నగు ప్రముఖులు పలువురు సభనలంకరించిరి. ఒక హాథక్షణమును కూడ వచ్చెను. సీతారాంజీగారు గానముకలను, కంకరార్చనము, నాలుమేకులును, కొబ్బరిపెంకులును, క్రమక్రమముగ కరకరనములి మ్రుంగిరి. ఒక్కొక్క పలకరమైన పిమ్మట రెండుగుక్కల నీర్లు త్రాగి గర్జన చేస్తుచుండిరి. నాభిముక్కను అందరికిని చూపి మ్రుంగివేసిరి. వైట్రికు ఆసిదును చేతిలో వేసుకొని నాలుకతో నాకిరి. నలసల మరుగుచున్న నీసపు ద్రవమును గొంతుకలో పోసికొనిరి. కణకణలాడు నిప్పులను కొంచెము పొడిచేసి అనిప్పులను మ్రుంగిరి అన్ని పనులను అరగంటలో ముగిసెను. వచ్చిన వారందరూ చాల ఆశ్చర్యపడి తగినరీతిని భజమొసంగిరి. మధ్యమధ్య గొప్ప చందనమును నాలుకకు వ్రాసికొనుట తప్ప రాంజీగారు కూడ మియును చేయలేదు. రాత్రి ఏవో వేళ్లను సమైదననరమంతపు తన్నననన్నియు జీర్ణమగుననియు చెప్పి దవీరరకు 4-5 చోట్ల నిట్టి ప్రదర్శనములు చేసెడివనిరి. వాస్తవమింతగా కొంచెము కండినట్లుండెను. ఈరాంజీగారి కలియుగ సర్వభక్షకుడనియో హోలాహల భక్తుడనియో నిలువదగును.

అసహాయోద్యమము

కల్పాదు - ఆజ్ఞాతరక్షణము

సర్వోత్తమరావుగారి తంత్రవాద

11 వ తేదీన సర్వరావుపేటలో జరిగిన సభలో పల్నాడు ప్రజా జాతాంతరస్థానము నవలంబించు విమలమనసు గూర్చి చర్చించుటకు పని తెలియుచున్నది. ఆజ్ఞాతరక్షణము నవలంబించుటకు ముందు రాష్ట్రీయ కాంగ్రెసు సంఘము ద్వారా చేయవలసిన కార్యములు కార్యక్రమము చూపి నిర్ణయము ముఖ్యకర్తత్వము. సేనాధిపతు పోలనందులకు చింతించువాడు. ఈతర్రాన మామోదించుచున్న పల్నాడు వారేగాక సమస్తము గాని యితరులు గూడ ఆజ్ఞా తరస్థానమునకు గడంకుట తలపించును గాన ప్రస్తుత విప్లవము నిలువకలే నని కను వివరముతో సేనాధిపతును గుర్తించిన వారి సంఖ్య నేమియునున్నా నని తాడిపత్రిమండి శ్రీయుత గాడిచర్ల వారిసర్వోత్తమరావు పంతులు ఎం. ఎ. గారు నేడు (10-వ తేదీ) లెల సంతరి.

మహాత్మాగాంధీగారి ప్రవచనము.

అసాము కూలీల పట్టణానుభూతిని చూపుటకు గాను అసాము బెంగాలు రైల్వే స్టేషను కంపెనీని క్లిప్తపివాడను సమీకృతిగాన వానివయమున దొరకనువాడు పూర్తియగు తుహపామును కొరవకును ఆ కూలీలను వారి వారి యిండ్లకు పంపుటకు వ్యయ పరచిన ధనము నందిన దొరకనువాడు వారు ముజరా యిచ్చు పరచును మాక్సిమిలు మరల ఇదిలో చేరగూడదు. ఇంతిరకును మంగరాష్ట్ర కాంగ్రెసు సంఘమువారు కూలీలకు ధనసహాయము చేయుచున్నారు. గాన వారే కూలీలను యిండ్లకు పంపించునెను. లేదా వారే తేని ప్రత్యేకస్థలము నేర్పాటు చేసి అచట వారిచేత నాలుగదే టుట బట్టల సేతపములు చేయించదననని మహాత్ముడు సూచించెను. ఈ విషయము రాష్ట్రీయ కాంగ్రెసు సంఘసభలో గాతొలంబుచును.

విదేశీబట్టల బహిష్కరణము

ఈనాటి సాయంకాలము కలకత్తాలో 5 గోట్ల 8 మహాసభలు జరిగినవి. కొంచెము వ్యయ మరియుచున్నవని గాని మంచి హిందూవులు మహాత్ములీయలు, మార్యాదీలు, పంబాలీలు, బిక్రలు, ఈతర్రాదీయలు మున్నగువారు పేల కొనిబడిగా వాస్తవ్యులై వెళ్లిరి. మహాత్ముడు 6 సభలలోను యుపస్థానించెను. 6 సభలలోను వ్యయముగ విదేశీబట్టల కన్న సుస్థానము కావించెను. అలా లుపతరాలుగారి కన్యకలగా నుంచుచు ఏ సభకును గాతేను, తక్కిన సాయకులందరును వచ్చిరి. హిందూ మహాత్ములీయసభయు, బౌద్ధసభకాశాసనో దాద్యము విదేశీబట్టల బహిష్కరణము మున్నగు విషయము లను గూర్చిగా గందరగళపరిచిరి. విదేశీ దేశ్యులు సూయ గూడనది దీక్షుబానిక నివ్రహణము బౌద్ధముచేసినను కేసులో భిలాపము పంపింపను పదతిదేని 6 గురు కూలీలకును, పేల శ్రేణు చెరి 7 గోటాలు కలిగియు నిలిచెను.

ఆతిథిదరుల నిర్బంధమును గూర్చిన కవంతి

మహాత్ముడు యంగుయిండియా ప్యూరికలో యాగియు మును గూర్చివాడు. ప్రభుత్వమువారు ఆతిథిదరుల మైకేను చేయవలెనని వార్త ఆత్యక్తమని సేను లలంబెడను. ప్రభుత్వ మునకును ప్రజలకును వివాదాత్మకమగు సంతకమును ప్రాధి పాత్యమును లోగగుచుకొని పరిష్కరించుటయే ప్రభుత్వాభి ప్రాయశుదాని వారు ఆతిథిదరులను రెలపెట్టు కుండుటయే యుత్తమమని వారిని తెదపాలకంపెనీతో దేశమున కాంతిని నిలు పుట చాలమట్లు సగును. మహాత్ములీయలు కాంతిపట్టుట గాతేనుటలో వాగోదరు లిరువురును చేసినపని చుర యేయి ద్రుప్తము చేయాలను. వారు బౌద్ధసర్వార్థము సత్యధికముగా నోధించిరి. అచటను వారి యుపవాసములందు తీవ్రభావము లున్నవి రెలంబినను బౌద్ధస్థ మొకరించుట వారి మత మెంత హృదయము కాదు. వారిని నిర్బంధించుట భిలాపకు యుద్ధ మముపైని క్షుజ మెట్లుయే యగును. అది మహాత్ములీయల అవ అంతిగా భారతీయుల సంపదను పిలచి కయ్యమాద తోచుటయే యగును. ఇప్పుడు భిలాపకు సమస్త కేవల మహా వరే. సమస్తమేగాదు. అది దేశీయ సమస్తమై పోయినది, తనతో. నిర్బంధించినను ప్రజా జాతాంతరస్థాన పరచుట య్యెను. ఈ ప్రజలు ఆతిథిదరుల సందేశమును బాగుగా రాజునకై ఎంతటి ప్రయత్నమునా కా తర

జను కలిగిననుగూడ యోరిమిని వదలక కష్టములపా లగుటకు సంసిద్ధులు కావలెను. హిందూమహాత్ములీయుల కభేద మేర్పడి యి. వారు మురిగినన తేలికను కలసియే మునుగవలెను. కల సితో తేలికతను, "ఈ సరిపాలనా విధానమును ముగింపజేయ నోరును అలగుటకు సమకట్టితిమి. విారు చేయ గలిగిన దాని కంటెను చేయదే"ని మనము నిర్ణయముగ బహిష్కరణముగ ప్రభు నిర్ణయింపబడుట తెల్లదెంచితిమి. వారు మనము కొరిన రీతిని ప్రభుత్వ విధానమును, మార్పుచేసే మార్పు వలెను, తేక వారి శక్తిని ప్రకటించి మన నిర్ణయమును పరీక్షించునైన పరీక్షించవలెను. అది ఎప్పుడైతేక విరుగక తీరదు గాన వాతెపుడే ఆట్టిచర్య నవలంబించుటేని మన ముగ్రహమును చేందవలెను. వా రట్లు మన కాలమును పరీక్షించినపుడు మనము ప్రోధనానము సోనంపనాలక పోయినచో మనము మహాపరాధ మొనరించిన వారమగుదుము. ఎవనంబైన ప్రభు తోవ్యవస్థలు పట్టుకొనినపుడు మనరాజీములను ఇరువురు కలవ లాభ సేమియును లేను. మనము రెట్టింపు వుల్సాహ మతో విదేశీబట్టలను బహిష్కరింపవలెను. మనయిండ్లలోనే నిర్బంధించుట సేమకొనవలెను. మనము చేయవలసిన పని అది గాని రాదమార్తులమై మరతాకములు జరుపుట మనదనికాదని మహాత్ముడు ప్రకటించెను.

కాంగ్రెసు రాష్ట్ర విభజనము

ఆంధ్ర కన్నడ రాష్ట్ర విభజనమునయవలెనే ఆంధ్ర ఉత్తరకాష్ట్ర విభజనమునందుగూడ కలిగిన తగవును పరిష్కరించుట కేర్తుపబడిన కాంగ్రెసు సంఘమునకు దాక్టరుమాంజీ (నాగపూరు)గారి సభ్యులుగా నియమించిరి.

చతుర ధాన్యపు దుకాణములు

కాలకరాధా నివారణమునకుగాను వీధులకు సోపులను కక కగా నమ్మించుటకు దుకాణములను పెట్టించు నిమిత్తము ధన మును కమకున్నట్లతో కాంగ్రెసు భిలాపను కార్యదర్శులు గూడ ప్రభుత్వోన్యోసలకును యితర ప్రముఖులకును సహకారులు కావలెను. ఇది రాజీయ విషయము కాదని నిలబడులాని అసహాయవాదులకు ప్రతిపక్షులు కొరిరి.

మైందవ పంచదారకమిటివారి నివేదిక

నిజా సెప్టెంబరు 9:-మైందవ పంచదారకమిటివారి నివేదిక ఈదినను ప్రకటించబడినది. మదరాసు రాజధానిగురించి వారిల్లు శిఖరనుచేయుచున్నారు. అత్యుష్ణమండలమునందున్నను, మదరాసులో చెయ్యగడము పెంచుటకు పిలువెడు. ఎన్నట నిటిపాదుడలదొరవనో, అట్టిప్రదేశములందు రయతులు ఎల్లప్పుడు వలసిపెనుచేయుదురు. చెయ్యగడంబంటి అతిస్వల్పముగాన కొన్ని యకరముల భూమిని కొలుకు తీసుకొని గ్రామగారముల మత్త మల స్వంతవాసులు చెయ్యకు అతిపిస్తారముగ పంటచేయవల యును. గంబాం, విశాఖపట్టణము వంటలము క్లిష్టపంటలకు తగి యున్నవి. గంబాం, విశాఖపట్టణము బళ్లారి మండలములలో చెయ్యగడంబంటు ప్రాచుర్వములయును. ఒకయకరములో చేయగ చెయ్యగడంబ సంఖ్యను తగ్గించుట మంచిది. చెయ్యగ వాణేకముగ దొరకు స్థలములందు మంచి సాగుబడి పప్పుల నవలంబించ వల యును. సామల్కొట్టు చెయ్యగపాలములలో చేయుచుచున్న ము నిలుపగూడదు. మునింపుట తేలయను మదరాసు నవీజ పధమునకు కొయంబుల్కూరు చెయ్యగ చేయ కేంద్రస్థానముగనుండ వలయును. చిత్తూరు మట్టుపట్టలో మరియొకపరిశోధక కాల యుం దవలయును. కామల్కొట్టులో 200 యకరములచెయ్యగసాగుబడి యుండవలయును. నోదానరెడ్డిప కామల్కొట్టులోఒకపరిశో ధక కాలయొందవలెను. గంబాం, విశాఖపట్టణముబళ్లారిలకు అసకాప ర్లిక ఉత్తరమున ఒకచెయ్యగ పరిశోధక కాల యొందవలయును. పంచదార పరిశోధక కాలాధికారుల క్రింద పనిచేయు ప్రభుత్వో ద్యోగియుకొకడు ఈ పరిశోధక కాల కామల్కొట్టు పరిశోధక కాల పనులు చూచుకొనవలసినది. ఇతరబిల్లాలు ఈపరిశో ధక కాలలలో సంబంధము కలిగియుండవలెను. గంబాం, దక్షిణ రనరా, పశ్చిమబళ్లారిలందు పట్టుప్రదర్శనపాలము లుండ తీరవలయును. గోదావరిదెల్టా, గంబాం, విశాఖపట్టణము, బళ్లారిబిల్లాలుగారి ప్రదర్శనాధికారులు చెయ్యగగురించి ప్రత్యేకముగ బనిచేయు చుండవలయును.

భారతపంచదారసంఘ మిటి యుండవలయును. ఈ సంఘములో 6 గురు అధికారులను, 6 గురు అధికారితరులను సభ్యులుగ నియమించవలయును. గావా ద్వీపమునందున్న పద్ధతి నునరించి భారతదేశములో పంచదార పరిశోధనను స్థాపించ వలయును.

ఈ కమిటీవారు అత్యంతశ్రద్ధతో ఈ నివేదికను తయారు చేసినందులకు, భారతప్రభుత్వమువారు తమ కృతజ్ఞతను వెల్లపు చున్నారు.

వాతావరణ నిధి

1921 సం. సెప్టెంబరు నెల 10 వ తేదీ రవినారదు

	సం. 24	సం. 25	సం. 26	సం. 27	సం. 28
సం. 24
సం. 25
సం. 26
సం. 27
సం. 28
సం. 29
సం. 30
సం. 31
సం. 32
సం. 33
సం. 34
సం. 35
సం. 36
సం. 37
సం. 38
సం. 39
సం. 40
సం. 41
సం. 42
సం. 43
సం. 44
సం. 45
సం. 46
సం. 47
సం. 48
సం. 49
సం. 50

పడమటను ఒక మోస్తరుగను తూర్పున కొంచెముగను వాయుభాగము హెచ్చెను. దక్షిణాదిని కొంచెముక్కునకును, ఉత్తరాదిని ఒకమోస్తరుగను నున్నది. వేడిలో మార్పు లేదు. లేదా కొద్దిగ తగ్గియున్నది. మల కా రు లో ను, సర్పాదులలోను వేడి మామూలుగ నున్నది. దక్కనులోను పశ్చిమాంధ్రభాగములలోని కొన్ని ప్రాంతములందును చాల ఎక్కువ. కొరమాండలు తీరముందు కొంచెము తక్కువ. తక్కినచోట్ల కొంచెము ఎక్కువ. దక్కను, పశ్చి మాంధ్రభాగములలో చాల యెక్కువగను, మైసూరు, కొర మాండలు తీరము, కర్ణాటకప్రాంతములందును తక్కువగను పగటి వేడికల్దు. తక్కినచోట్ల కొంచెముక్కువ. సర్పాదులలోని కొన్ని భాగములు, కొరమాండలు తీరము, కర్ణాటకములలో రాత్రివేడి తక్కువ. తక్కినచోట్ల యెక్కువ. వాయువు నందు తేను, సూర్యతీరము, కర్ణాటకములందు యెక్కువగను. తక్కినచోట్ల తక్కువగనున్నది. దక్కను, పశ్చిమాంధ్రభాగము లందలి కొన్ని ప్రాంతములు, కర్ణాటకములలోతప్ప మిట్లు దిట్లు ముగ పట్టినది. కర్ణాటకము, మైసూరులలో సర్వత్ర వర్షించెను. కొరమాండలు, పడమటితీరములందుమాడ దాదాపుగవర్షించె ను. సర్పాదులు, పశ్చిమాంధ్రభాగములు, దక్కనులలోనక్కడ కక్కడ మును పడెను. నాగపట్టణం 8. 10, తిరుచనాపల్లి 2. 44, బందరు 1. 60, అంగుళములగర్లను పడెను.

కర్ణాటకములోను, తూర్పుతీరములందు నర్లు ము పడ వచ్చును.

ఎస్. ఆర్. యం. నవ్వును.

వాతావరణ కాస్త్రజ్ఞుడు.

ధాన్యములధరలు హెచ్చుట.

అల్ల హాదు, సెప్టెంబరు 9:-ఒక జబ్బుయ్యిరువార్ల ఇట్లు తెలుపుచున్నది. "అహారము దొరకక అగరుబిల్లాయందే హారలోని ధాన్యపుదుకాణములు దోచబడుచున్నవని తెలియ చున్నది. అధికారుల ఎదుటనే నరసింగపురమందలి 90జుల అగ ర్లన్నియు దోచబడినవి. న్యాయవాది మాన్వోలు శాకరుగార కాలముతో ప్రవర్తించవలసినదని గుంపుకు హితోపదేశమ చేయుచుండగా, వారందరుచేరి అతనినిగొట్టిరి. దోపిట్లు హెచ్చి హోపుచున్నది. దేశమధ్యమున కాలిక్రూరముతో 100 మదా గుల ధాన్యము దోచబడినది.

లక్ష్మీపేరులకు సహాయము చేయుటకుగాను, బుధవా రమునాడు కలెక్టరు హోలోపినుగా రొకసభ చేసిరి. అధికారు లు 1000 లను, ఆమకొసభవారు 500 లను ఇందుకుగాన చందాల నిచ్చిరి. నెలకు రు 80లకు తక్కువ సంపాదించే వారి మూత్రము బహుధరలకంటె రూపాయ కొకపేరు ఎక్కువగా నమ్ముటకు ధాన్యపుదుకాణములు తక్కు యము పెట్టబడును.

వెంకటగిరి తాలూకా కల్లుపాటలు

మాడవపర్వతము

నెల్లూరు జిల్లా యందంతయు కల్లుపాటలు నిలిచిపోవుట... మరల నూనూరు పేట, గూనూరు, వెంకటగిరి తాలూకాలోకి నెల్లూరుకూడ నిలిచిపోవుటంబట్టియు గవర్నమెంటు వారు జిల్లా అంతయు ఒకే పర్వతము యీ నెల 23, తేదీ లలో కల్లుపాటలు పెట్టిరి. 2 వ తేదీ ఉదయము 6 ఘంటలకు కాంగ్రెసు సంఘసభ్యులందఱు భజన ప్రారంభించి వీధులలో వచ్చుచుండగా 7 ఘంటలకే కల్లుపాటలు పెట్టెదనని తెలియ వచ్చెను. అటుపిమ్మట సభ్యులందఱు పరుగుపరుగున తహసీల్దార్దారి కచ్చేరివద్దకు వెళ్లెనరికి, కచ్చేరిలో పాటదార్లను పెట్టుకొని సాల్పిడిపాట్ల మెంటువారు కాపలా యుండిరి. అప్పటికే తహసీల్దారువారు కచ్చేరికి వచ్చియుండిరి. సాల్పిడిపాట్ల మెంటువారు పాటదార్లను వేరుబాటున కొండటిని, గోడలక్రిందని కొండటిని, రహస్యమార్గముల కొండటిని తీసుకొనిపోయి పాట ప్రదేశముల చేర్చిరి. అసహాయోద్యమవాదులు కచ్చేరివద్దకు వచ్చిన తోడనే ప్రహరీయట్టు పోలీసు పారా పెట్టిరి. తొమ్మిది ఘంటలకే పాటలు ప్రారంభించిరి. తాలూకాయం దుండు 18 అంగళ్లకుగాను, సాల్పిడిపాట్ల ప్రాధ్యులముచేతను, మాయోపాయములచేతను, నలుగురు పాటనాడునూత్రము లోబడి నాలుగు అంగళ్లను పాడిరి. కడచిన సంవత్సరము ఏడువందల రూపాయల కియ్యబడిన వెంకటగిరిటవుక్ రెండు అంగళ్లు ఈ పర్వతము 116 రూపాయలకే యిచ్చివేసిరి. మిగిలినరెండుఅంగళ్లు ఒకటి మాటుమడుగు అంగడి 5 రూపాయలకును, రెండవది మరల పరం అంగడి రూ. 2.8-0 కును యిచ్చివేసిరి. అసహాయోద్యమ వాదులేమి, ప్రభుజులేమి గుమారు వేయించుడి ఉదయము 7 ఘంటల మొదలుకొని సాయంత్రము 5 ఘంటలవరకు, పాటలు పాడవద్దనియు పాడినవారిని గ్రద్దుచేసికొను డనియు ప్రాశ్నించుచు చాల శాంతయుతముగ నుండిరి. 3 వ తేదీ ఉదయము 7 ఘంటలమొదలు జనులు కచ్చేరివద్దచేరి భజనలుచేయ ప్రారంభించిరి. అప్పుడు టవుక్ అంగళ్లు పాడిన పాటదార్లుపురు మేము నిన్న పాడిన కల్లుపాట్లను రద్దుచేసికొనుచున్నామని డిప్యూటీ తహసీల్దారువారికి కత్తెనూరికి ఆజ్ఞలు ఇచ్చుకొనిరి. ఈవార్త విన్నతోడనే జనులకు వయించిన యుత్సాహమునకు మేరయేలేదు. 3 తేదీని పాట లెప్పుడు పాడలేదు. కల్లుపాట్లను రద్దుచేసికొన్నవారికి సాయంత్రము 5 ఘంటలకు పూలహారములువేసి వీధులలో సమితోత్సాహము భజన చేయుచు నూరేగించిరి. మాటుమడుగు మాచవరం అంగళ్లు కూడ వదలుకొందునని తెలియుచున్నది. కొంతనాటికి సాల్పిడివారి ప్రయత్నములు కొనసాగినను, మరల వారి ప్రయత్నములు నిఫలము లయ్యెను.

ఆంధ్రరాష్ట్ర జాతీయోపసంఘపు జమాఖర్చు.

ఆంధ్రరాష్ట్రీయ జాతీయోపసంఘమువారు ఆంధ్రప్రదేశ్ కాముఖమున బ్రచురించిన జమాఖర్చు లెక్కలు గల సంచికను నేనీమధ్యనే చూచుట కుత్సించినది. అందు నాపేట ఖర్చుపడిన సామ్యునకు వివరములు ప్రకటింపబడక పోవుటవలన ననుమానములకు కారణము కావచ్చును. సదరసామ్యు దత్తమండలముల యందలి నాసంచారముయొక్క ప్రమాణపుఖర్చులని కాని జీతముని ప్రముఖకుండేదరుగాక యని చదువరులను కోరుచున్నాను. కడచిన నవంబరునెలనుండియు గౌరవప్రచారకునిగా నాంధ్రదేశమునందలి యూరభాగములయందు సహాయనిరాకరణమును ప్రచారము చేయుచున్నాను. కొంతకాలము ప్రయాణపుఖర్చులుకూడ నావేతనుండియే నెట్టుకొనుచు వచ్చితిని గాని మెయి నెలలోని వివరభాగమునుండి ఆంధ్రరాష్ట్రీయ సంఘమునుండి ఖర్చు లియ్యబడుచున్నవి. జీతముకొరకు పనిచేయ నాకీప్రములేదు. లెక్కనవారి వివరములుగూడ పత్రికలలో ప్రకటింపబడిన పాగుగా నుండును. — గానాల రామమూర్తి.

ఇల్లూనూర్లు: 4-9-1921 నం. సోమవారముసా

యంతకాలమున భిక్షగృహ కైవ సుబ్రహ్మణ్య శాస్త్రి గారియంట గణపతిపూజతోబాటు రాట్న పుజేవి పూజకూడా జరిగిన తరువాత రాట్నమును మేళతాళములతోను భజనలతోను గ్రామ మంతయు నూరేగించిరి. రచ్చబండయొద్ద హిందూమహమ్మదీయ బ్రాహ్మణ బ్రాహ్మణేశ్వర సంపత్ శ్రీ పురుషులుచేరిన సభలో రాట్న మహిమ విశదముగా వర్ణింపబడెను. ప్రతియంటనురాట్నమును నెలకొల్పి కొలదికాలములో దత్తమండలముల కంతటికిని సరిపోవునట్లయిన తయారుచేయునట్లు సభ్యులు వాదనముల నొసర్చిరి. ఇక్కడ ప్రసిద్ధి కెక్కిన నేతపనివా రుండుటచే నిది కార్యయాసమును దాల్చుట కంతకాలమో పట్టదు.

విభేదకులరు సూచన

పా. భా. కొ. కా. వి. సి. వెం. రం. జి. కా. కా. వెం. రం. త. సు. వి. కొం. స. సా. య. భీ. అ. బా. వై. భా. హ. వి. ప. ది. మా. (తెలుగులో వ్రాయవలెను, కొ. జో, (తెలుగున వ్రాయుము.) సా. వ. క. గో. శ. మ. క్క. హ. సీ. శ. శే. వెం. గా. మ. యన్. సు. పం. సు. రా. రా. రం. కా. రా. వే. కం. కొం. న. మం. వెం. సి. గం. మ. గ. పా. స్వా. త. షే. గా. కొ. రా. పు. వెం. కా. తి. రా. దా. మ. మ. కొ. రె. మం. వా. షా. భృ. వెం. — ప్రకటింపబడెను. అం. ప. సం.

మా మెట్రాక్ వనతి గృహ వార్షికోత్సవము రాజమండ్రి కళాశాలా భవనమున, స్వస్తి శ్రీ దుర్ముతి నామ సంక భాద్రపద శుద్ధ ౪ సోమవారము (5-9-21) సాయంత్రము 5-30 గంటలకు, నూతనాశ్రీ ఆడవికొంతు కనకరాజు పంతులు బి. ఎ. డి. యల్. గారి, యాభివర్త్యము క్రింద జయప్రదముగ జరుపబడినది. నియమితకాలమునకు ముందే, సభాభవన మంతయు, సభ్యులచే నిండిపోయినది. కార్యదర్శి గత సంవత్సరపు వార్షిక చక్రవర్తి, చదువుచు, వనతి గృహంబునకు గల, లోపలులను నూచించెను. అందు ముఖ్యమైనవి వనతి గృహమునకు చాలిన గ్రంథాలయము లేకుండుటయు, స్నాన మరలించుటకు తగిన గదులును, తరఫాయిలను లేకుండుటయు నైయున్నవి. తరువాత మహారాజశ్రీ కురుగంటి సీతారామశాస్త్రి ఎమ్. ఏ. (ఆనర్సు) గారును, బ్రహ్మశ్రీ చెళ్లపిళ్ల వేంకటశాస్త్రి శతావధానిగారును, గాంధీకోపన్యాసముల గావించిరి. అభ్యుదయి, యతిప్రభ, యంతోపన్యాస మగుటతోడనే, పాఠశాల విజయమునుండి కొన్ని భాగములును, మజిలీని యత్యద్భుత ప్రమాసములును, విద్యార్థులచే బహుచాక చక్రవర్తిగా ప్రదర్శింపబడినవి. చివరకు కార్యక్రమము తెనుగునందే జరుపబడినది. అభ్యుదయికి వందనలేంబులతో సభ ముగిసెను.

నైవాపురంలో కల్లు అంగళ్ల యేలములు: — నెల్లూరు జిల్లా నాపూరుతాలూకా నైవాపురంపట్టణంలో ఈనెల 2-3 తేదీలలో గవర్నమెంటువారికల్లు కల్లుఅంగళ్లయేలం జరుపబడినది. నెల్లూరుజిల్లా కాంగ్రెసుపార్టీ వారున్ను, భజనపాటీ వారున్ను ముందుగా సదరు గ్రామము చేరి సదరు గ్రామీను కాంగ్రెసుకుమిటి సభ్యులయొక్కయు ఇతరు గ్రామస్థులయొక్కయు సహాయము చేత, సర్కారువారు విశ్వప్రయత్నములు చేసినప్పటికిని, జయప్రదముగా పాటలు ఆపబడినవి. 6-వ తేదీ సాయంత్రము జయజయధ్వనులతోనున్న మేళతాళములతోనున్న రత్నెట్లతోనున్న గాంధీమహాత్మునిపటమునకు ఉత్సవము జరుపబడినది. స్వరాజ్యసంధుకు కొంతసామ్యు చూచుటచేయుచుండినది.

హిందీ పరీక్షలు ౨౯ తారీకున పెట్టినారు. కాని ఆంధ్ర మహాసభ, ఆంధ్ర రాష్ట్రీయ సభ మున్నగుసభలు బరహంపురం బున సమకూడ నున్నవిగాన, హిందీ ప్రచారకు లందరు ఆసభలకు దయచేయవలసి యున్నందున, పరీక్షలు అక్టోబరు నెల ౧, ౨, 3, తేదీలలో ఏర్పాటు చేయుటకుంచిది. కనుక తాళి తులు మార్చవలెను. — విట్టెరెడ్డి రాజా నరసింగరావు.

తీరనిష్ఠమువలన ఇతివరలో ప్రయోధాంధ్ర ఆమ్మవేయ నున్న స్వకీయ ముద్రాకాల కట్టివేయవలసి వచ్చినది. ఇతర ముద్రాకాలలో ముద్రించుటకు ఇంకను సర్కారునెలపు కాలేదు. క్రాంతి సంచికయు, భాద్రపద సంచికయు భాద్రపద పూర్ణిమకు వందాదారులకు అందచేయుచుము. అలగ్యమునకు నన్నింప బ్రార్థించెదము. శ్రీపాద సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రి - సంపాదకుడు.

సోలవరం లోమరు కేకండు సాతకాలలో యిజనకు రాజీనామా లిచ్చిన చెంగల్వల సత్యనారాయణరావు, ఏలూరి సాటి సత్యనారాయణగార్లుగాక నూతనముగా ప్రధానసాధ్యాయులుగా నియమింపబడిన శ్రీయంత తాడిపత్రి సూర్యనారాయణ మూర్తిగారు 4-9-21 తేదీన అసహాయోద్యమ మందు పనితేయుటకు తమ వదనికి రాజీనామా యిచ్చి వాను.

పచ్చిన కృష్ణాజిల్లా సంఘము: — నాంపురంలో జి. జి. 26 తేదీన జరుగబోవు ఆంధ్రరాష్ట్రీయసభకు పచ్చిన కృష్ణాజిల్లాలోని అన్ని గ్రామములలో నుండి ప్రతినిధులను నెండునే ఎన్నుకొనుటకు అన్ని గ్రామములవారును సామ్యురంప బనుచున్నారు.

త్రణజుకతాలూకా కల్లుపాటలు రెండవసారి ఈనెల ౪-వ తేదీన సిప్పూరులో పాడిరి. ఒకరును పాట నెట్టెరెడి.

కడవ డి|| ము|| కోర్టులో

అప్పలు నెం 299/1921

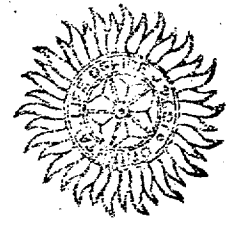
వాది: — సారెం వెంకటకృష్ణయ్య

Vs.

ప్రతివాదులు: — { క్షం.చి బాలనందరం మొదలియారు
క్షం.చి రత్నంమొదలియారు
క్షం.చి రాయారమ్మ

పై వ్యాజ్యమును వాది ప్రతివాదులపైన ఆయకవక్రమును బట్టి రు 289-10-0 కు చాళిలు చేయబడినది. రెండో ప్రతివాది హాజరుకానడమునకుగాను 15-9-1921 తేదీ వాయిదా వేయబడినది. వాయిదాలోబ రెండవప్రతివాది స్వయముగాగాని వకీలుగారిద్వారాగాని హాజరుకానంతట రెండవ ప్రతివాదిపై నీ చావాను యక్ స్వార్థి చేసి తీర్మానము కాబడును అని ఇందువల్ల తెలియ చేయడమైనది.

(3127) ౧. నంబండ్లప్ప
క్లీకరు - కడవ

ఓరియంటల్ గవర్న

మెంటు నెక్యూరిటీ టైప్ ఆన్సరన్సు కంపెనీ, లిమిటెడ్.

1874 నం. స్థాపితము.

హెడ్డాఫీసు, బొంబాయి.

నూతనము: — ఆర్. పాటర్ సన్ బ్రదర్స్

ఫస్టును యూ 5,43,00,000 నైగానే యున్నది. 1920-వ సంవత్సరము నందు

వరుంబడి 91,02,338-0-11

ఇవ్వల జరుగుచున్న అమ్మా

రెస్టుల మొత్తము 15,14,24,594-11-3

నూనెదటికంటె ఇవ్వడు పాలిసి

బార్డుకు జాన్సిగా చెల్లించిన

జి.ఎ. రైతు 5,50,00,000

ఈ కంపెనీ తరపున వనిచేయుటకు ఏలెట్ల కానలయినను. వారు అనుభవ కాండగ గింజి వలయను. భరావత్తు చెల్లించవలయును.

భరవాస్తు భారములకు యీ గ్రీండ్ దిల్యా మునపె బ్రాయుడు. 672

Apply to: — F. E. Vaid Esq., Branch Secretary Oriental Assurance Building, West Box No. 8, Madras

Vani Press, Berwada. (3077) తెలుగు, ఇంగ్లీషు, హిందీ, ఉర్దూ, తమిళనాగరి, అరవములో అచ్చు పనులు, బైండుచుటలు, రచ్చబండపుటలు, పుస్తకముల రచనముగ సరఫరాను భరతం చేయవలయు. కవర్లు, బాధ్యుడ, కాగితములు చచ్చుకాగితములు. పుస్తకాల కరీషీలు చూపించి. వారి వెన్, బెర్వాడా.

తియ్యలిమందు
జలమునిచ్చునది
నిరంతరము దేహమునకు
విరాజిల్లుచున్నది

మలబద్ధమును పోగొట్టును.

తియ్యలిమందు

మృతహాలమును
మృతహాలమును నివర్తింపజేయును.

ఆంధ్ర ఆయుర్వేద సాంస్కృతిక
సంస్థానము
సంస్థానము
సంస్థానము

అమృతాంజనము

వశమూలికలచే
హిందూదేశముందు
తయారు చేయబడిన
మంచి మందు.
అమృతాంజనము దీని,
బొంబాయి లేక మద్రాసు.

ఉయ్యూరు:—పశ్చిమ కృష్ణా జిల్లా, ఉయ్యూరు గ్రామమునందు ముఖ్య పరిశ్రమకర్తలగు భారతీయలైన మనశేఖర గిరి వాతీయసాహిత్యాల యిర్తుమన్న ప్రభుత్వము యమునా పాండక జనాదరమున వృద్ధిపొందుచు వచ్చినది. ప్రస్తుతము ప్రభుత్వమునోద్యమము ననుసరించి గవర్నమెంటు కారణములు 7 గురించి తెలిసారు. ఇచ్చట ఆత్మరాభ్యాసమునుండి 6 తరగతి వరకు (మూడవ తరగతి) విద్య నేర్పబడుచున్నది. ప్రస్తుతము 110 హిందూమహమ్మదీయబాలు రిందు గలరు. ఉయ్యూరు నేర్పబడు ప్రత్యేకముగ మహమ్మదీయోపాధ్యాయులుగలరు. ఆంధ్రము ప్రధానముగను, ఆంగ్లము లేక సంస్కృతము లేక ఉయ్యూరు విద్యార్థులుగను నేర్పబడుచున్నది. మహమ్మదీయులకు ఉయ్యూరు విద్యార్థులు. 8 సంవత్సరముల వైద్యముగల బాలురు నియమితముగ గలవారు 2 గంటలు రాత్రిము వుండుదురు. దీనికి కాఫీగా బాధితసాహిత్యాల ప్రత్యేకముగ మహమ్మదీయసాహిత్యము గలవారు విద్యార్థులుగా బాధితమహమ్మదీయసాహిత్యము గలవారు చున్నది.

తెలంగాణ తాలూకా విజయము:— మూడవ పర్యాయము తులన 2-3 తేదీలలో జరిగిన కల్లు అంగళ్లయేలము పాటలలో గలవారు అంగళ్ల పాడినందు అందు రెండు అంగళ్ల అప్పుడే జనాగణం రద్దీ చేసికొని దగియు, తెలియించుట. మిగిలిన కలలు బుంబుడుగను, మావరంకల్లు అంగళ్ల పాటలయేలము వారియూరారు రద్దీ చేసికొనిరి. కలలు తెలియజేసిన మొదలు మారాయి కలలు ఒక చుక్క అయినను కనబడదు. ఈయన అయితో తాను ప్రజలు చున్నది.
(క-వెం-రామారావు)

సంకేతము:— గంటూరు: మండల జాతీయోపసంఘ సేత ప్రకారమున తెలంగాణ కేంద్రముగాను 1-9-21 తేదీని మంగళ దినము యిచ్చితికర్మ సాలీలకు వదుతుకలతోనే, కేయలసిన దినము, మనోభావముగా నీయనూరు ఖర్చు పెట్టవలసిన దినము చేయింపిరి. కామలసంకేతము వారితో నూరుకు 0.2-0 కూలి కట్టి రెండు రెండు యెట్టుటికప్పుడు వివరలయనవతు మును గడుతునూలు నేయుటకు అభ్యంతరము లేదని సాలీలు చెప్పిరి.

విద్యుత్తుల వాణిజ్యము:— గామంలో కల్లు సారాయి (రాగి) గామంలో కల్లు గామంలో చేసికొని ప్రస్తుత సారాయి అంగడికి దొక చునిపిరి కావలయుననిరి. వారిపని ఎదుతాని లే వాల్ల ప్రియ వ్రాసికొని గామధ్యులకు 8 పాళ్లు చేయవలెను. యాతీతిగా వారుగల నెలలు గడిచిన పిదప పోలీసువారు (రాగి) అల్లరి చేయువారిలో నూరు కావలసినది చార్జీ చేసిరి. వీరిలకు చేరి 25 రూపాయలు జూర్యానా చేసిరి.

నూరొయ్యల త్రైలము

అతిమెత్తటి కా, కీర్తనమునుండి యుండునట్టి తిమిమిలాయన, నందునోపేతి, క్షోభలందును, నమమునం దును, మూల క్షయమును కొండు వాతరొగములకు, వాపు ఉండినను తలపెట్టుచు దీనివలన ఉపశమం గుణములు గలను.
Dr. W. N. Dixit, Merchant POONA CITY

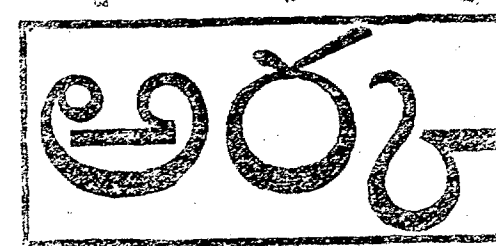
కేసరి రత్న త్రయములు

కర్పూరము నివారణ:— స్త్రీలకు గలగు యుతుకల బహిష్టి కావలెను, అకాలబహిష్టి, మైలకాస్తిగాను తక్కిన కాను పోవుట కుదురుకొను, సంకాపింపక, రక్తహీనత, మలబద్ధము, మూతకావతి, కీళ్లనొప్పులు, అరకాళ్లు, అరచేతులును మొదలగు స్త్రీ మర్మ వ్యాధులు నడుచును 24 బొమ్మలు 5.0-0, 12 బొమ్మలు 3.0-0; 6 బొమ్మలు 1.0-0.

రక్తము గ్రావకము:— ఇది రక్తహీనత, మలబద్ధము, అశీర్ణము, కీళ్లనొప్పులు, సోనరకము, కడుపులో మంట మొదలగు వ్యాధులను నివారించి శరీరమునకు శాంతిని ముఖమునకు తెచ్చును. 24 బొమ్మలు 5.0-0; 12 బొమ్మలు 3.0-0; 6 బొమ్మలు 1.0-0.

నర్మజ్వర నివారణ
దీనివలన 6 బొమ్మలు 2.0-0; 3 బొమ్మలు 1.0-0; 1 బొమ్మ 0.8-0.
కేసరి కుటీరం,
అయ్యల వద్ద అవుషధ శాల,
84 పోలీసు కమిషనరు ఆఫీసులో, ఎగుంబూరు మద్రాస్.

S. S. L. C. Public Examination, 1922.
Group A—Telugu.
KAMSANASANAM
By M.R.Ry. K. Venkataramana Kavi, Price Rs. 0-10-0.
Apply to:
M. V. Ramana & Co., Book-Sellers, Nellore.
M. P. Sarma, 331, Thambu Chetty Street, Madras.

అమూల్య గ్రంథములు (849)

(1) అర్థశాస్త్రము పలు దుప్ప 1.4-0; (2) స్వరాజ్య దర్శనము 0.8-0; (3) యాగధర్మవినియోగము (నకల) రూ. 2.4-0
(4) తద్విన (నకల) 1.4-0; (5) రామకీర్తన తీర్థము 0.6-0.
యం. ఆర్. కృష్ణారావు లిందు కో, నెల్లూరు.

స్వదేశ మాన్య నిర్మిత వస్తువులు.

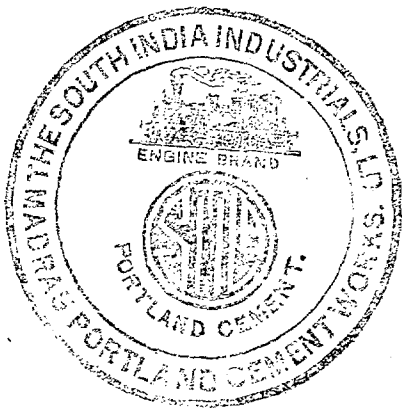
గట్టి కని! వెల సరసము!!
(సరిగ్గా మన ఉమ్మడి తయారుచేయబడు చున్న తిన్న, పెద్దనైజాల మడకచాతులు, కేసరికట్టు, బత్తాయి కట్టులు, నివర్ణ విశేషముగా చేసి తయారుచేయబడు చున్న అన్ని నైజాల యిత్తడి కప్పుతాళములు, ఇనుప కప్పుతాళములు, ఇత్తడి యినుము కలిసిన కప్పుతాళములు, మండి తాళములతో బంతో బుట్టచేయబడిన యినుపపెట్టెలు వగైరా సామానులు మా కర్మాగారమున తయారుచున్నది. (8081)
దరఖాస్తులు ప పిన ధరలు తెలుపబడును.
వర్తకులకు సరసమైన కమిషన్ నీయబడును.
తండ్రి చిరునామా: } బి. వెంకటేశ్వర్లు అండ్ కో.,
"ఇంద్రప్రస్థ" } కట్టయ్య అండ్ లోక్ మేకర్స్ ctc
పెద్దాపురం. } పెద్దాపురం. (గోదావరి జిల్లా)

Big Shipments of all Sizes
OF
(2995)
Sofa Springs (English)
Received Regularly.
Immediate Deliveries Prices Lowest.
R. H. Vora & Co.
Lohar Chawl Bombay.
TELEGRAMS. { TELEPHONE.
"Railstores" { No. 5380.

శ్రీ బాలగంగాధర పిలకుగారి
(847) సహ్యారట్ కేసు (1437)
స్వరాజ్య ఉపన్యాసములు
ప్రతి 1.2 రూ 0.14-0.
పండిత మదన మోహన మాధవ
గారి జీవితము, పంజాబు అల్లరి
ప్రతి 1.2 రూ 0.8-0.
కావల్లి రామస్వామిశాస్త్రిలు అండ్ సన్స్
కొల్లి, ఎస్.వెల్లసెట్టి, కాన్పూరు. ఈ
క.తి.క. కమిషనరు-రాజ్ కట్, మేకరాట్.

ప్రఖ్యాతిపొందిన మాయొక్క
"ట్రాండ్ పోర్టులాండ్ సిమెంటు"
"ENGINE" BRAND PORTLAND CEMENT

వర్మెంటు డిసాస్ట్రమెంటులు
 హిందూ రాజ్యములు
 కనులుత్రొవ్వ కంపెనీలు
 కంట్రాక్టులు

మదరాసు కార్పొరేషన్
 మదరాసు పోర్టు ట్రస్ట్
 మానిసిపాలిటీలు
 ఇంజనీరింగ్ కలెజ్

పంజరును విశేషముగా వాడుచున్నాడు. ఏలకనగా:—

1. మాయొక్క "ఇంజిన్" బ్రాండు పోర్టులాండ్ సిమెంటు శుద్ధమైన మూలకములతో చేయబడుచున్నది.
2. బ్రిటిష్ ప్రాండర్డ్ స్పెసిఫికేషన్ (British Standard Specification) ప్రకారము శుద్ధముగా చేయబడినది.
3. అనేకరకములు చేయక, ఒక్క-ఒక్కము ఎంతచాగుగా చేయవచ్చునో అంతచాగుగా చేయబడుచున్నది. వైశిష్ట్య కారణములచేత అందరును దీనినికొని కట్టడములకు వాడుచున్నాడు. కట్టడముల బలము సిమెంటులో యున్నదని అందరికిని తెలిసియున్నది.

సిమెంటు ప్రియమైనప్పుడు "ఇంజిన్" బ్రాండు అదిగి తీసికొనవలెదల కట్టడములందు ఏలోపములు కలుగ శక్తివు. సిమెంటు వాడుటయందు ఏసందేహములు యుండినను మాద్రవాసిని వివరముగా వ్రాసు ను.

ది మదరాసు పోర్టులాండ్ సిమెంటు వర్క్స్

సొంతదారులు:

ది సాత్ యిండియా యిండస్ట్రియల్స్, లిమిటెడ్

పోస్టు పెట్టె 101, మదరాసు.

THE MADRAS PORTLAND CEMENT WORKS.

Proprietors.

THE SOUTH INDIA INDUSTRIALS, LTD.

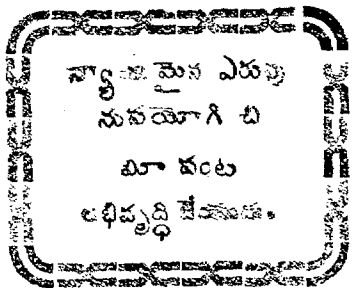
(3049)

Post Box 101, MADRAS.

International Ad. Service. 2-2-2.

**మా ప్రత్యేక ఫు
 ఫర్టిలైజరులను**

వడ్డు, చెత్త, బొమ్మలు,
 లుంకాళు, పొగాకు
 మొదలగు వంటివను
 వండించుటకు
 ఉపయోగింపుడు.

చేమపొడి యంత్రములచే
 తయారుచేయబడిన
 చేకల ఎటువ
 ఎటుకల పొడి
 మొదలగు వాటినికూడ
 ఉపయోగింపుడు.

ఇతర వివరములకు భారతదేశములోని ఏదైనా ఏకాగ్రహారమునకు వ్రాసి తెలుపవలెను.

ఇండియన్ ఫర్టిలైజర్స్ లిమిటెడ్.

త్రిచూరు. (మలబార్ కోస్టు)

INDIAN FERTILISERS, Limited.
TRICHUR. (Malabar Coast)

లేక మనస్సు మద్దూరి చలమునాథు, ఏలూరు, కృష్ణాజిల్లా ఎస్. జి. కృష్ణాజిల్లా, బాపట్ల, మధురజిల్లా, సి. ఆర్. రామచంద్రారావు, పూర్తి, నామకల్, బి. ఆర్. రామచంద్రన్, శ్రీవేంకటాచారి, చెంగల్పట్టుజిల్లా, ఆర్. పిల్లలొకాచారి, తిరువారూరు, తంజావూరు జిల్లా, టి. ఎస్. వెంకటేశ్వరయ్య, నవ్యాస్సామం, తిరువల్వేలిజిల్లా. 301.

మేలగు పాంతుక కలములు (1514)

బూడిద	8.0-0	నెట్ బూడిద	205	2.9-0
పూడి	4.8-0	"	200	2.0-0
బూడిదమాన్యు	7.0-0	బూడిద		2.8-0
బండి పూడి	0-18-0	పాపా పూడి		0-2-0

గిరి శిఖర, వేమనూరు, ట్రిప్లి కేసు, గోదావరి

ప్రకటన

మా వద్ద 86 హక్కులను బారన్స్ లీ ఆయర్ ఇంజిన్ అయ్యకమునకు గలదు. వలయుచున్న ఈ దిగువ వివరములకు వ్రాసినయెడల యావత్తు వివరములు తెలుపబడును. తమన వెంటటనర్వేసు అండ్ తమన శ్రీవాసులు. ఏలూరు.

వైద్యరత్న పండిత
డి. గోపాలాచార్యగారి

శిరస్సును కండ్లను శరీరా కాపాడును
 అన్ని విధ కరోగములను బోగొట్టును
 సామ్యరొప్పలను దూరము చేయును
 కణితరొప్పలను నిర్మూలముచేయును
 పీనసరోగముల రానివ్వను
 మెదడుకు బలము కలుగజేయును
 కష్టరోగములను నశింపజేయును
 కండ్లకు చురుకజేయును
 అపస్మారముల దూరముచేయును
 రేలనరులకు బలమునిచ్చును
 శస్త్రరోగములకు హితము
 మూర్ఖులను బోగొట్టును
 తలయందుకు బోనణయను
 వెంట్రుకలను వెరయకుంపజేయును
 వెంట్రుకలను పట్టువంచనలె తెంచును
 వెరసిన వెంట్రుకలను నలుపుజేయును
 యోచనజేయునారికి మిక్కిలిహితకరము
 మాడుపోట్లను నిర్మూలము చేయును
 విద్యార్థులకు శరీరా హితము
 చర్మరోగములకు మంచిజేయును
 తలమంటలను మాన్యును
 అధికశుద్ధుల తగ్గించును
 నిద్రలేమిని బోగొట్టును
 దీని గుణములు అనుభవజ్ఞులకు తెలుసు
 కల బుడ్డి 1-కి రు 1-0-0.
 ప్యాకెంకు పోష్టేజి ప్రత్యేకము.
 క్యాటలాగు ఉచితము.

నమ్మకము (1842)

బంగారు, వెండి రత్నములు

నగలును ఇతర పస్తువులును
 వాడును యిచ్చిన వుచ్చుకొని వైకము ఇవ్వబడును
ఉమిడి-రామయ్య శెట్టి,
గురుసామి శెట్టి కంపెనీ
 25, చైనాబాదు రోడ్, మదరాసు.
 మాకు వాణ్యముగాను వూచికోడల వరిమైన ధరలకు
 తయారుచేసి విక్రయించుటకు వలయును. తయారుచేసి
 లేనివాటిని అతిశీఘ్రముగా అర్జున మేరకు తయారుచేసి
 యివ్వబడును. ఒకసారి అర్జున యిచ్చి నగలు తయారు
 చేసికొన్నవారి వలన మా నమ్మకము తెలిసికొనవచ్చును.

మలయచందనము

గనేరియా అను నాకొగమునకు తయారుచేసి
 వర్మములను, కిరారీకో ముత్యములు,
 ఎలుపు, వెలుపు, వచ్చు, అనుభూతి
 నిభవముల నాకొగమును మాకు పో
 టులలో వాడును. శ్రీల మును
 వ్యాపకులకు నుండు ఇది రాజొదలకము.
 తక్కి 1-కి రు 2-4-0.
 1. చుండి (మలయచందనమునకు సహజము) బొమ్మ 3-4-0

1851 ఋతుకోధక

ఋతుకుల నున్న గు గర్భాకల రోగములకు కో
 రట్టి గుండానము కొనుగడు చింతామణి. ధర్మా 2-0-0

వీ యూషము

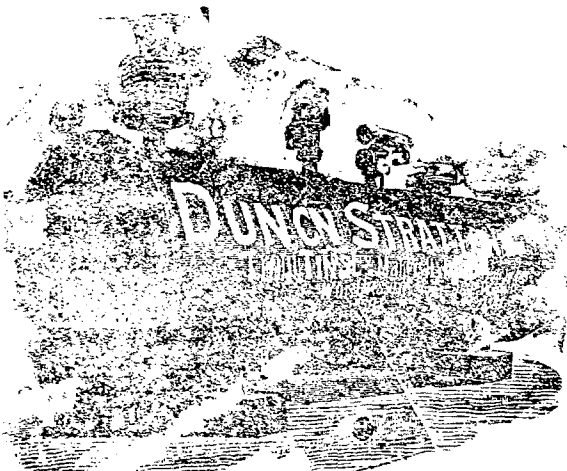
కాఫీ, టీ, కొలొనా బయలు, మంచి ముతానము.
 ఈయము గల ఆయుర్వేదయోగము. ధర్మా 1-12-0
 కంధర్వపాశ్చాత్య, రామభరత.

DUNCAN STRATTON & Co.

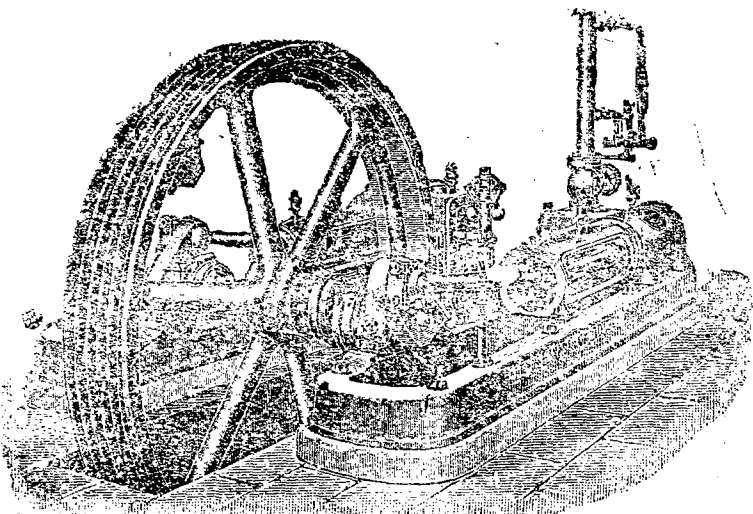
డన్ థన్ స్ట్రాటన్ అండు కో.

(2412)

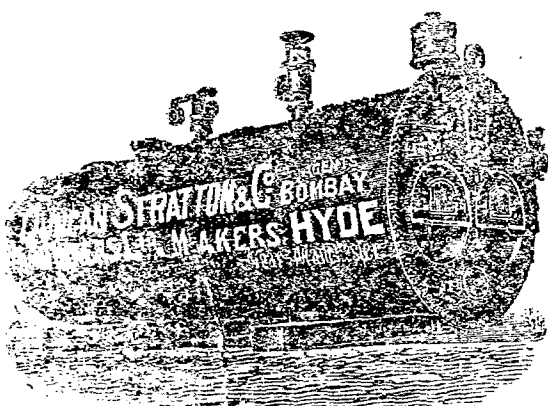
ఎంజనీర్లు, మెషినరీ ఇంపోర్టర్లు, 9 మెయిన్ వీది, బొంబాయి

పొడవు 10 అడుగులు
మొదలు 24 అడుగుల వరకు
కుండును — డయామీటరు
అ 4. మొదలు 6 అ 6 అం.
వీ బి యందును.
స్టీంకర్కింగు వ్రెషరు
80 హానులు మొదలు
160 హానులవరకు కుండును.

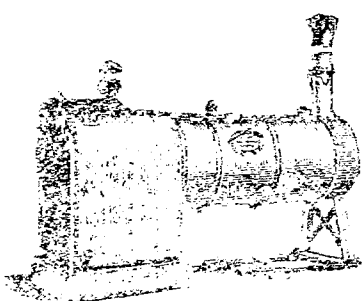
హైక్రాను స్టీల్ కార్క్స్ బాయిలర్లు.

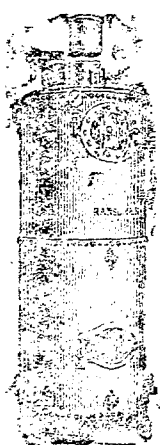
హైక్రాను స్టీల్ లంకామైరు బాయిలర్లు.
పొడవు 28 అ 2 మొదలు 32 అ 6 వరకు కుండును.

డయామీటరు 6 అ 6 అం వరకు కుండును.
డయామీటరు 9 అ 6 అం వరకు కుండును.
స్టీంకర్కింగు వ్రెషరు 100 హా 100 హా వరకు కుండును.

వర్తికల్ బాయిలర్లు.

లోకో మర్టిట్యూబల్ బాయిలర్లు.
స్టీంకర్కింగు వ్రెషరు 80 హానులు మొదలు
100 హా 120 హా 150 హా వరకు కుండును.

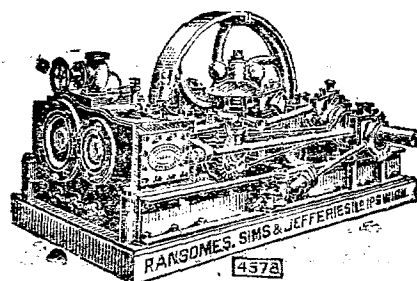

స్టీంకర్కింగు వ్రెషరు 80 హానులు మొదలు
100 హానులు వరకు కుండును.

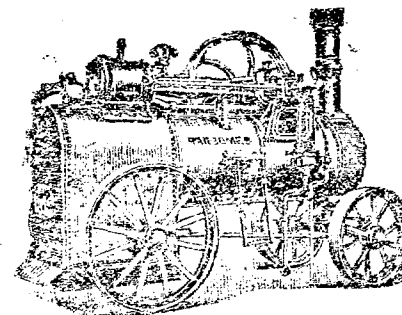
ఈ క్రింద తెలుగుబడిన వాటిని
సర్దుచు చేయుదుము. |
దూది జిన్నింగు మెషిన్స్, వాటిసామానులు
దూది వ్రెస్సింగు మెషిన్
దూది సిస్టింగు మెషిన్
దూది వీవింగు మెషిన్ |
అన్నిరకముల స్టీము ఎంజిన్లు
అన్నిరకముల స్టీము బాయిలర్లు
కోల్ ఫైవర్ మిల్లింగు మెషిన్
నూనె మిల్లు మెషిన్
మంచుగడ్డచేయు మెషిన్ [నలు
కడ్డు బియ్యముచేయు మెషిన్ వాటి సామా
అన్నిరకముల పంపింగు మెషిన్లు
పాగర్లు, వ్యవసాయ సంబంధమైన కొరముట్లు
కిరగన్ నూనె కురుడు ఆయిల్ ఎంజిన్లు
ఎలక్ట్రిక్ డ్రైటింగు (ప్లాట్సు) కొరముట్లు
లేకులు బర్క్లసాపు కొరముట్లు
రైలు సాప్టింగు, కష్టింగులు, వెడెట్టులు
కాట్ బరన్ అండు కాట్టు బరన్ ఫుల్లీలు.
వగయరా అన్నిరకముల సామానులు.

నైట్ బ్రెనైడ్ కాంపాండు
'హిందూస్థాన్' ఎంజినులు.

1 (కాన్ కుసాపు మొదలుండి పోట్ తియబడినది.)
ఇందులో సింగిల్ సిలిండరు ఇంజినులు కూడ గలవు.

హైస్పీడు కాంపాండు ఎంజినులు.

పోర్టబల్ స్టీము ఎంజినులు.
సింపిల్ సింగిల్, డబుల్ సిలిండర్లు గలవి.
స్టీము వ్రెషరు 120 హానులు గలవి.
కాంపాండు — హై, లో వ్రెషర్ సిలిండర్లు.
స్టీము వ్రెషరు 150 హానులు గలవి.

వివరములకు, ధరలకు బొంబాయిలో యుండు డన్ థన్ స్ట్రాటన్ కంపెనీ కైనను లేక

బెజవాడ (కృష్ణాజిల్లా)లో యుండు ఇంగ్లీషు స్ట్రాటన్ ఇంపోర్టింగు కంపెనీ ప్రాత్రైజరు గారైన
మానేజర్ బాపనయ్యగారికైనను వ్రాయవలెను.

అమృతాంజనము అన్ని నొప్పులకు దివ్యామృతము.

దగ్గు, కైక్యము, పడిశము, రొమ్మపడిశము, తలసెప్పి, వాయువునొప్పులు,
హాట్లు, బెజుకులు, బిళ్లలు మొదలగు నొప్పులకు దివ్యామృతము.
చక్కని డబ్బితో నూనె కల రుప్ 0—10—0; డజక 1-కి రుప్ 5—12—0. పోట్లుభిర్యలు కలు.

అమృతాంజనం డిపో. } 109, ఫ్రెరి రోడ్డు, బొంబాయి,
6, తంబు శెట్టి వీధి, మదరాసు.

